

Alfred Ciampi

BL. AUGUSTIN KAŽOTIĆ

14386

M. Karanavić
Spl., 10. VII. 59.

Msgr. Alfred Ciampi

BLAŽENI AUGUSTIN KAŽOTIĆ
dominikanac
zagrebački, zatim lučerski biskup
(oko 1260.-1323.)

Preveo s talijanskoga

p. dr. Frano Kovačević
dominikanac

Izdao

DIJECEZANSKI PROMICATELJNI ODBOR
ZA KANONIZACIJU BL.AUGUSTINA KAŽOTIĆA

SPLIT - TROGIR

1959.

STAMPARSTVO DR. FRANO KOVAČEVIĆ
SPLIT, Biskupov trg 1

Neka se tiska!

Biskupski ordinarijat u Splitu
Br. pr. 21/59.

Split, na blagdan sv. Tome Akninskog
1959.

Napomena:

Knjiga se ne prodaje, nego se pokla-
nja štovateljima bl. Augustina Kažotića,
koji za troškove oko širenja njegova
štovanja i njegove kanonizacije
poklone barem Din. 300.-

Izdao

Dijecezanski promicateljni odbor
za kanonizaciju bl. Augustina Kažotića
Split, Poljana Grgura Ninskoga 4.

Umnoženo

ciklostilom dominikanskog provincijalata

Bol - otok Brač

Odgovara: Dr. FRANO KOVACEVIĆ
SPLIT, Hrvatska ul. br. 2

I.

Uvodna riječ

U svih naroda na zemlji opažamo po-
javu poštovanja mrtvih. Poštovanje m-
rtvih znak je kulturna čovjeka.

I koji ne vjeruju u prekogrobni ži-
vot, poštuju mrtve. To je znak njiho-
ve kulture.

Iz vjerskog osjećaja ljudi izvire
posebno poštovanje mrtvih.

Niti je bilo niti ima religije, ko-
ja nije kod svojih vjernika odgajala
osjećaj i praksu štovanja mrtvih.

Ljudi poštuju naročito svoje mrtve
velikane; velikane uma i junačke de-
snice; one, koji su unaprijedili nau-
ku i slobodu svoga naroda i čovječan-
stva.

Religiozni ljudi osobito su pošti-
vali i poštuju mrtve velikane srca, ve-
likane dobrote.

I mi Hrvati, premda smo malen na-
rod, imamo svojih velikana uma i ju-
načke desnice. Kao kulturni ljudi tre-
ba da ih poštuju.

Mi Hrvati imamo i svojih velikana
srca, velikana dobrote.

Ni kao kulturni ljudi ni kao vjer-
nici njih ne smijemo zaboraviti.

Oni sačinjavaju našu kulturnu i
vjersko-moralnu baštinu.

Mi smo djeca njihove vjere, bašti-
nici njihove duhovne veličine.

II.

Ako bismo njih zaboravili, zaboravili bismo sami sebe; odrekli bismo se sami sebe. Bili bismo slični zgradi bez temelja.

U 1.300 godina svoje teške prošlosti naš je narod dao mnogo velikana srca, mnogo svetih ljudi.

Od tih mnogobrojnih naših vjerskih heroja dosad nam je uspjelo izdvojiti samo petoricu, kojima je Katolička crkva priznala čast oltara proglasivši ih blaženima.

Mi kod toga ne smijemo stati.

Naš narod ima i drugih svetih ljudi. Dužnost nam je učiniti sve, što je u našoj moći, da se sačuva uspomena na te svete ljude, da tako oni svojim primjerom i zagovorom uzmognu i dalje među nama djelovati i hrabriti nas u borbi za očuvanje svete pradjedovske vjere.

Dužnost nam je pak i kao kulturnim ljudima i kao vjernicima nastojati, da budu proglašeni svecima oni, koji su već proglašeni blaženima.

Tek će tada njihova vjersko-moralna veličina zasjati u potpunom svijetlu. Tek tada oni će moći pravo koristiti i nama i Katoličkoj crkvi.

Kod nas se mnogo radi, da naš slavy ni sunarodnjak bl. Nikola Tavelić bude proglašen svecem ekvipolentnom kanonizacijom.

To je nastojanje veoma pohvalno i u skladu s onim, što smo gore rekli.

III.

Ali, dok živi radimo na ekvipolentnoj kanonizaciji bl. Nikole Tavelića, smatramo svojom dužnošću, da ne zaboravimo ni ostalih naših blaženika.

Prvi pak Hrvat, koji je ubrojen među blaženike, bio je bl. Augustin Kažotić, Trogiranin, dominikanac, biskup u Zagrebu, a zatim u južnoj Italiji, u Lučeri, gdje je i umro na glasu svetosti, 3. kolovoza 1323. Narod ga je odmah poslije smrti počeo štovati kao sveca i njemu se moliti, a Crkva je službeno odobrila njegovo štovanje 4. travnja 1702.

Bl. Augustin Kažotić proslavio se mnogim čudesima za života i poslije smrti i uvelike se štovao u hrvatskom narodu i u gradu Lučeri, gdje se i danas nalaze njegove kosti. Njegovo se štovanje nažalost kod nas Hrvata dosta zanemarilo, dok je u Italiji, a naročito u lučerskoj biskupiji, veoma živo. Tamo se mnogo radi na tome, da bl. Augustin bude proglašen svecem. Naša je dužnost, da se i mi pridružimo tom pokretu i da oživimo i proširimo štovanje ovoga prvog hrvatskog blaženika. Svi žarko molimo, da ga Bog proslavi novim čudesima, da bi što prije bio proglašen svecem.

Da se to što prije postigne, na blagdan sv. Ivana Ursinija, glavnog zaštitnika Trogira, 14. studenoga 1958. sastavljen je u Trogiru, rodnom mjestu bl. Augustina Kažotića, Dijecezanski promicateljni odbor za kanonizaciju bl. Augustina. Taj je odbor prire-

IV.

dio ovaj životopis bl. Augustina, što ga je na talijanskom napisao prečasni msgr. Ciampi, kanonik i katpolski dekan u Lučeri. U tom djelu msgr. Ciampi pravedno i pohvalno piše o nama Hrvatima. On priznaje, da je bl. Augustin Hrvat, dapače - "jedna od najistaknutijih ličnosti plemenite, veoma kršćanske Hrvatske". Mi smo mu na tom zahvalni.

Odbor će nastojati objelodaniti i druge životopise bl. Augustina Kažotića. Time želimo postići, da hrvatski narod što bolje upozna i poštuje svoga velikog sina, bl. Augustina, i da pođe putem njegovih kreposti, osobito putem njegove neslomljive vjere u Boga, odanosti sv. ocu papi i Katoličkoj crkvi.

Split, na blagdan Gospe Lurdske 1959.

ZA HRVATSKU DOMI-
NIKANSKU PROVINCIJU

ZA DIJECEZANSKI
ODBOR

Dr. o. Anđelko Rabadan,
provincijal

ZA KANONIZACIJU
BL. AUGUSTINA

KAŽOTIĆA

Dr. Frano Franić,
biskup,
apostolski administrator

V.

N A P O M E N A

Tko dobije kakvu milost
po zagovoru bl. Augustina Kažotića

molimo,

da to javi na adresu:

BISKUPSKI ORDINARIJAT

S P L I T

Poljana Grgura Ninskoga 4.

P R E D G O V O R

Msgr. Josip Di Girolamo, prije nego je napustio lučersku biskupiju, predao mi je Apostolski proces za beatifikaciju i kanonizaciju sluge Božjeg Augustina Kažotića, dominikanca, naredivši mi, da ga pomnjivo pročitam, da bih mogao odgovarati na mnogobrojna pitanja, koja stižu Biskupskoj kuriji.

Čitajući Proces, dvije stvari su na me ostavile velik dojam: usvišeni lik svetoga lučerskog biskupa, nažalost veoma malo poznata, i veliko i prošireno štovanje, koje mu je iskazivano u prošlim vjekovima. Zašto, pomislih, ne bi bilo dobro napisati kratak životopis našega blaženika, da se blaženik što više upozna i da se obnovi njegovo štovanje, koje gotovo više i ne postoji? Ovu nakanu očitovah svome biskupu. On je odobri i potakne me, da je ostvarim. Tako se prihvatih za me nova i vrlo teška posla: trebalo je napisati životopis jednoga biskupa, koji je bio druge narodnosti, koji je umro ottrag 600 godina, i o kojem, prije njegova dolaska u lučersku biskupiju, postoje samo djelomični i vrlo nepotpuni i netočni dokumenti.

Dugi i strašni rat 1940. - 43. koji je prekinuo svako dopisivanje, obustavio je moj rad na proučavanju života bl. Augustina. Taj sam rad tek poslije rata mogao nastaviti i završiti.

VIII.

Ako moj skromni rad doprinese, da se bl. Augustin više i bolje upozna i časti, smatrat ću, da je dovoljno nagrađen. Moja je pak iskrena želja, da o našem blaženiku i njegovu plodnom i dobrotvornom apostolatu drugi, spremniji i dostojniji od mene, pišu.

Pisac.

Lučera, 3. kolovoza 1955.

632. od smrti blaženika.

IX.

Generalna kuća
Dominikanskog reda.

Samostan sv. Sabine (Aventino)

R I M

3. 8. 1955.

Presvijetli i prečasni monsinjore,

s velikim veseljem doznajem, da ćete naskoro objelodaniti novi životopis bl. Augustina, Trogiranina, koji je u Lučeri, gdje je umro kao biskup, ostavio dragocjene i čudotvorne ostatke.

Pohvalno je, a i pravedno, da upravo iz Lučere, koja se ponosi, da posjedu je tako veliko blago, poteče misao, da se bolje upozna i više ljubi -cognitio est causa amoris -spoznaja je uzrok ljubavi- ovaj veliki sin sv. Dominika, koji je Italiju, a osobito Lučeru, polje svojih posljednjih pastirskih briga, učinio drugom domovinom.

Danas više nego ikada treba da se preporučujemo onima, koji su moćni kod Boga, budući da su odrazili u sebi Krista, da nam budu djelotvorni i moćni pokrovitelji.

Vruće želim, da se novi životopis bl. Augustina što više proširi, da bi lučerski grob, koji je toliko vjekova privlačio mnoštvo vjernika, ponovno postao središte vjere i milosti duhovnih i materijalnih.

X.

Neka Gospodin usliši ovu moju želju i što većma uzvisi svoga vjernog slugu kišom milosti na Vas, presvijetli gospodine, i na sve one, koji ga budu željeli upoznati, da bi ga ljubili i nasljedovali.

O. Mihovil Browne, O.P.
General Reda

Presvij. i prečasnomo
msgru Alfredu Ciampiju,
dekanu katedralne bazilike

L u č' e r a (Foggia)

XI.

Riječ

Lučerskog biskupa

Bog, prema određenom planu i određenoj svrsi, upravlja događajima, koji se odigravaju u svijetu. Čovjek, koji promatra Božju djelatnost, kako se u vremenu odvija, mora ustanoviti, da svime upravlja neizmjerena mudrost i moć.

Mali i veliki događaji ljudskog života, kao i oni povijesti, očituju Božji utjecaj, koji tajno djeluje i koji je uvijek prisutan. Ništa se ne događa slučajno, ništa bez plana i bez cilja.

U povijesti Lučere, u XIII. i XIV. stoljeću, uklopiše se neki događaji, koji tada izgledahu neprotumačivi, a koji se danas našem istraživanju očituju međusobno usko povezani, tako da jedni tumače druge. Od njih proizide najprije nesreća, a zatim veličina i slava grada.

Lučera, bogata usjevima s plodnih polja, obilujući slavom rimske i kršćanske prošlosti, početkom XIII. stoljeća živjela je pod svojom općinskom upravom baveći se poljodjelstvom i, prema prilikama onoga vremena, trgujući sa susjednim gradovima daumske ravnice. Svojim gradskim zidovima, koji su je okruživali, bila je zaštićena od neprijateljskih napada.

Fridrih II., koji je toliko zaslu-

XII.

ga stekao u povijesti, ali i toliko krivnja i odgovornosti, osobito zbog svoga ponašanja prema Katoličkoj crkvi, s planom, kojega bitni uzrok potpuno ne znamo, doveo je, u prvoj četvrtini XIII. stoljeća, sa Sicilije na kopno, i upravo u Lučeru, veoma veliku naseobinu Saracena. Prva neshvatljiva činjenica.

Zašto taj potez? Zašto ta odluka? Međutim, žrtvovao grad slavnih kršćanskih tradicija, dobra vladanja, djelo tvorne vjere državnim razlozima. Za Lučeru posljedica je toga bila prekić njezina građanskog i kršćanskog života, povratak barbarstva, pad njezine slave, uništenje bogate baštine u trgovini, pa radinosti, tradicije i religioznosti. Na nju pade noć zabluda i izopačenosti i ona postade muslimanski otok u kršćanskoj zemlji. Zar vladar nije pomislio, da time nanosi uvredu kršćanstvu? Zar nije uočio pogibelj zajedničkog života vjernika i nevjernika, izvor neprestanih svađa između dva naroda? Zašto kazniti tako barbarskim načinom najslavniji grad Daunije? To je bio pogrešan plan, neispravna politika. Takvo stanje nije moglo potrajati te je na koncu moralo uništiti onoga, koji ga je izmislio i izveo.

Međutim, novi stanovnici, premoćni po svojoj naravi, po velikom broju, po naklonosti sa strane cara, počeli su, malo po malo, otešćavati život Lučeranima isključujući ih iz svake gradske aktivnosti. Urođenici su stoga

XIII.

bili prisiljeni napustiti bučne radionice, plodna polja i svako drugo polje rada pa s bolju u srcu ostaviti grad svojih preda. Dapače, i biskup, i svećenstvo, i redovnici, i redovnice morali su iseliti iz grada, koji postade sjedište nevjernika, noseći u srcu nadu povratka. Papa, branitelj vjerske ortodoksije i slobode naroda, strogo je ukorio cara, zaklinjući ga, da se pobrine, kako da popravi stanje. Sam narod izmučen i uvrijeđen u svojim vjerskim i domovinskim osjećajima, sjedinjivao je svoje žalbe s onima pape.

Dok je živio Fridrih II., odviše privržen svojim Saracenima, ništa se nije učinilo za rješenje toga problema, osim nekoliko opomena upravljenih Saracenima, da se pokažu popustljivi i snošljivi. Tek kada je umro Fridrih, smatralo se, da je došlo vrijeme, da se tlačitelji uklone iz grada. Karlo I. Anžuvinao prisili ih, da se obuzdaju, da se ne smatraju više privilegiranim, neophodno nužnim pomoćnicima vladara. Budući da ih nije bilo moguće vratiti u mjesta odakle su došli, nastojalo se, da se uklone u gradski život i da se pomiješaju s lučerskim elementom, koji se, poslije polovine XIII. stoljeća, bio počeo iz progonstva vraćati u domovinu. Potpunog uspjeha nije bilo. Nastavila su se zlostavljanja, nasilja, premoć. Tada se upotrebila sila i tako se postupalo, da je zauvijek bila uništena moć Saracena, koji su kao narod i samostalno biće nestali.

XIV.

To se dogodilo od 15. do 25. kolovoza 1300. Preživjeli, a bilo ih je mnogo, uvjereni sada, da im nije moguće praviti izgrede, budući da im je sreća okrenula leđa, popustiše te se pomiješale s lučerskim stanovnicima.

S potpunim porazom Saracena Lučera ponovno dobivaše izgled kršanskoga grada. Potomci prognanih iz grada ili od njega silom prilika udaljenih povratiliše se u grad, da se opet u njemu nastane. Povratio se i biskup s preživjelim malobrojnim svećenstvom. Trebalo je sve obnoviti. Položeni su temelji katedrale sa željom, da se ona podigne kao pjesma vjere i umjetnosti na čast presv. Djevice, koja je oslobodila grad od jarma nevjere. Podigoše se i druge crkve. Izbrisani su znakovi muslimanskog gospodstva. Uspostavljena je služba Božja, te se opet čuo glas svetih zvona kako se razliježe bistrim nebom i kako, kao glasnik mira i uskrsnuća, lebdi nad prostranim poljima.

Ali, gdje se nametala hitna obnova, to bijahu duše. Zajedničko stanovanje sa Saracenima, s kojima su bile sklopljene veze prijateljstva i rodbinstva, prouzrokovalo je u obiteljima, koje ne htjedoše napustiti grad, oslabljenje dobrih običaja, kvarenje vjere i slabljenje morala. Isto tako prve obitelji, koje se pod Karlom I. Anžuvincem povratiliše iz progonstva, živeći u gradu u dodiru s istočnjacima, koji su bili u velikoj većini, usvojile su, u dvadeset ili trideset godina neposred

XV.

ne blizine, poganski način života i poganske običaje. Osim toga, i građani, koji se povratili u domovinu poslije potpunog uništenja Saracena, u toliko godina progonstva, pripušteni sami sebi, živeći u nestalnim prilikama, nisu bili u ništa boljem moralnom stanju. Trebalo je sve obnoviti u Kristu. Tko je mogao izvršiti ovu misiju, ako ne čovjek sveta života, velikih kreposti?

Kad je o. Jakov, dominikanac, bio premješten na drugu biskupsku stolicu, Robert Anžuvinao bacio je svoj pogled na zagrebačkog biskupa o. Augustina Kažotića, dominikanca. Poznavajući velike kreposti o. Augustina, zamolio je papu Ivana XXII., da ga premjesti u Lučeru, jer je smatrao, da će apostolski rad sveta biskupa tu biti korisniji nego drugdje.

Bila je godina milosti 1322. Bl. Augustin, poslušajući glasu Kristova namjesnika, podložio se volji Božjoj, koja mu je dodijelila daleko od njegove domovine novo polje rada. Iz Hrvatske dođe u ovaj grad napuljske kraljevine, njemu potpuno nepoznat, kao što je i on bio potpuno nepoznat gradu.

Evo druge neshvatljive činjenice u povijesti Lučere, koja se povezuje s prvom, s dolaskom Saracena, te je tumači i popunjava.

Kako da se ne vidi u njoj tajno djelovanje Božje, koji sve raspoređuje na svoju slavu i na dobro duša? Zlodjela Saracena tražila su sveta dje-

XVI.

la blaženika; opustošenje izvršeno od njih tražilo je obnovu izvedenu od njega.

Svetac stigne u Lučeru pun nade i sveta žara da spāsava duše i da bude dobar pastir po primjeru Krista; da sve duše, poslije nego svlada i uništi navike života skore prošlosti, dovede do potpunoga praktičnog kršćanskog života.

Njegovo biskupovanje u ovoj zemlji bilo je kratko, tek godinu dana. Ali, u malo vremena mnogo je učinio -consu-matus in brevi explevit tempora multa (Mudr. IV., 13.). On je odmah uvidio i shvatio duhovne potrebe povjerenog mu naroda i ozbiljne razloge svoga pre-mještaja, te se kao dobar otac, ne-prestano radeći savjetom, djelom i ri-ječju, dao na popravljaj zla na mo-ralnom području i materijalnih ruševi na nagomilanih tijekom godina tuđega gospodstva.

Ovaj životopis, djelo domovinske ljubavi preč. msgra Alfreda Ciampija, dekana Katedralnog kaptola, kritički napisan na temelju originalnih izvora i suvremenih i kasnijih dokumenata, iznosi život i djela, koja je blaženik izveo na raznim poljima svoje djelatnosti prije nego je postao biskup i kao biskup Zagreba i Lučere, male on-dašnje biskupije.

Msgr. Ciampi dobro je učinio -i za to mu treba odati zasluženo priznanje, što je sakupio dragocjene uspomene slavne vjerske prošlosti svoga grada,

XVII.

da ne propadnu. Narod nije imao živo-topisa našega predšasnika, i to je bi-la dosta velika praznina, koja je sa-da sretno ispunjena. Lučeranici će bit zahvalni piscu, jer će, čitajući o djelima, što ih je blaženik učinio u korist njihovih preda, moći postati bolji; oni će se življe sjećati, da i-maju na nebesima, kod prijestolja Bo-žjega, moćna zaštitnika, koji s presv. Djevicom i drugim svetim zaštitnicima bdi nad gradom.

Oci dominikanci bit će zadovoljni, kada vide, da se širi životopis i dje-la njihova velikog subrata, koji se svetošću života ističe u slavlrenom Redu.

Svi pak vjernici bit će veseli, ka-da u životopisu nađu pobudno štivo.

Sunarodnjaci blaženikovi bit će ra-dosni, kada doznadu, da se blaženik, dika i ponos njihova roda i njihove domovine, štuje. Sigurni smo, da dje-lo odobravaju i da ga blagoslivljaju. To isto činimo i mi, zadovoljni, da o-vaj životopis prikazuje našim vjerni-cima dobra pastira i sveca, koji je za povjerenost mu stado utrošio najbo-lje sile svoga života i koji s neba nastavlja upravljati i štititi bisku-piju, koja mu je bila povjerena.

Naša je vruća želja: da djelo, na-pisano od msgra Ciampija, doprinese, da štovanje bl. Augustina opet pro-cvjeta, i da život njegov bude uzorom revnosti za pastire duša, te da done-se svima, pastirima i stadu, dar sve-tosti.

3.VIII.1955.

Dominik Vankola
lučerski biskup

IZVORI i BIBLIOGRAFIJA

I. RUKOPISI

Lucera, Archivio Capitolare: Processo apostolico di beatificazione e canonizzazione del B. Agostino (1697. - 98.).

" Archivio Vescovile: Documenti sul B. Agostino.

" Biblioteca Comunale: P. Angiullo T. O.P. Notizie sul B. Agostino, 1665.

" Deliberazioni del Comune, a. 1668.

" Del Preite R., Breve descrizione della Città di Lucera di S. Maria, 1690.

" De Jorio F., Historia della Città di Lucera, 1764.

" Congregazione di Carità: Inventario, 1901.

Apricena, Archivio parrocchiale: Torelli P. Memorie della chiesa di Apricena, a. 1858.

Parigi, Biblioteca Nazionale: n. 4519 sec. XIV (Codice Colbertino).

Roma, Archivio segreto vaticano: Benedetto XI, Giovanni XXII.

II. KNJIGE i ČASOPISI

Acta SS. Acta Sanctorum Augusti, I, ed. Aversa 1773.

Amari M., Biblioteca Arabo-Sicula, Roma 1880.

"L'année Dominicaine", ou les vies... Août I, (T. Souèges), Amiens 1693.

Badurina T., Aurora Domenicana, "L'Os servatore Romano" od 11.XI.1942. str. 3.

Bálin Homan: Gli Angioini di Napoli in Ungheria. Roma, Accademia d'Italia 1938.

Berthier J.J., Le Chapitre de San Nicolo de Treviso, Roma 1912.

Bullarium Ordinis Praedicatorum, ed. A. Bremond, Roma 1729. - 4o.

Buturac J., Katolički list, br.43,44, i 46, Zagreb, 1940.

Buturac J., Blaženi Augustin Kažotić, Zagreb, 1942.

Gaggese R., Roberto d'Angio e i tempi suoi, Firenze 1922 - 31.

Colasanto B., Storia dell'Antica Lucera, Lucera 1894.

"Croazia sacra", Roma 1943.

D'Amato A., Una Congregazione Religiosa per l'unità della Fede, "L'Os servatore Romano" od 8. X. 1948.

D'Amelj G.B., Storia della Città di Lucera, Lucera 1861.

Egidi P., La Colonia Saracena di Lucera e la sua distruzione, Napoli 1912.

"Codice Diplomatico dei Saraceni, Napoli 1917.

Ettinger M., "Obzor", Zagreb, br.21o. od 15. IX. 1897.

Eubel C., Hierarchia Catholica medii aevi, I. ed. alt. Münster 1913.

Farlati D., Illyricum Sacrum, Venezia 1715. - 1800., V, 389. - 414.

Ferrari S., De Rebus Hungaricae Provinciae O.P., Vienna 1637.

Gams B. P., Series Episcoporum Ecclesiae Catholicae, Lipsia 1931.

Gifuni G. B., Lucera, Lucera 1934.

Profili e scorci di storia, Napoli 1942.

Gliubich, Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia, Vienna 1856.

Krčelić B. A., Historiarum cathedralis ecclesiae Zagrabiensis partis primae tomus primus, Zagreb, 1770.

Lucio G., Memorie istoriche di Traù, Venezia 1673.

"Storia di Traù, Venezia 1674

Madio M., Gesta Rom. Imper. et Summ. Pont. c.IV. u djelu: Joannis Lucii: De rebus Dalmatiae et Croatiae str. 636. - 653. Amsterdam, 1666.

Mansi J.D., Amplissima Collectio Conciliorum, XXV. Venezia 1782.

XXII.

Marchese D. M., *Sacro Diario Domenicano*, IV., Napoli 1676.

Mrnavić J. T., *Vita B. Augustini O.P.* Vienna 1637.

Perojević M., *Bl. Augustin Kažotić, "Vrhbosna"*, br. 6. i 11., Sarajevo, 1940.

Piemonte A., *Breve cenno storico di S. Maria Padrona di Lucera*, Lucera 1912.

Pio G. M., *Delle vite degli uomini illustri di S. Domenico*, Bologna 1607., Pavia 1613.

Quetif J. - Echard I., *Scriptores Ord. Praedicatorum*, I., Parigi 1719.

Rivoire P., *Lucera sotto la dominazione angioina*, Trani 1901.

Sarnelli, *Cronologia dei Vescovi Sipontini*, Manfredonia 1860.

Šišić R., *Enchiridion Pontium Historiae Croatiae*, Zagreb, 1914.

Smičiklas T., *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dal. et Slavoniae*, VIII. - IX., Zagreb, 1910. - 11.

Taurisano I., *Catalogus hagiographi - cus O.P.*, Roma 1918.

Tkalčić, *Monumenta historica episcopatus Zagabriensis*, V., Zagreb, 1894.

Touron A., *Histoire des hommes illustres de l'Ordre de Saint Domini - que*, II., Parigi 1745.

Unghelli F., *Italia Sacra*, VIII., 320.-21., Venezia 1729.

XXIII.

Vostè G., *"L'Osservatore Romano"* od 15. XI. 1942.

Walz A., *Compendium historiae Ordinis Praedicatorum*, II., ed. Roma 1948.

Kada u našem radu budemo navodili djela spomenuta u "Izvori i bibliografija", navest ćemo samo podatke, koje smo ovdje ispustili (svez. i str.). - Naprotiv, navest ćemo potpune bibliografske oznake onih objelodanjenih radova, koje nuzgredno navedemo.

K A Z A L O

Uvodna riječ	str.	I.
Predgovor	"	VII.
Pismo generala Dominikanskog reda	"	IX.
Riječ lučerskog biskupa	"	XI.
Izvori i bibliografija	"	XIX.

P R V I D I O

Uvod	"	1.
I. Svečeva zora		
1. Godina rođenja	"	7.
2. Rodno mjesto	"	8.
3. Obitelj	"	11.
II. Među dominikancima		
1. Mladost i redovničko zvanje	"	16.
2. Dolazak dominikanaca u Hrvatsku	"	17.
3. Da li je bio učenik sv. Tome?	"	21.
4. Napadnut i ranjen	"	23.
III. Svećenički apostolat		
1. Svećenička služba	"	24.
2. Suradnja s budućim pa- pom Benediktom XI.	"	25.
IV. Borba za nasljedstvo na ugarskom prijestolju		
1. Pretendenti i pristaše	"	26.
2. Šibenik, biskupsko sje- dište	"	28.

3. Građanski rat	str.20.
V. Augustin, zagrebački biskup	
1. Papa ga posvećuje za biskupa	" 33.
2. Bijedno ekonomsko-moralno stanje biskupije	" 35.
3. Augustin, otac i pastir stada	" 35.
VI. Augustinova uprava i pastirske vrline	
1. Sjemenište	" 37.
2. Crkvena disciplina	" 38.
3. Revnost i ljubav	" 40.
4. Duh siromaštva	" 43.
5. Stručna naučna izobrazba	" 45.
6. Vješt diplomat i odličan propovjednik	" 48.
7. Pravedan sudac. Ugledna ličnost	" 51.
VII. Poteškoće zagrebačkog biskupovanja	
1. Crkvena dobra opljačkana	" 55.
2. Uzaludan priziv biskupa na kralja	" 56.
3. Biskupi se utječu papi	" 57.
4. Augustin, poslanik episkopata	" 59.
VIII. Augustinov premještaj na biskupsku stolicu u Lučeri	
1. U kraljevoj nemilosti	" 61.
2. Spriječen povratak u Zagreb	" 62.
3. Njegova aktivnost na papinskom dvoru	" 63.
4. Premještaj na biskupsku stolicu u Lučeri	" 64.

5. Augustinov kratki profil	str.69.
-----------------------------	---------

D R U G I D I O

I. Lučera prije g. 1322.	
1. Saracenska naseobina u Lučeri	" 71.
2. Islamizirana Lučera	" 73.
3. Odlazak kršćana	" 75.
4. Pad Saracena	" 77.
II. Augustin na biskupskoj stolici u Lučeri	
1. Kralj cijeni i pomaže novog biskupa	" 80.
2. Augustinov ulazak u Lučeru	" 81.
3. Kršćanska obnova grada	" 83.
4. Augustin napadnut i ranjen od Saracena	" 84.
III. Karitativna i djelatna revnost biskupa Augustina	
1. Gradnja biskupskog dvora. Utemeljenje doma za žensku siročad	" 87.
2. Restauracija crkve Gospe od Tribune. Podizanje bolnice	" 89.
3. Pastirski pohod	" 90.
4. Biskup Augustin nađe već podignut samostan i crkvu sv. Dominika	" 91.
5. Ponovno zidanje gradskih zidina	" 94.
IV. Sveta smrt	
1. Dragocjena smrt	" 96.
2. Pokopan kao svetac	" 98.

XXVIII.

V. Svetost i čudesa

1. Za života	str.	99.
2. Prigodom smrti	"	103.
3. Poslije smrti	"	104.

VI. Čast oltara

1. Blaženik ili svetac?	"	107.
2. Časoslov i misa	"	112.

VII. Štovanje bl. Augustina

1. Oltar	"	116.
2. Glava i dragocjenosti	"	118.
3. Kipovi i slike	"	122.
4. Zaštitnik Lučere	"	125.
5. Godišnji blagdan	"	127.
	"	129.

VIII. Službeno odobrenje
štovanja

1. Molba za kanonizaciju	"	131.
2. Kanonski postupak ..	"	134.
3. Odobreno štovanje ..	"	136.
4. Blaženikov novi oltar	"	139.
5. Štovanje bl. Augustina
u njegovoj domovini	"	141.

IX. Prijenos tijela i moći
blaženika

1. Priprava	"	144.
2. Provjeravanje sv.moći	"	148.
3. Prijenos i smještaj
u katedrali	"	149.

Zaključak	"	153.
-----------------	---	------

D O D A T A K

I. Bula, kojom se Augustin imenu- je zagrebačkim biskupom	157.
--	------

II. Rasprava biskupa Augustina o herezi, čaranju i t.d.	159.
--	------

XXIX.

III. Rasprava biskupa Augustina o siromaštvu Isusa Krista i apostola	str.167.
--	----------

IV. Bula, kojom se Augustin imenuje lučerskim biskupom	180.
---	------

V. Molba vojvode Kalabrije za beatifikaciju i kanonizaciju	185.
---	------

VI. Odluka lučerskih vlasti, ko- jom se bl. Augustin proglašuje zaštitnikom Lučere	188.
--	------

VII. Dekret vlastitog oficija i sv. mise	190.
---	------

VIII. Zapisnik o provjeravanju glave bl. Augustina	194.
---	------

U V O D

Dominikanac bl. Augustin Kažotić, biskup zagrebački i zatim lučerski, jedna je od najistaknutijih ličnosti plemenite i veoma kršćanske Hrvatske (1), koja se preko osam stoljeća (1102-1943) neprestano osvjeđavala na izvoru katoličke vjere, čuvajući uvijek obećanje vjernosti, koje su njezini davni stanovnici - specialissimi filii Sanctae Romanae Ecclesiae - premili sinovi svete Rimske crkve - (2) zadržali Sv. Stolići. Hrvatski narod postade obranom Katoličke crkve prema Istoku, tako da je zaslužio slavni naziv čvrsta štita i predziđa kršćanstva (3). On je, gotovo

(1) Pismo pape Ivana VIII. g. 879. hrvatskom knezu (§) Branimiru. "Croazia Sacra" Roma, 1943, str. 8.-9.

(2) Papa Ivan X. tako naziva Hrvate, koji su prvi od svih Slavena prigrlili kršćanstvo, kojemu su uvijek ostali vjerni. Oni su se za vrijeme Focija i toliko puta poslije oduprli raskolu. S vrlo velikim žrtvama izišli su kao pobjednici iz te borbe. "Croazia Sacra", n. dj. str. 9. Šišić F. EFHC, n. dj. str. 215.

(3)...totius christianitatis fauces et firmissima propugnacula...antemurale christianitatis. Riječi Lava X. u Kardinalskom zboru 12. XII. 1519. poslaniku Petra Berislavića skradinskom biskupu Tomi Nigeru.

(§) Msgr. Ciampi piše: al re croato, hrvatskom kralju (Op. prev.)

sam, četiri stoljeća herojski snosio strašni udarac islamskog Istoka, koji je nastojao uništiti kršćanski Zapad. U toj krvavoj borbi bila je uništena dobra polovica hrvatskog naroda.

Dante Alighieri u "Božanskoj komediji" spominje poznatu, duboku religioznost Hrvata:

Qual è colui che forse di Croazia
Viene a veder la Veronica nostra,
Che per l'antica fama non si sazia,
Ma dice nel pensier, fin che si mostra:
"Signor mio Gesù Christo, Dio verace,
Or fu, si fatta la sembianza vostra?"
Paradiso, XXXI. 103.-108.

Ko putnik, koji možda iz Hrvatske amo
dode da vidi rubac Veronike,
jer dovoljan mu nije glas o njem samo,
te u sebi veli, ganut, ispred slike:

"Gospodine Isuse Kriste, Sve moje,
takvo je dakle bilo lice Tvoje?"

Ista legendarna katolička vjera Hrvata zadivi, nakon nekoliko stoljeća, Giustija, kad su u crkvi sv. Ambroza u Milanu skladne nabožne pjesme Hrvata, ne hodočasnika, nego vojnika austrijske vojske, ganule pjesnika i preobrazile političku nesnošljivost u snošljivost, antipatiju u

bratsku ljubav (4).

To je razlog, da je Crkva uvijek bila uz Hrvate. Hrvatski narod trajno se posebno osjećao odan Sv. Stolicu, već od vremena, kada je sklopio savez s papom Agatonom. Stoga je nadbiskup Bauer 30. svibnja 1925. godine, u crkvi sv. Klementa u Rimu, pred skupinom hrvatskih hodočasnika mogao reći: "Samo neznalice mogu kuditi našu vjernost sv. ocu. Samo neznalice tvrde, da su pape bili naši neprijatelji. Sv. Stolica uvijek je pokazivala posebnu ljubav prema našoj hrvatskoj domovini" (5).

Ipak, izuzevši dominikance i stanovnike Trogira, Zagreba i Lučere, veliki biskup bio je dugo vremena zaboravljen i od hrvatskog naroda.

Dolazeći iz Rima, u rano jutro 17. studenoga 1939, stiglo je u Lučeru osamdeset hrvatskih hodočasnika, od kojih je bilo 30 svećenika. Bili su svečano dočekani. Oni dođoše da iskažu čast slavlom grobu bl. Augustina, koji se čuva u monumentalnoj katedralnoj bazilici. Hodočasnike su predvodili nasljednik bl. Augustina zagrebački nadbiskup i splitski biskup. Ovi pobožni i ugledni hodočasnici, vrativši se u domovinu, oživješe uspomenu na svoga velikog sunarodnjaka. Tada su napisani životopisi, koji su kriterijem stroge, kritičke povijesne nauke stvarno osvijetlili lik Augustina Kažotića, dok je ono, što je o njemu bi-

(4) "L'Osservatore Romano" 24.III.1951.

(5) "La Civiltà Cattolica", br. 2515., str. 635., od 19.III.1955.

bilo prije napisano, bilo nedovoljno, malo točno, a katkada i legendarno. Prvi kritički napisani životopis bl. Augustina objelodanio je svećenik Marko Perojević u reviji "Vrhbosna", Sarajevo, godine 1940. i 1941. Životopis je napisan nakon strpljiva istraživanja i na temelju dobro ispitanih autentičnih izvora.

Sastavljajući ovaj životopis, u dijelu, koji se odnosi na aktivnost blaženika prije njegova dolaska na biskupsku stolicu u Lučeri, oslonili smo se naročito na spomenute vjerodostojne izvore. Glede njegove aktivnosti u ovom gradu i biskupiji poslužili smo se raznim mjesnim rukopisima, a nadalje onim o. Tome Angiulla, dominikanca, profesora, rodom iz Nocija (Bari).

Angiullo je, kako nalazimo na str. 226 Apostolskog procesa za beatifikaciju i kanonizaciju bl. Augustina, obavio u dominikanskom samostanu u Lučeri. On je stoga bio u posebnoj prilici da piše o bl. Augustinu. Angiullo je, međutim, u svojim bilješkama o bl. Augustinu slijedio proizvoljne tvrdnje blaženikova životopisa, što ga je napisao Ivan Tomko Mrnavić iz Šibenika (1580.-1636.), zagrebački kanonik (1627.), bosanski biskup (1631.), a koji je životopis prvi put tiskan u Beču 1637. u knjizi Sigismunda Ferrariususa "De rebus Hung. provinc. O.P."

O Mrnaviću donosimo mišljenje Josipa Buturca u II. dijelu, poglavlje III

b. 4. ovoga životopisa.

Angiullo se poslužio također, kako sam izjavljuje, lučerskim povijesnim kronikama Antuna Palumba, koje nažalost više ne postoje, opata Severina, Lucija Scoppe i Sebastijana Scasse i dnevnikom /1258/ Mateja Spinellija di Giovinazzo, kroničara iz XIV. stoljeća, ali bez pominjiva ispitivanja izvora. Stoga ćemo uzeti od Angiulla samo ono, što se ne protivi povijesnim dokumentima.

P R V I D I O

Poglavlje I.

S V E Č E V A Z O R A

oko 1260.-1277./78.

1. Godina rođenja

Nijedan dokumenat ne naznačuje precizan nadnevak blaženikova rođenja. O. Toma Souèges O.P. (1698.) tvrdi, da je čitao jednu marginalnu bilješku "Karkasonskog kodeksa", rukopisa iz XIV. stoljeća, koji danas više ne postoji, prema kojoj bi Augustin bio ušao u Red g. 1277. ili 1278. /1/. O. Souèges misli, da bi ova bilješka mogla biti Bernarda Guija O.P. (†1331.), auktora rasprava, koje se nalaze u spomenutom "Kodeksu", ili pak nekog kasnijeg glasnika. U prvom slučaju imali bismo svjedočanstvo jednoga suvremenika, koji je -budući- da je bio branitelj vjere u Tuluzi od g. 1307. do svršetka g. 1324.- mogao pače lično poznavati Augustina, koji je od g. 1318. do godine 1322. živio na papinskom dvoru u Avinjonu, to više, što je i naš blaženik imao prigode da nastupa kao branitelj vjere. U drugom slučaju bilješka bi vrlo vjerojatno morala biti iz

/1/ "L'Année Dominicaine" ou les vies ... Août I. (IIIe jour), Amiens 1693, str. 71. "...intravit Ordinem anno 1277 vel 1278".

XIV. stoljeća. Odatle se zaključuje na vjerojatnost vijesti.

Stari časoslov (XIV. st.), nekad u potrebljavan u Lučeri, spominje, da je Augustin ušao u Dominikanski red već u djetinstvu (a pueritia) /2/. U dominikanskom previjaru međutim se čita, da je taj korak učinio, kada je bio mladić (adolescens). Usprkos raznolikosti latinske terminologije, uostalom dosta rastezljive, oba se izraza mogu odnositi na mladića, koji ima nešto više od petnaest godina. Odatle slijedi, da se Augustin rodio g.1260. /3/ ili oko te godine /4/.

2. Rodno mjesto

Augustin se rodio u dalmatinskom gradiću Trogiru. Najstariji dokaz o tome, da je Trogir njegovo rodno mjesto, nalazi se u jednom dokumentu, koji se nalazi u Vatikanskom arhivu /5/, a koji počinje ovim riječima: "Fratr Augustino de Tragurio, ordinis Fratrum praedicatorum, capellano nostro" -Bratu Augustinu iz Trogira, re da Braće propovjednika, kapelanu na-

/2/ Usp. Ferrarius S. De Rebus Hungariae Provinciae Ordinis Praedicatorum, Vindebonae 1637. str. 132.

/3/ Usp. Soueges, ondje.

/4/ Quetif J.- Echar J. Scriptores Ordinis Praedicatorum, I. Parisiis 1719 str. 553 a.

/5/ "Quieti e saluti ...Auctoritate praesentium facultatem(Reg.Vat.51,n. 86, f.24 r.).

šem"- . Ovaj je dokumenat od 10.prosinca g. 1303, to jest jedan dan poslije nego je Augustin bio imenovan zagrebačkim biskupom. Nadnevak otkriva vjerojatno pogrešku Kancelarije, jer je trebalo da se reče: Augustino electo Zagabriensi... -Augustinu, izabranom zagrebačkom...

Da je Trogir Augustinovo rodno mjesto, potvrđuju također dva Augustinova savremenika: splitski kroničar Micha Madius (oko 1358.): "Augustinus olim Zagabriensis episcopus...fuit oriundus de Dalmatia de Civitate Tragurii - Augustin, nekoć zagrebački biskup... rodom je iz Dalmacije, iz Trogira", i arhidakon gorički Ivan: "D. Augustinus de Tragurio - G. Augustin iz Trogira" .../6/.

Isto se čita u starom oficiju (civis Traguriae urbis -građanin grada Trogira) /7/; isto je vidio Soueges u marginalnoj bilješci "Karkasonskoga kodeksa" /8/. Napokon Toma iz Modene, koji je g. 1352. napravio freske u Trevizu, napisao je pokraj blaženikove slike oznaku: "Beatus Fr.Augustinus de Tragurio...- Bl. fra Augustin iz Trogira..." /9/.

/6/ Farlati D. Illyricum Sacrum V.Venetiis 1775, str.405.

/7/ Usp. Ferrarius, ondje.

/8/ "Oriundus de Tragurio, civitate quae est in Dalmatia, in lingua Sclavonica..." Soueges, ondje.

/9/ Berthier J.J. Le chapitre de San Nicolò de Treviso, Roma 1912.str.7. 115 - 117.

Samo je po sebi jasno, da pred ovim svjedočanstvima iz XIV. st. padaju tvrdnje nekih kasnijih pisaca, koji bi htjeli, da se blaženik rodio u Ugarskoj ili u Zagrebu /10/.

Na dalmatinskom otočiću, koji se nalazi između kopna i otoka Čiova, a koji je spojen s jednim i drugim mostovima, diže se stari gradić Trogir, utemeljen od viških Grka oko g. 350. prije Krista. Njegove čvrste zidine sačuvale su ga u burnim vremenima od seoba raznih naroda, koji su tuda prolazili od sjevera na jug i zapad. Tu je g. 1242. ugarsko-hrvatski kralj Bela (Adalbert) IV/III. otac sv. Margarete Ugarske, našao utočište pred Tatarima.

Trogirska katedrala i danas se ističe svojom ljepotom, posebno ulazom s kamenim lavovima.

Od davnih vremena do g. 1828. Trogir je bio biskupsko sjedište, s mnogo samostana. Biskupom je bio Colombano O. Min. (1255.-1277.), kad se oko g. 1260. tu rodio Augustin Kažotić /11/.

Trogir je tada bio vrlo razvijen grad, uživajući potpunu slobodu pod zaštitom ugarskoga kralja, kojemu je u personalnoj uniji od g. 1102. bila

/10/ Usp. Krčelić A. *Historiarum cathedralis ecclesiae Zagabriensis, part. primae*, tom. I. Zagreb 1770. st. 104.
/11/ Usp. Buturac J. *Blaženi Augustin Kažotić*, Zagreb, 1942, str. 2.

pripojena kraljevina Hrvatska. Poslije, u XIV. stoljeću, izgubio je svoju autonomiju i potpao pod Mletačku republiku. Godine 1923. gradić je svečano proslavio 600. godišnjicu smrti svoga slavnog sina, bl. Augustina.

3. Obitelj

Predaja i prijašnji životopisci bl. Augustina jednoglasno tvrde, da su Augustinovi roditelji trogirski plemić Nikola Kažotić i Dragoslava iz šibenske plemićke obitelji Dragojević.

Tu nema sumnje s obzirom na oca. To potvrđuje natpis nad glavnim vratima crkve sv. Dominika u Trogiru.

U basreliefu prikazana je bl. Djevičica s djetetom Isusom; s lijeve Marija Magdalena, a s desne jedan biskup, obućen u sveto ruho, pred kojim kleči neka gospođa. Nad ovom čitamo: "D(om) ina Bitkula soror h(uius) s(an) c(t)i Augustini - Gospođa Bitkula sestra ovoga svetog Augustina" /12/. Ova Bitkula spominje se među kćerkama u oporuci Nikole Kažotića g. 1317. Da je pak ovaj biskup "sv. Augustin" njezin brat, to potvrđuje natpis svojom starinom, budući da ga je postavio prije g. 1373. trogirski biskup Nikola (II) Kažotić, njihov sinovac.

Nema međutim tolike sigurnosti glede blaženikove majke. U spomenutoj oporuci Nikola Kažotić, koji je umro

/12/ Usp. Lucio G. *Memorie storiche di Traù*, Venezia 1674. str. 494.

sredinom prosinca g. 1317, spominje ženu Goju (uxorem Goyam), ime, koje bi trebalo biti skraćena od Dragoslava ili Dragoja, i možda bi trebalo potjecati od veoma stare plemićke obitelji Drago iz Šibenika, u kojoj se veoma često susreće krsno ime Augustin, što izaziva misao o nekoj rodbinskoj vezi s blaženikom.

Ali, prema dokumentima, što ih je nedavno pronašao M. Barada u općinskom arhivu u Trogiru /13/, moramo drugačije pretpostaviti i glede imena i glede prezimena majke našega blaženika. Doista, Stanislava, njegova baka po majci, u svojoj oporuci g. 1286. spominje svoju kćer Radoslavu, ženu Nikole Kažotića, i svoga unuka, naime sina kćerke Radoslave, O. Augustina. Augustinov djed po majci bio je Donat Saladini, Trogiranin. Stoga majka našega blaženika ne bi bila Dragoslava Dragojević iz Šibenika, nego Radoslava Saladini iz Trogira, i Nikola Kažotić bio bi sklopio brak najprije s Radoslavom Saladini, s kojom je imao Augustina i drugu djecu, a zatim s Gojom ili Dragoslavom Dragojević, spomenutom u njegovoj oporuci /14/.

Bilo kako bilo, Augustin je i po svom rodnom mjestu i po svojoj obitelji slavenskog porijekla, i to hrvatskoga. Ako su ga neki pisci nazvali

/13/ Perojević M. "Vrhbosna" br. 6 i 11 Sarajevo, 1940.

/14/ Usp. Perojević, n.dj. str. 142. s.

Mažarom, to je zato, što su uzeli cjelinu mjesto dijela, jer je onda Hrvatska bila pod ugarskom vladarskom kućom i -s obzirom na Dominikanski Red, uključena u ugarsku dominikansku provinciju.

Obitelj Kažotić stara je trogirská plemićka obitelj /15/. Prvi se put spominje početkom XIII. stoljeća. Od Kažote, imena osnivača obitelji, nastalo je patronimičko prezime Kažotić (Kasotti, Casotti, Casotti, Casiocti, Kažotić), to jest sin, dotično potomak Kažote. A Kažota se ponavlja u ovoj obitelji kroz pokoljenja i kao krsno ime.

Obitelj Kažotić dala je ljudi, koji se istaknuli u politici i vojništvu, u znanosti i književnosti, u crkvenoj službi. Dala je nadvojvoda, upravitelja galija, rektora, sudaca, poslanika i konsula, koji su sudjelovali u važnim i teškim poslovima svoje domovine. Trajnost plemstva, njegovu otmenost "...nobilium virorum consulum -plemenitih muževa konzula (savjetnika) - /16/ otkrivaju mnogi trogirski rukopisni fragmenti i povijesni spomenici. Ali, tu se vrlo rijetko spominje naš blaženik; bez sumnje stoga, što je napustio očinsku kuću i rodni grad u ranoj mladosti i što je kao redovnik i biskup ostavio svoje prezime te

/15/ Usp. Ljubić, n. dj.

/16/ Smičiklas T. Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae, VIII. Zagreb, 1910. str. 266.

nije izravno sudjelovao u životu grada. To je također razlog, što se ne spominje u očevoj oporuci, jer kao redovnik nije mogao baštiniti, budući da su to zabranjivali propisi njegova Reda i tadašnji trogirski zakoni.

Perojević je na temelju dokumenata sa stavio slijedeće rodoslovno stablo plemena Kažotić: Vidi rodoslovlje.

Od skoro hiljadugodišnje hrvatske loze Kažotić razne njezine grane pre-sađene su u Borgonju, Mletačku republiku, Lombardiju, Pijemont, Liguriju, Romanju, Toskanu, Pulju. Sve su one sačuvala prezime Kažotić, dakako u jezičnom obliku nove sredine - Casotti.

Spomenuta Augustinova sestra Bitkula, koja se udala za Vicenza Ambazijeća, istražitelja i suca, oporukom je ostavila izvjesnu svotu za gradnju ili vjerojatno za dovršetak crkve sv. Dominika u Trogiru.

Kasnije će Nikola II. trogirski biskup (1362.-73.), sinovac bl. Augustina, ostaviti mnogo novaca za proširenje katedrale. Godine 1508. Petar i Blaž Kažotić poklonit će iznos za jedan mramorni stup i druge mramorne ukrase, a Duje Kažotić podignut će u spomenutoj katedrali jedan oltar na čast našega blaženika i na njemu će postaviti sliku od Jakova Palme Mlađega.

Prema zakonima Mletačke republike obitelj je Kažotić uživala posebne povlastice u crkvama, jer je oporučno o

KAŽOTA (I.) /17/

1227. - 42.

Ivan
1242. - 86.

Nikola (I.).
1264. 1317.

* Priula
1284.

* Petronila
1282.

I. žena Radoslava Saladini 1286.

II. žena Gojfa Dragojević 1317.

Trogirka
1317.

Kažota (II.) * Toma Augustin (I.) * Ivan Donat (I.) Kažota III. Buna Bitkula
1263. - 1286. 1282.-84. 1276.- 1323. 1274. 1286-1331. 1310-1329. 1317 1317
kanonik biskup zagrebački, zatim lučerski

Donat II. Augustin II.

Donat III. Kažota IV.
1379. 1392.

Dujan O.F.M.
1286 (?)

Nikola II.
1318.-1373.
biskup trogirski
1362.-73.

7177 Perojević, n.dj. str. 144. Upozorava se:

- Rimski brojevi stavljani su u zagradama radi jasnoće, naime da se može razlikovati isto ime u raznim pokoljenjima.
- Godine ispod imena označuju godine naznačene u dokumentima.
- Imena sa zvijezdicom Perojević nije pastumačio, iako ih je u rodoslovnom stablu naveo.
- Raspored imena ne naznačuje kronološki redoslijed djece, jer nam je nepoznata godina rođenja: na pr. da li je Augustin bio najstariji sin Nikole ili mlađi. Druga su Nikolina djeca navedena onim redom, kojim su spomenuta u očevoj oporuci.

stavljala dobra crkvama i samostanima.

Izvorni grb obitelji Kažotić u dokumentima biskupskog arhiva u Lučeri opisan je ovako:

gornji orao crne je boje sa zlatnim kljunom i crvenim jezikom.

Nad kacigom je pet kugla: plava, zlatna, crvena, zlatna i plava. Ukraši poviše kacige, s lijeve strane gledaoca, plave su i zlatne boje; s desne strane crvene i zlatne.

Kaciga je čelične (svijetle) boje, a otvor za gledanje crne.

Grb je radijeljen u dva polja. U gornjem polju, u plavoj pozadini, lik je crna orla s pozlaćenim kljunom i pandžama i s crvenim jezikom.

U donjem polju, u crvenoj pozadini, vide se dvije kose zlatne motke okrenute na lijevo prema gledaocu (18).

(18) Usp. Dodatak I.

Poglavlje II.

MEĐU DOMINIKANCIMA.

(1277./78.)

1. Mladost i redovničko zvanje

Prava, iskrena religioznost bila je trajna pratilica starog plemstva Kažotića. Ona se očitovala navlastito djelima kršćanske velikodušnosti. To značajno obilježje sja u obiteljskom ambijentu, u kojem se rodio i odgojio naš blaženik.

Otac, jedan od trogirskih plemića konzula, i majka također od odlične obitelji, poradi svoga postojanog i revnog vršenja kršćanskih dužnosti, bili su, bez sumnje, dostojni primiti blagoslov s neba.

Bog je doista blagoslovio ovu uzor nu kršćansku obitelj. Ali, njegova se ruka s posebnom darežljivošću otvorila nad mladim Augustinom, koji se znao još bolje od svoje braće okoristi primjerima nađenima u očinskoj kući i među svojom rodbinom, napose pak primjerom rodaka svećenika Kažote (II.), kanonika i prepozita trogirske katedrale, koji je zastalno morao utjecati i na njegov odgoj i na njegovo svećeničko zvanje. Vođen od Božje milosti Augustin je žarko nastojao slijediti sveta nadahnuća. Već od ranog djetinstva pokazivao se obdaren naj-

ljepšim odlikama. A kad je bio u dobi da uoči pogibelji svijeta, zaklonio se u dominikanski samostan, da bi na sigurno mjesto sklonio svoju krepost.

2. Dolazak dominikanaca u Hrvatsku

Red sv. Dominika, odobren od pape Honorija III. g. 1216., veoma se brzo proširio u srednjoistočnoj Evropi. Ljubav prema misijama, koju je tako jasno osjećao utemeljitelj braće propovjednika i koji je toliko želio da posveti svoj život obraćenju Kumana, sadašnje Besarabije i južne Ukrajine, prijeđe na njegove sinove. I ono, što on nije mogao ostvariti, izvršili su njegovi neposredni nasljednici. Utemeljen da brani vjeru, bilo je naravno, da Dominikanski red ima za glavnu zadaću: čuvanje i uspostavljanje jedinstva vjere. Stoga vrlo brzo sinovi sv. Dominika, potaknuti svojom apostolskom revnošću, prijeđoše granice Zapada i proširiše svoju aktivnost na nevjernike i shizmatike Istoka. Među prvim velikim misionarima, nositeljima svijetla u ovim zemljama, nalazimo sv. Jacinta (+1257.) i blaženoga Česlava (+1242.), poslane iz Rima od samog sv. Dominika da propovijedaju evanđelje u Poljskoj.

Oni pođoše i u Češku, Pomeraniju i Rusiju, osnivajući razne samostane. Iz Bolonje, poslan od svetog utemeljitelja, pođe g. 1221. s druga četiri redovnika o. Pavao iz Ugarske, profesor

prava na sveučilištu u Bolonji. On u svojoj domovini utemelji dominikansku provinciju. Malo godina poslije smrti sv. Dominika na Istoku je već bilo toliko samostana, da su se g. 1228., osim već postojeće ugarske provincije, osnovale četiri manje, i to: u Poljskoj, Daciji, Grčkoj i Svetoj Zemlji.

Misionarsku revnost prvih dominikana jasno svjedoči događaj, na vrhovnom sastanku Reda, zvanu "Capitulum generalissimum", u Parizu g. 1228. Kada je na tom sastanku general Reda bl. Jordan upitao prisutne, tko bi želio poći u Svetu Zemlju, gdje se tada osnivala dominikanska provincija, svi se baciše ničice na zemlju moleći, da budu poslani. Isti će se prizor ponoviti, kada se bude određivalo, tko će poći među nevjernike (1).

"Bijela braća" dodoše u Hrvatsku još za života svog utemeljitelja (2). Lijepo ih primiše u središnjoj Hrvatskoj ban Ninoslav i njegov rođak Prijezda. Koristili su mnogo Crkvi, osobito u Bosni, gdje se bila raširila jedna grana Katara zvanih Bogumili, koje je pop Bogumil okupio u Bugarskoj, a koji su kasnije prešli granice Srbije i ušli u Hrvatsku. Oni su bili prava društvena kuga. Protiv ovih heretika mnogo je radio dominikanac Ivan de

Wildeshausen, nazvan Teutonac, bosanski biskup (1233.-37.), a kasnije general Reda.

Dominikanci su pokušavali osnovati prvu kuću ugarske provincije godine 1221. u Györu, ali, zbog nedovoljnog mjesta, oni se iste godine preselili u Panoniju, u Stolni Biograd (Szeke-s-féhvár), gdje osnuju samostan. Taj samostan postade matica Reda u onim stranama, koja je slala redovnike u sve zemlje, koje su pripadale kraljevini Ugarskoj (3).

Dominikanski samostani u Hrvatskoj osnovani su ovim kronološkim redom: g. 1225. u Dubrovniku i u Čazmi, g. 1228. u Zadru i Ninu, g. 1235. u Dubici, g. 1241. u Zagrebu, g. 1245. u Splitu (4).

Trogirski građanin Miko, sin Albertov, pokloni dominikancima crkvicu sv. Franje, koja se nalazila u predgrađu Trogira, a papa Urban IV. udijeli im dozvolu, da sagrade samostan. Kako je došlo do spora, što je ta darovnica u slijedila u odsutnosti trogirskoga biskupa Colombana, sklona kao franjevac više svojoj braći franjevcima, koji su već vršili službu Božju u Trogiru, papa Klement IV., dne 11. srpnja 1265., pisa spomenutom biskupu, da dozvoli dominikancima mirno vršiti službu Bo-

(1) Usp. Mortier A., Histoire des Maîtres Généraux de l'Ordre des Frères Prêcheurs, I., Pariz, 1903., str. 214.

(2) Walz A., Compendium historiae O.P. II. izd. Rim, 1948. str. 146.-48.

(3) Usp. Walz A., n. dj.

(4) Walz, n. dj., str. 145. s.; Buturac J., Gli ordini religiosi in Croazia

("Croazia Sacra", Rim, 1943., str. 232-35) str. 243.

žju u spomenutoj crkvi. Otada se dominikanci učvrstiše u Trogiru, a crkva će se, velikodušnim darovima Bitkule i Nikole Kažotića, proširiti ili, bolje, srušiti, da se na tom istom mjestu sagradi sadašnja velika crkva sv. Dominika.

Braća propovjednici svetošću evanđeoskog života, solidnom kulturom i gorućom ljubavlju prema dušama ogrjezliha u herezi vršili su jak upliv u narodu, s kojim su dolazili u doticaj (5).

U Trogiru se vrlo brzo nadoše mladići, koji s oduševljenjem prigrlišu pravilo sv. Dominika. Iz jedne isprave od 15. kolovoza 1272. saznaje se, da je dominikanac Šimun Trogiranin bio izabran za biskupa u Kninu (6) i da je g. 1289. Ivan Trogiranin bio podpriorom dominikanskog samostana u Zadru. Godine pak 1304. bio je priorom dominikanskog samostana u Trogiru Mihovil Dračanin.

Prema tome naš je Augustin imao prigode da u samom Trogiru upozna Dominikanski red i da ocijeni njegov život pun duhovnosti i prožet duhom svog utemeljitelja. Tako odmah osjeti kako ga privlači samostan i privezuje novi Red, u koji uđe, kao što smo rekli, godine 1277. ili 1278., kad mu je

(5) Usp. Walz A., n.dj., str.146.

(6) Farlati D., n.dj., str.287.

bilo nešto više od petnaest godina.

U koji je samostan bio primljen? - Gdje je započeo nauke? Ništa stalno ne može se ustvrditi. Neki životopisci pretpostavljaju, da je bio primljen u susjednu redovničku kuću u Splitu kao njezin član (7). Ali, ako se to može prihvatiti s obzirom na školovanje (curriculum studiorum), koje traži samostan s dovoljnim brojem osoba, to ne ovlašćuje, da se tako misli i glede primanja u Red i pripadanja nekoj redovničkoj kući. Ovo primjećujemo, ali ne tvrdimo, jer točno ne znamo pravno stanje dominikanaca, koji djelovali u Trogiru već god. 1265.

U svakom slučaju lako je pretpostaviti, da je već u samostanu sv. Dominika (u rodnom mjestu) mladić upoznao sredstva kako da napreduje u kreposti ma i kako da se uzdigne u savršenosti preko vršenja evanđeoskih savjeta.

3. Da li je bio učenik sv. Tome?

Augustinove intelektualne sposobnosti potakle su starješine, koji su već temeljili na njemu najljepše nade, da ga pošalju, kako tvrde neki životopisci, na školovanje u Italiju (8)

(7) Usp. Quetif J., Echard J., Scriptores O. P. I., Pariz, 1719, str.553, a

(8) Usp. Piò G.M., Delle vite de gli huomini illustri di S.Domenico, P.I., Bologna, 1607., stup. 241.

i kasnije, upravo g. 1286., u Pariz (9), gdje se držao viši tečaj za usavršavanje svećenika studenata određenih za profesorsku službu, i gdje su predavali najistaknutiji dominikanci, pa i sam sv. Toma. Odatle je neki životopisac zaključio, da je Augustin bio učenik sv. Tome (10). Oslanjajući se na spomene pisce, vjerojatno je, da je studirao i u Parizu; ali, ni u kojem slučaju nije mogao biti učenikom sv. Tome, kojega u Parizu nije bilo od g. 1272. i koji je umro 7. ožujka 1274., naime tri ili četiri godine prije nego je Augustin ušao u Red, a dvanaest godina prije nego je pošao u Pariz na nauke.

Mišljenje, da je naš blaženik bio učenikom sv. Tome, možda je nastalo i li se stalno utvrdilo stoga, što je on duboko cijenio i privržen bio nauci Andeoskog naučitelja, koji sja u njegovim djelima. Možda je izvorom toga mišljenja i veliko zanimanje, što ga je Augustin razvio na dvoru Anžuvina i kod Svete Stolice (11) u Avi-

(9) Piò, ondje; Souèges T., "Pan-née Dominicaine" ou les vie ..., août I (IIIe jour), Amiens, 1393, str. 72; Quetif-Echard, n. dj., 553. a.

(10) Marchese D. M., Sagro Diario Domenicano, T.IV., Napulj, 1676. str. 292. ab.

(11) Angiullo T.M.1665 dela Biblioteca Comunale di Lucera cap.26. (Poglavlje 26. rukopisa br.1665., koji se čuva u općinskoj knjižnici u Luceri).

njonu, sa svrhom, da se pospješiti Tomina kanonizacija.

4. Napadnut i ranjen

Augustin pođe u Pariz g. 1286. u društvu suučenika o. Jakova Orsinija, sinovca Mateja De Rossi - Orsinija, kardinala djakona s naslovom S. Maria in Porticu.

Studenti su mirno putovali... Kad jedne večeri, pošto su stigli blizu Pavije, budu nenadano i grubo napadnuti od dva razbojnika, koje su grofovi Casate poslali da osvete smrt nekoga svog rodaka otrovana od Orsinijevih (12).

Veoma žalostan primjer kratkog postupka pravde protiv nevinih kod moćnih obitelji onoga vremena.

Orsini pada mrtav pod udarcima bo-deža. Augustin priskoči u pomoć svom subratu, ali bude i on teško ranjen i bio bi umro, da mu nije providencijalno pružio pomoć plemić Pagano di Pietrasanta, konjanik Reda veselih (Dei Gaudenti). On ga kao dobar samaritanac primi u svoj dvorac te se kršćanski za nj brinuo sve dotle, dok nije bio u stanju da nastavi put (13).

(12) Usp. Piò, n. dj., stup. 341; Souèges, n. dj., str. 72; Angiullo, n. dj. pogl. 26.

(13) Souèges, ondje; Marchese, n. dj., 292. a.; Tournon A., n. dj., II. str. 4.

Poglavlje III.

SVEĆENIČKI APOSTOLAT

(Oko 1286.-1303.)

1. Svećenička služba

O spomenutoj nesreći kao i o gorljivom i blagotvornom svećeničkom djelovanju, što ga je blaženik obavljao do svog imenovanja za biskupa (1303. informirani smo samo od kasnijih pisaca, koji ne navode dokumenata suvremenih blaženiku.

Neki pisac misli, da se Augustin nakon završenih studija, povratio u domovinu i vršio apostolsku službu te obavljao u raznim kućama svoga Reda, u kući u Trógiru, službu priora ili starješine; da je nastojao osnivati samostane, u koje se volio povući za vrijeme propovijedanja da obnovi duhu i da je često, ne zanemarujući učenje Svetoga pisma, proveo čitave noći u molitvi, potaknut poznatom opomenom sv. Augustina, da živi dobro tko molí dobro: "Recte novit vivere qui recte novit orare".

Neki drugi misli, da ga je Bonifacije VIII. (1294.-1303.) poslao u Bosnu kao apostolskog propovjednika protiv heretika Bogumila, i da je tamo Augustin proveo nekoliko godina okrunivši svoj apostolski rad uspjehom. Isti biografski tvrdi, da se spomen na taj rad i u

spjeh sačuvao u onom kraju i poslije trista godina.

Zatim bi ga, prema tome mišljenju, Bonifacije VIII. bio pozvao iz Bosne u Italiju, da propovijeda i u njoj, uznemirenoj od raspaljenih stranaka Guelfa i Gibelina, te je i tu postigao utješnih uspjeha. Dapače, ima biografija, koji misle, da mu je Bonifacije VIII. bio povjerio i službu propovjednika na papinskom dvoru.

Koliko ima istine u svemu tome, ne može se sa stalnošću reći, premda je moguće, da je Augustin, uzoran redovnik, učen i vješt u poznavanju jezika, obavljao svećeničku službu u Bosni. Vrlo je vjerojatno, da je to činio i u Italiji (1).

2. Suradnja s budućim papom Benediktom XI.

Augustin je vrlo vjerojatno upoznao u nekom samostanu ili u Rimu Nikolu Boccasina, lombardijskoga provincijala (1286.-89., 1293.-96.), generala Reda (1296.-98.), kardinala biskupa Ostije (od 4. prosinca 1298.), poslana zatim od Bonifacija VII. g. 1301. u Ugarsku sa zadatkom, da radi na tome, da se usvoji stanovište Sv. Stoliце u sporu oko nasljedstva na ugarsko-hrvatsko prijestolje.

(1) Usp. Perojević, n. dj., str. 267. s.

Prema raznim dominikanskim piscima (2) papinski legat bio bi sa sobom poveo, kao pomoćnika, našeg Augustina, poznavajući njegove osobite sposobnosti, ili ga je već našao u Ugarskoj te uzeo za pomoćnika. Bilo kako bilo, stalno je, da se Augustin potpuno posve -tio apostolatu za slavu Božju i spas duša. Svatko je cijenio njegovo široko i duboko znanje.

Njegovo plemenito srce i sveta duša privlačili su svakoga. Stoga se glas o njegovoj dobroti i njegovim krepostima širio od usta do usta. Njegovo je ime bilo poznato po svoj Hrvatskoj i Ugarskoj, u Rimu i drugdje po svijetu (3).

Souèges, n. dj., str. 74.

Quetif - Echard, n. dj., str. 553. a.

Touron, n. dj. str. 7.

(3) Buturac J., Blaženi Augustin Kažotić ... ("Jeronimsko svijetlo"), Zagreb, 1942., str. 6. s.

Poglavlje IV.

Borba za nasljedstvo
na ugarskom prijestolju

(1290.-1304.)

1. Pretendenti i pristaše

Kao što smo već rekli, hrvatska je kraljevina g. 1102. bila sjedinjena s ugarskom kraljevinom u kraljevoj osobi. Kad je g. 1290. umro ugarski kralj Ladislav IV. Kumanac, ostao je kao posljednji muški potomak vladajuće kuće Arpadovića mladi Andrija nazvan Mlečanin, jer je bio sin Stjepana Postuma i Mlečanke Tomazine Morosini, odojen u Veneciji. On je odmah bio proglašen kraljem (Andrija III.) i od Ladmera, ostrogonskog nadbiskupa, 13. srpnja 1290. okrunjen u Stolnom Brodu. Protiv Andrije ustane napuljska kraljica Marija, starija sestra pokojnog Ladislava IV. i žena napuljskog kralja Karla II. Anžuvinca Šepavca, tražeći kraljevu krunu za svojega dvadesetgodišnjeg sina Karla Martela. Kraljicu je Mariju podržavao i papa Nikola IV., koji je proglasio, da su kraljevine Hrvatska i Ugarska u širem smislu lena Sv. Stolice, te njoj pripada pravo da s njima raspolaže. Papinski legat g. 1292. okruni u Napulju Karla Martela za ugarskoga kralja (1).

(1) Usp. Perojević, n. dj. str. 268.

Papinski i napuljski dvor upotrebiše tada sve svoje sile, da predobiju za Karla Martela što veći broj pristaša u Hrvatskoj i Ugarskoj.

Uz moćnog Güssinga sa sjedištem u Slavoniji, treba ubrojiti kao protivnika Andrije III. i zagrebačkog biskupa Ivana. U Hrvatskoj na strani Karla Martela nalazili su se međutim na prvom mjestu moćni bribirski knezovi kolarjena Šubića. U ono doba uživao je posebno glas moćni ban potkralj Primorja Pavao I. Šubić i njegova braća Juraj i Mladen I. Oni su bili u rodu s napuljskom kraljevskom kućom, pa su stoga s velikim oduševljenjem radili u korist Karla Martela.

Naprotiv, dalmatinski gradovi, iako su ih Šubići nadzirali, ostadoše vjerni Andriji. Anžuvinska stranka ciljala je dovesti Karla Martela iz Napulja, da bi ga zatim postavila na ugarsko prijestolje. Ali ne uspije poradi njegove iznenadne smrti od kuge godine 1295. Od njega je ostao samo jedan sin, maloljetni Karlo Robert. Malo zatim umre i zagrebački biskup, najžešći pristaša Anžuvinaca u sjevernoj Hrvatskoj.

Kralj Andrija III. odmah popuni biskupsku stolicu u Zagrebu crkvenom osobom svoga povjerenja, prepozitom Mihovилоm iz Transilvanije. On, skupa s kraljevim ujakom po majci Albertom Morosiniјem, vojvodom cijele Slavonije, odmah stade raditi za Andriju, predobivši za svoju stvar knezove Baboni-

će (2).

Ali se uvelike radilo i na drugoj strani. Poslije ostavke Celestina V. (13.XII.1294) bio je 24. prosinca iste godine izabran za papu Bonifacije VIII., veliki pobornik, kao što je rečeno, Anžuvinaca. Polazeći i on kao i njegov predšasnik Nikola IV. sa stanovništva, da su Ugarska i Hrvatska papina lena, početkom g. 1297. proglasi kralja Roberta ugarskim kraljem. Da mu prokrči put do prijestolja, pape odredi nove biskupe sa zadaćom, da rade prema njegovim uputama.

2. Šibenik - biskupsko sjedište

Papina zaštita Anžuvinaca ostvari također jednu davnu težnju grada Šibenika. Šibenik je sa svojim teritorijem dugo vremena pripadao trogirskoj biskupiji. Uzalud su Šibenčani željeli i nastojali, da se odcijepe od Trogira i da dobiju vlastitoga biskupa, što je bilo povodom neprestanih sporova i borba između Šibenčana i Trogirana. Naposljetku su knezovi Šubići pristali na traženje Šibenika. Knez Juraj, brat bana Pavla I., zamoli napuljsku kraljicu Mariju, da posreduje kod pape u prilog Šibenčana. Udovoljivši molbi Marije i kneza Jurja, Bonifacije VIII. imao je nakanu, da time

dokonča trajne i neugodne sporove. Dne 1. svibnja 1298. proglasi šibensku crkvu katedralom, a mjesto Šibenik gradom. Šibenik dobije tako svoga biskupa, koji u znak zahvalnosti prema papi, Anžuvincima i Šubićima, obeća da će raditi u prilog kuće Anžuvinača. Tako papa pripravi put Karlu Robertu prema Ugarskoj (3).

3. Gradanski rat

Nemajući muških potomaka, Andrija proglasi g. 1299. svojim nasljednikom ujaka Alberta. Taj čin izazove opće nezadovoljstvo, nakon kojega je slijedio ustanak. Jedan izabrani odbor, koji su sačinjavali ugarski i hrvatski plemići, pođe u Napulj da dovede Karla Roberta. U kolovozu Karlo Robert dođe u Split, gdje ga je čekao nadbiskup Petar.

Govoreći istinu, Splitski građani ga ni ovom prigodom nisu priznali kraljem, ali ništa nisu mogli poduzeti s obzirom na papin auktoritet i moć Šubića.

U prosincu je ban Pavao I. otpratio Karla Roberta sve do Zagreba, gdje ga je, prema jednoj nepotvrđenoj verziji, ostrogonski nadbiskup Grgur pomazao i okrunio za kralja. Međutim, mnogo je vjerojatnije, da je Karlo Robert bio okrunjen u Ostrogonu, u ožujku g. 1301. (4).

(3), (4) Perojević, ondje.

Protiv dolaska Karla Roberta u Ugarsku odmah se digao kralj Andrija III., odlučan da mu se suprotstavi i da ga potjera, ali ga uto, 14. siječnja 1301., zateče smrt.

Stranka Andrije III. ponudi tada prijestolje Otonu, bavarskom vojvodi, nećaku Bele IV. Kada je on ponudu odbio, Andrijina se stranka obrati 1301. češkom kralju Venceslavu. Ovaj predložiti Madžarima svoga sina Većeslava, koji 27. kolovoza 1301. bi okrunjen za kralja u Stolnom Biogradu, pod imenom Ladislav V. Zbog toga nastade u Ugarskoj i Hrvatskoj između dva pretendenta gradanski rat, koji potraja čitavu godinu 1302.

Tada Bonifacije VIII. priskoči u pomoć svome štićeniku Karlu Robertu, pozivajući 10. lipnja 1302. oba pretendenta pred svoj sud. Budući da se češki kralj sa svojim sinom nije prikazao, papa 31. svibnja 1303. presudi, da je Ugarska nasljedna, a ne izborna kraljevina, te da stoga prijestolje pripada Karlu Robertu. Bonifacije VIII. opomene sve skupa i svakoga napose, da pod prijetnjom izopćenja priznaju Karla Roberta kraljem (5).

Papina bula jako djelovala na svećenstvo. Dalmatinski gradovi Split i Trogir, koji nisu htjeli priznati Karla Roberta te su u svojim javnim ispravama bilježili, da je prijestolje prazno (vacante sede regni ungarici), ta-

(5) Perojević, ondje.

da se pokoriše. U kolovozu 1303. dođe u Trogir Lovro, vikar splitskog nadbiskupa, koji u katedrali u ime pape i splitskog nadbiskupa, pod prijetnjom interdikta, potakne narod, da prizna Karla Roberta za kralja.

Kao posljedica u Ugarskoj i Slavoniji s još većom žestinom plane građanski rat. U Slavoniji se borbe razbjesne u g. 1303.-1304. Svaki je kralj imao svoju stranku, i svaka se stranka žestoko borila za svoga kralja: plemići, trajno nezasićeni, međusobno se uništavahu i pljačkahu.

Poglavlje V.

AUGUSTIN - ZAGREBAČKI BISKUP

(1303. - 1322.)

1. Papa ga posvećuje za biskupa

Nakon smrti Bonifacija VIII., 11. listopada 1303., jednoglasno je izabran za papu 22. istog mjeseca Nikola Boccasino, kardinal biskup Ostije i dekan Kardinalskog zbora (Sv. kolegija). On uzme ime Benedikt XI. Novi papa, koji je odavna poznavao i cijenio učenog i kreposnog o. Augustina, bulom od 9. prosinca 1303. imenova ga biskupom u Zagrebu (... "quem litterarum scientia praeditum, morum gravitate decorum, in spiritualibus providum et temporalibus circumspectum et familiariter experientia novimus" - iz obiteljskog iskustva znamo, da je učen, krepostan, da se brine za duhovne stvari i da vodi računa o vremenitim) (1). Imenovanje, piše J. Buturac, radosno je odjeknulo u Zagrebu i u čitavoj zagrebačkoj biskupiji. Posvuda se znalo, da je novi biskup učen i krepostan redovnik. Stoga su se u njega polagale velike nade. Narod se čvrsto nadao, da će Augustin svojim velikim ugledom po

(1) Theiner A., Vetera monumenta historica Hungariam sacram illustrantia I., Roma, 1859.

miriti zavađene stranke i urazumiti zaslijepljeno plemstvo, koje se za vrijeme građanskog rata nije bojalo ni kraljeva ni Boga (2).

Papa se udostojao lično posvetiti u Rimu Augustina između 9. i 23. prosinca 1303. To potvrđuje i povjesničar Micha Madius, Augustinov suvremenik: "...ordinansque Augustinum de Traururio episcopum Zagabriae" - i posvetivši Augustina iz Trogira za zagrebačkog biskupa.

Iz posebnih razloga isti ga je papa 27. prosinca posebnom povlasticom oslobodio svake desetine ili bilo koje druge takse (3), a 30. istog mjeseca udijelio mu je privilegij, da slobodno raspolaže svojom imovinom, da bi mogao pristojno živjeti i dobro činiti svojim službenicima (4). Osim toga 3. siječnja 1304. Benedikt XI. ga je ovlastio da potvrdi, u ime Sv. Stolice, novoizabranog kapitularnog vikara u Stolnom Biogradu, da poništi izbor i da sam imenuje i ustoliči novoga prepozita (5). Očiti dokaz poštovanja prema biskupu Augustinu.

(2) Buturac J., Blaženi Augustin Kažotić ("Jeronimsko svijetlo"), Zagreb, 1942., str. 8.

(3) Theiner, I, 411; Smičiklas, VIII., str. 64. s.

(4) Ondje.

(5) Usp. Perojević, n.dj.str.269.-70.

2. Bijedno ekonomsko-moralno stanje biskupije

Zagrebačka biskupija, osnovana g. 1094., tada jedna od najprostranijih biskupija u Hrvatskoj i Ugarskoj, nalazila se u žalosnom stanju poslije posljednje provale Tatara polovicom XIII. st. Gotovo sve bilo je preokrenuto, poharano, zapaljeno, pokradeno. Neznanje naroda bilo je veliko, ništa manje od moralne pokvarenosti. Dva biskupa, Filip i Timotej, uzalud se mučili da poprave to stanje. Njihovi neposredni nasljednici, Antun i Ivan, s potpuno oprečnim upravljanjem povećali su nesreće biskupije. Napokon Mihovil, u času ozbiljna nastojanja, da se zlo ne širi, bude 4. studenoga 1303. premješten na stolicu u Ostrogon. Tako je biskupija ostala u stanju teške pometnje kadre da obeshrabri i najodvažnijeg čovjeka. Ali ono, što izgleda nemoguće ljudskoj slabosti, uvijek je lako Svemogućemu: pod upravom biskupa Augustina vrlo se brzo vidio dokaz toga.

3. Augustin otac i pastir stada

Žarka ljubav, uspješno propovjedanje, neumorna revnost i brojni čudesni događaji, koji su pratili njegova djela, stekli su novom biskupu ljubav i povjerenje vjernika njegove biskupije. Svećenstvo, više naviklo baratati oružjem nego držati u ruci brevijar, prvo je osjetilo upliv njegovih bi-

skupskih kreposti te se bez protivljenja prilagodilo pobožnom i doista crkvenom životu. Ovdaren izuzetnom bla gošću Augustin je znao pobuditi osjećaj umjerenosti i u najžešćih.

Oni, koji su bili neraspoloženi prema njemu, priznavali su, da su pobijeđeni njegovom strpljivošću i poniznošću, krepostima, koje je on svakom prigodom pokazivao. Dok nikada nije odobrio nešto, što bi bilo protiv zakona, posjedovao je razboritost odgađanja i onda poticanja na dobro, uživljajući se u posebne okolnosti svoje duhovne djece. Na taj način s popuštanjem punim takta postizao je, da ga vole, da bi ga onda slušali. Ali, njegov redovnički i sveti život više je od svega drugoga privlačio duhove. Uvjeran, da je uzoran i savršen život najzgodnije sredstvo, da se popravne ruševine prošlosti, blaženik je potpuno bdio nad sobom; k tome, živeći u svojoj biskupskoj palači, ostao je vjerran svim dominikanskim propisima: isti habit, ista hrana, isto pravilo kao u samostanu.

Augustin je bio, tvrdi J. Buturac, biskup kreposna života, revan u pastirskoj službi, pravedan i ponizan. Cijela ga je biskupija poznavala kao vrsna propovjednika riječi Božje (7). Jedno stoljeće nakon njegove smrti još je u narodu bila živa uspomena na njegovu doista apostolsku revnost.

(6) Tournon A., n. dj. II. Pariz, 1745.

(7) Bl. Augustin Kažotić, "Katolički list" 91, Zagreb, 1940. str. 510.

Poglavlje VI. AUGUSTINOVA UPRAVA i PASTIRSKE VRLINE

1. Sjemenište

Prva i najpreča Augustinova briga bila je sjemenište i svećenički pomladak. Doduše, Zagreb je već od Trećega lateranskog sabora (1179.) imao svoju katedralnu školu za izobrazbu i odgoj svećeničkih kandidata. Među gojencima bilo je bogatih, ali i veoma siromašnih. Siromašni se jedva jedvice izdržavahu sabiranjem milodara. Bila je živa želja biskupa Augustina, da ta škola ima što više gojenaca. U tu svrhu izdade upute za njezino uzdržavanje. Sinovi obrtnika bili su dužni do-
nijeti za Božić, kao školsku pristojbinu, pijetla i četiri hljeba, a za Uskrs jedan sir i četiri hljeba ili mjesto toga 20 jaja. Sinovi trgovaca i plemića plaćali su 12 dinara ili 6 dinara u novcu i nešto u naravi u vrijednosti od drugih 6 dinara, novac ta-
da velike vrijednosti, jednak predra-
nom marengu (zlatnik od 20 franaka, na-
poleondor). Sinovi velikaša morali su u tri navrata položiti 20 dinara, a k-
tome i neki prinos u naravi.

Osim toga bilo je određeno, da se kanonik učitelj, koji je badava poučavao, jednako odnosi i prema siromašima, koji nisu plaćali, kao i prema bogatima, koji su bili dužni na plaćanje

nje školarine (1), pod prijetnjom da bude lišen poučavanja i zamijenjen drugim učiteljem.

Malim je sjemeništarcima bilo dozvoljeno donijeti zimi drva za grijanje; stariji su se morali priučavati na studen..

2. Crkvena disciplina

Iz poštovanja prema crkvenim odredbama zagrebački je biskup točno sazi-
vao dijecezanske sinode, s ciljem, da uspostavi crkvenu stegu i obnovi moral.

U zahtijevanju vršenja sinodalnih odredaba Augustin se služio uvjerenjem i blagošću. Ako bi pak bio primoran da postupa strogo, pokazao bi dobrotu pravog oca, čim bi vidio zna-
kove pokajanja i popravka.

Zahvaljujući štednji i pogodnu kupovanju povećao imovinu biskupske me-
ze i crkvenih beneficija. U tome ga je vodila i plemenita ljubav da uma-
nji bijedu tolikih siromaha. Katkada je znao i posjede pokloniti svojim
vjernim službenicima, a i drugima, ka-
da bi doista vidio, da takav dar može služiti na slavu Božju i na ugled Cr-
kve. Stvorio je i prebende (nadarbine), povećao broj katedralnih dostojanstve-
nika, radijelio nadarbine u razrede i

(1) Usp. Tkalčić, Monumenta historica episcopatus Zagrabienensis, Zagreb, 1874.

i dao arhidjaku u ugledno mjesto (2).

Zasluga je Augustinova, što je u katedrali uređena služba Božja, te su kanonici bili dužni moliti brevi-
skupa u koru i svaki dan zajednički prisustvovati sv. misi. Osim toga ka-
nonici su morali svaki dan po redu pje-
vati sv. misu: prvi dan biskup, drugi dan kanonik prepozit zagrebački, treći dan kanonik lektor, četvrti dan kano-
nik kantor, peti dan prepozit čazman-
ski i t. d. K tome, dnevno su dva ka-
nonika vršila službu djakona i poddja-
kona. Te su službe bile vezane uz na-
darbine, što su ih oni uživali: stoga, tko bi propustio svoju dužnost, bio je lišen prihoda beneficija.

Osim toga Augustin je izdao nared-
be glede ispravnog upravljanja kapitol-
skom menzom i glede pravednog dijele-
nja prihoda među kanonicima.

On nije propisao niti uveo, što se neispravno mislilo, posebnu liturgiju; samo je malo modificirao staru zagre-
bačku liturgiju, i to prema odredbama Sv. Stolice i pod utjecajem Dominikan-
skog reda (3).

Tim uredbama tako uređena crkvena hierarhija bila je povodom, da je je-
dan bosanski biskup, tri stoljeća po-
slije toga, rekao, da u nijednoj sje-
vernoj pokrajini nema svećenstva, ko-

(2) Tournon A., Histoire des hommes il-
lustres de l'ordre de Saint Dominique,
II., Pariz, 1745., str. 10.-11.

(3) Katolički list, n. dj.

je bi se moglo usporediti sa svećenstvom zagrebačke biskupije (4).

3. Revnost i ljubav

Njegove godišnje vizitacije po svim župama biskupije bile su ustvari misije. Za vrijeme tih vizitacija on je kao milosrdni pastir vjernike svoje biskupije pomagao u njihovim duhovnim i tjelesnim potrebama: vjernike je poučavao, sablažnjive grešnike popravljao, neprijatelje pomirivao, sirote zaštićivao, siromahe i bolesnike pomagao i tješio.

Ne bojeći se teška puta ni nepogodnosti vremena, ovaj apostolski muž išao je u najudaljenija mjesta i na najviša brda svoje biskupije, da traži svoje ovce i da im drobi kruh riječi Božje. Posljednji, najsiromašniji, najnepoznatiji ili najprezreniji po mišljenju svijeta za njega nisu bili manji od onih, koji su se nalazili na odličnim položajima. Često se događalo, da je bio pretečen: onog časa, kad bi se doznalo, da dolazi u neku župu, stizali su ljudi sa svih strana. Toliko je pak glas o njegovim krepostima bio moćan poziv, da su dolazili i oni, koji su bili lijeni ili manje pobožni. Katkada su čekali uzduž putova: jedni, da mu pokažu svoje bolesnike, drugi, da prime blagoslov i milostinju, treći pak, da njegovu sudu podlože svoje tužbe i sporove.

(4) Tournon, n. dj. str. 11.

Gospodnja ruka bila je s njim, da mu omogući udovoljiti željama molitelja, prema njihovim potrebama ili njihovoj vjeri. A vrlo se rijetko događalo, da je netko od njega otišao, a da nije primio utjehu, koju je tražio.

Njegovi lični troškovi, kao i troškovi malog broja njegovih ukućana, bili su tako skromni, da je uvijek mogao mnogo davati siromasima. Međutim, mnoštvo naroda, koje je k njemu dolazilo, bilo je katkada tako veliko, da se davanje milostinje nije moglo drugome nego djelovanju Providnosti: da nagradi njegovu vjernost i ljubav, Providnost je često umnažala živežne namirnice ili novac u njegovim rukama.

Može se reći, da je posjedovao te dvije kreposti u visokom stupnju. Prva se pokazivala osobito u ozdravljanju bolesnika. Augustin je bolesnicima vraćao zdravlje ili oporavljao sile samim dodirom svojih ruku ili čineći nad njim znak križa (5).

Trajna i velikodušna ljubav prema siromasima bila je zaprekom, da nije točno podmirivao desetine i pristojbine Sv. Stolic.

Buturac (6) je našao u arhivu Apostolske komore, koja je imala zadatak, da upravlja prihodima i rashodima papinskog dvora, veoma zanimljive doku-

(5) Tournon A., n.dj., str. 13.-14.

(6) Katolički list, Zagreb, 1940.

mente s obzirom na Augustina.

Kao što je rečeno, papa Benedikt XI. bio ga je oslobodio plaćanja desetine. Ali ekumenski koncil u Vienni, u Francuskoj, od 1311.-1312. glede desetine nije priznao nikakve povlastice za Augustina te je naredio, da je i on, u ime zagrebačke crkve, dužan na plaćanje desetine svakih šest godina. Ali biskup nije bio u stanju da udovolji toj obavezi, bilo stoga, što su pljačkaši raznijeli imovinu biskupske menze, kako ćemo vidjeti u slijedećem poglavlju, bilo zbog obilne milostine, kojom je pomagao siromahe.

Zbog istih razloga Augustin upadne u drugu novčanu nezgodu. Kad je bio imenovan biskupom, po običaju onoga vremena trebalo je da plati dvije pristojbine: jednu "za opće poslove", koja se zvala "servitio communis", u korist Apostolske i kardinalske komore, drugu "za sitne poslove", koja se zvala "servitio minuta", u korist nižih službenika Rimske kurije. Nije nam točno poznato, kolika je bila visina tih pristojbina. Njegov nasljednik o. Jakov de Corvo platio je dvjesto forinti. Možda je isto toliko morao platiti i Augustin. Ali on s velikom darežljivošću 7. I. 1304. obeća platiti četiri stotine forinti za "opće poslove" i pet "za sitne poslove". Nažalost, nije bio odmah u stanju ispuniti velikodušnu obavezu. Odgadanje je svršilo tako, da je upao u kanonsku kaznu, od koje je ipak iste godine 1305. bio odriješen, kad je došao u Rim zagrebački kanonik

kov te isplatio u njegovo ime Apostolskoj komori dvjesto forinti.

Augustin je imao zlatno srce i darežljive ruke. Stoga je, da pomogne potrebnima, prihvatio i neugodnosti. Charitas ... omnia suffert, omnia sustinet - Ljubav... sve trpi, sve podnosi (1 Kor. 13, 7).

4. Duh siromaštva

Veći dio biskupskih prihoda bio je određen, kao što je rečeno, za uzdržavanje siromaha, staraca i sirota; ostalo je služilo, jednim malim dijelom, da se pokriju neophodno nužne potrebe biskupa i njegovih ukućana, a drugim dijelom, da se nastavi gradnja katedrale (koju je započeo graditi jedan Augustinov predšasnik), i da se katedrala opskrbi bogatim crkvenim namještajem i ruhom. Ovdje ističemo, da na nijedan predmet nije stavio svoj obiteljski grb.

Zatim, divna je bila Augustinova nesebičnost. Životopisci pripovijedaju, da se nikada nije ustručavao javno prikazati potanko račune godišnjih prihoda i rashoda, iako na to nije bio obavezan.

U vezi s tim zaslužuje da se spomene jedna zgoda, koju je zabilježio jedan dominikanski pisac, suvremenik blaženikov. Augustinu je oporukom bila ostavljena stanovita svota. Pošto su bile prošle dvije godine od smrti oporučitelja, a da njegov sin, neki ba-

run, još nije bio izvršio očevu volju, dominikanci nagovarahu Augustina, da traži spomenutu svotu. Oni su dapače gojili nadu, da će on, poradi poštovanja njegove osobe, primiti i veću svotu od one ostavljene oporukom. Augustin ovako odgovori braći svoga Reda: "Moj otac (sv. Dominik) ostavi mi u oporuci, da ne posjedujem vremenitih dobara, a otac je našega baruna, od kojega braća traže novac, odredio, da ih posjedujem. Svakako, hoću i dužan sam opsluživati volju mog oca, prije nego volju barunova oca" (7). Rijedak primjer nesebičnosti!

Kao što se vidi, u opsluživanju dominikanskih Pravila sveti je biskup savršeno oponašao slavnog utemeljitelja sv. Dominika u odricanju od vremenitih dobara. A koliko je bilo to odricanje kod sv. Dominika, govori nam ova zgodica: g. 1219. sv. Dominik pohodi samostan sv. Nikole u Bologni, "kojim je tada upravljao bl. Reginald, i prvi je njegov čin bio, da se odre- kao posjeda. Odorik Galliani, bolonjski građanin, nedavno je dominikancima, sa svim zakonskim formalnostima, bio poklonio neke svoje zemlje znatne vrijednosti. Dominik u prisutnosti biskupa, razdere ugovor te izjavi, da je njegova volja, da redovnici svaki dan prose kruh i da ne nagomilavaju nikada bogatstva i posjede. Doista, nijed-

(7) Iz Kolberskog kodeksa 2104. (sada 5990.) XIV. st. Narodna knjižnica u Parizu.

na krepost nije mu bila draža od siromaštva" (8).

Samo sveci znadu oponašati svece!

5. Stručna naučna izobrazba

Prema školskom planu (ratio studiorum) dominikanaca, mladi redovnici, koji bi pohvalno završili redovite nauke i pokazali nadarenost i posebnu sklonost prema učenju, slani su u Pariz da se usavrše. Augustin, koji se kao mlad student isticao umnom sposobnošću i ljubavlju prema učenju, bio je tamo poslan, kao što smo prethodno spomenuli. Tamo je mogao mnogo više razviti svoj um, obogaćujući ga solidnim i prostranim znanjem. Iz točnih vijesti onoga doba, veli Nežić, proizlazi, da je on bio muž vrlo izobražen, u apostolatu naročito upućen, savršen govornik (9).

Kao potvrdu toga Hrvat o. Karlo Bačić O. F. M., predsjednik Međunarodne marijanske akademije, tvrdi, da je biskup Augustin Kažotić obogatio zagrebačku metropolitansku knjižnicu brojnim rukopisima, od kojih su neki izuzetne vrijednosti za proučavanje Srednjega vijeka. Drži se, na primjer, da je biskup Kažotić g. 1304. donio u Zagreb Pergamenski kodeks M. R. 146. (mm. 271 x 200) XIII. i XIV. st., ff. 139 ukoričen u drvo. To je zbornik domini-

(8) Lacordaire E.D., Vita di S. Domenico, prev. L. Fanfani, Torino-Roma, 1935.

(9) U "Croatia Sacra", Roma, 1943. s. 58

kanske nauke i povijesti kao i drugih rasprava, s problemima, koje su obrađivali skolastički pisci onoga vremena: kulturna baština potrebna biskupu jednoga grada kao što je Zagreb, koji se nalazi na granici između dva različita svijeta i dvije različite kulture. Proučivši taj kodeks, Balić u jednoj raspravi nedavno tiskanoj tvrdi: "Čvrsto smo uvjereni, da je ovaj rukopis bio u rukama bl. Augustina Kažotića" (Nous avons la ferme conviction que ce ms. a été aux mains du Bx Augustin Kažotić) (10).

Biskupski dvor u Zagrebu bio je stoljeća i stoljeća jedno od središta intelektualnog života u Hrvatskoj.

Ali izravni dokaz Augustinova stručnog znanja pružaju nam njegove dvije rasprave.

U razdoblju od četiri godine (1318-1322.), što ih je zagrebački biskup proveo na papinskom dvoru u Avinjonu, raspravljena su tamo razna naučna pitanja. Imamo očevidan dokaz, da je on sudjelovao barem u raspravljanju dvaju pitanja, i to izlaganjem svoga rješenja. Ivan XXII. nije doista mogao a da se ne savjetuje s ovim učenim prelatom.

Stručnjak Mayer (11), poslije nego

(10) Les anciens manuscrits de la Bibliothèque Metropolitaine de Zagreb, Bruges, 1948., str. 456.

(11) Eine Vertüfung Johans XXII, über die Zuständigkeit der Inquisition für Zaubereiprozesse, u Archivum FF.Praed. 22 (1952.) str.226.-246.

je osvijetlio stav toga pape glede čarolija i uroka u godini 1320. te iznio mišljenje o tome desetorice teologa (5 biskupa, dvaju generala Redova i triju magistra teologije), objelodanio je iz Kodeksa Borghese 348. fol. 1 r.-3 r. "mišljenje brata Augustina, zagrebačkog biskupa - dicta fratris Augustini episcopi zagabriensis" (str. 243.-246.). Augustin ovdje ukratko odgovara na probleme: hereza i heretik, praznovjerje i čaranje, zazivanje vragova, oskvrnuće.

Međutim, još je važniji njegov odgovor o poznatom spornom pitanju pokrenutom od franjevac zvanih "Fratricelli" (12), koji su naučavali, da Isus i apostoli nisu bili vlasnici dobara, kojima su se, prema Sv. pismu, služili.

Papa je osudio kao heretike sve one, koji su zastupali mišljenje, da Isus i apostoli nisu posjedovali vlastitih dobara ni kao pojedinci ni kao zajednica. Tada se brojni protivnici digoše protiv pape, optužujući ga zbog hereze i tražeći od njega da dođe pred opći sabor. Ivan XXII. povjeri pitanje na proučavanje i ispitivanje kardinalima i teolozima, među kojima je bio i naš Augustin.

(12) Usp. Ehrle F., Die Spiritualen, ihr Verhältnis zum Franziskanerorden und zu den Fratricellen, u "Archiv. für Literatur und Kirchengeschichte des Mittelalters", 4 (1888); Oliger H., Documenta inedita ad Historiam Fratricellorum spectantia, Quaracchi 1913.

Mansi (13) donosi čitavu raspravu zagrebačkoga biskupa. Iz nje se vidi kako je Augustin egzegetsko pitanje tada raspravio s filozofskog i teološkog stanovišta, ali i pomoću citata iz Sv. pisma. Ta rasprava otkriva nje govo duboko poznavanje Sv. pisma i ver ziranost u skolastičkoj metodi.

Spomenute rasprave, napisane prema papinoj zamolbi (ona na prvom mjestu u kodeksu i ova, koja se ističe posebnim svijetlom, kojim je bilo osvijetljeno pitanje) dovoljna su potvrda koliko se njegovo mišljenje cijenilo i kako je bila odlična njegova stručna izobrazba.

6. Vješt diplomat i odličan propovjednik

Poslije smrti Benedikta XI. (Perugia 7. srpnja 1304.) Sv. Stolica ošla je prazna jedanaest mjeseci, jer se kardinali nisu uspjeli složiti glede njegova nasljednika: jedni su htjeli Francuza, koji bi bio odan francuskom kralju Filipu IV. Lijepom, dok su drugi željeli Talijana, koji bi slijedio stope Bonifacija VIII. Napokon, 5. lipnja 1305., kompromisno je izabran Francuz Bertrand de Got, nadbiskup Bordeauxa, koji uzme ime Klement V.

(13) Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio, ed. novissima, sv. 25. (1300.-1344.) Venezia, 1782., stup. 809.-815. (U prvom izdanju dod. svez. III. str. 408. s.).

On ne dođe u Italiju: okrunjen u Lionu, prenese g. 1309. Sv. Stolicu iz Rima u Avinjon, u Francusku.

Karlo Robert Anžuvina tek se godine 1307. riješio svih takmaca na ugarsko-hrvatsko prijestolje te je onda mogao biti propisno okrunjen krunom, mačem i plaštem sv. Stjepana, kraljevskim znakovima, oduzetima početkom iste godine Otonu, bavarskom vojvodi, kojega je u Transilvaniji zarobio vojvoda Ladislav Apór. Novi papa Klement V. bio je, kao i njegovi predšasnici, na strani kralja Karla Roberta, koji je 1. lipnja zavladao Budimpeštom.

Papa, međutim, pošalje u ugarsku - hrvatsku kraljevinu kardinala Gentilea iz Montefeltra, franjevca. Zadivljen velikim ugledom i pastoralnom revnošću biskupa Augustina, on ga uzme odmah za člana svoga poslanstva kao što je prije bio učinio kardinal Boccassino. Augustin, koji je g. 1307. održao u Zagrebu sinod, čije odluke slijedeće godine potvrdi kardinal poslanik Gentile (14), pratio je poslanika oko godinu dana po svim dijelovima kraljevine, predobivajući i posljednje protivnike kralja, štićenika papina. Zatim je sudjelovao na općem saboru kraljevine, što ga je u studenom g. 1308. u Budimpešti sazvao i kojemu je predsjedao papin legat. Na saboru je jed-

(14) Usp. Perojević, n. dj., LIV. (1940), str. 270.

nim veoma jakim i veoma uvjerljivim govorom održanim pred velikašima - ad proceres oratione gravissima suavissima - (15) polučio jednoglasni pristanak prisutnih, da Karlo Robert bude designiran za kralja.

Od kardinala Gentilea proglašen kraljem i priznat od svih, Karlo Roberto bude okrunjen drugi put 15. srpnja 1309. u Budimpešti od istoga kardinala, u prisustvu Augustina i drugih biskupa, navedenih u odnosnom zapisniku (16). Treće krunjenje napokon obavio će ostrogonski nadbiskup Toma s tradicionalnim i autentičnim kraljevskim znakovima u Stolnom Biogradu 27. kolovoza 1310.

Kralj, zahvalan, što je Augustin iz odanosti prema Sv. Stolici djelovao, da se Anžuvinci učvrste na ugarsko-hrvatskom prijestolju, potvrdi izravno našem blaženiku - accedens ad nostram praesentiam - stara prava i povlastice i podijeli nove darovnice Augustinovoj biskupskoj menzi: "fidelitatis ac servitiorum merito ..., fidelitatis... quam nobis exhibuit et exhibet infesse" - zbog vjernosti i usluga vjernosti... koju nam je iskazao i ne prestano iskazuje-.

(15) Quétif J.-Echard J., Scriptores Ordinis Praedicatorum, I. Pariz, 1719 str. 553. a.

(16) Monumenta Vaticana, Vjesnik Hrv. Arkiva I., 7611.

7. Pravedan sudac. Ugledna ličnost

Kako je Augustin bio poštivan i čašćen, dokazuje činjenica, da su se plemići i redovnici u svojim zamršanim parnicama i neprestanim prepirkama vrlo rado utjecali njemu kao sucu i pomiritelju. Napomenut ćemo samo dva slučaja.

Braća knezovi Babonići, ban Stjepan i knezovi Ivan i Radoslav, koji se nikako nisu mogli složiti u diobi djeđovske imovine, pozvaše 8. lipnja 1313. Augustina u Topusko, u cistersitski samostan, da im u njihovoj razmirici bude savjetnik i sudac. I 12. svibnja 1314. Augustin je još bio u Topuskom zaposlen diobom, koja je njegovom mudrošću i razboritošću završila pomirenjem posvađene braće i na njihovo zadovoljstvo.

Njegova razboritost i pravedan sud vide se i u sporu nastalu između zagrebačkoga cistercitskog samostana sv. Marije i zagrebačkih redovnica. Cisterciti su bili vlasnici neke zemlje kod Save skupa sa crkvom sv. Jakova, dok su redovnice uživale plodove: trebalo je da se ustanovi, tko treba da plaća daće. Mudri biskup 29. rujna 1315. odlučio, da su cisterciti kao vlasnici dužni plaćati Kaptolu tri marke, dok plaćanje svih drugih pristojbina spada na redovnice (17).

(17) Farlati D.V., 403. Smičiklas, VIII. str. 335., 337., 359., 361., 409. Kat. list,

Augustin nije bio samo pravedan i pametan sudac, već i reprezentativna i ugledna ličnost. Uživajući glas sveta i učena biskupa, njemu su povjeravane delikatne i časne službe. Doista, uz političke poslove gore spomenute, kojima se bavio u prvim godinama svoga biskupovanja, i koji su imali uspjeha bilo za Sv. Stolicu, bilo za ugarsku-hrvatsku crkvu, on je bio pozvan da sudjeluje u poslovima opće Crkve. Redovnici sv. Pavla I. Pustinjača osjeteše na posebni način uspješno posredovanje našega blaženika, jer su njegovim zauzimanjem dobili apostolsku potvrdu svoga Reda g. 1308. (18).

U ono su vrijeme bile proširene veoma teške optužbe protiv Templarskog reda ustanovljena u svrhu zaštite jeruzalemskih hodočasnika. Redu je neumoljiv neprijatelj bio Filip Lijski. Klement V. naredi, da se sazove ekumenski sabor, koji će ispitati i presuditi optužbe. Bulom, izdanom 12. kolovoza 1308. u Poitiersu, pozove na koncil, koji se imao održati u Viennu, nadbiskupa Kalocse-Bácsa Vinka i zagrebačkog biskupa Augustina, da predstavljaju ugarsko-hrvatske biskupe.

Dne 15. veljače 1310. nadbiskup Vinko saopći Augustinu papinu Bulu i zamoli ga, da odredi dan i mjesto sa-

(18) Usp. Soueges, n. dj.

stanka, da bi se o pitanju međusobno posavještovali i odredili svoj stav (19). Naš je blaženik prisustvovao koncilu, koji je započeo u Vienni 16. listopada 1311. i koji je trajao do 6. svibnja 1312. Osim kardinala bili su prisutni: dva patrijarha, aleksandrijski i antihijski, i 114 biskupa, a kako neki drže 300 biskupa. Raspravljalo se ne samo o Templarskom redu, nego i o pomoći, koju je trebalo pružiti Sv. zemlji, kao i o reformi u krilu Crkve. Na drugoj sjednici Red je bio ukinut, a njegova su dobra predana vitezovima sv. Ivana Jeruzalemskoga. Nije nam poznata sva Augustinova djelatnost na koncilu, ali je opravdano držati, da se revan i mudar biskup zauzeo za obnovu Crkve i da se posebno zauzimao za Templarski red, koji je u Hrvatskoj posjedovao ogromna imanja. Povjesničar Krčelić (20) piše, da je Augustin k srcu primio sudbinu templara, kojima je bilo naređeno, da se nastane kod sv. Ivana u Zagrebu. On nadalje piše, da je bilo određeno, da biskupi vode njihove poslove, te da je Augustin izvještaj o tome objavljivao s propovijedaonice.

Hrabar branitelj crkvenih prava prijavio je teška nasilja i prisvajanja velikaša, koja su oni činili na štetu crkve, tražeći restituciju. Time je navukao na se njihovu neumoljivu mržnju.

(19) Smičiklas, VIII., str. 258.-259.

(20) Krčelić, Historia Cathedralis Ecclesiae Zagabriensis, p.d., sv. I. str. 103.

Isti povjesničar Krčelić tvrdi, da je ugarsko svećenstvo g. 1317. poslalo Augustina u Bolognu, da ga na tamošnjem saboru predstavlja. Toga ne možemo potvrditi, jer u nadbiskupskom arhivu u Bologni nema dokumenata o tome sinodu.

U kasnu jesen g. 1318 ili u proljeće g. 1319. Augustin je bio poslan od ugarskih i hrvatskih biskupa u Avinjon, da bi obavio kod pape jedan vrlo važan zadatak (21), o kojem ćemo govoriti u sljedećem poglavlju.

Ove važne uloge, povjerene našem blaženiku, očevidno pokazuju, da se Augustin među ugarskim i hrvatskim prelatima isticao ne samo svojim visokim moralnim vrlinama, nego i svojom superiornom pronicavošću i mudrošću. Zato ga lučerski pisac XVIII. stoljeća De Iorio naziva: veliko svijetlo Dalmacije (22).

(21) Usp. Perojević, n.dj., IV. (1941) str. 35.

(22) De Iorio F., Istoria della città di Lucera, ms. (rukopis) iz 1764. u općinskoj knjižnici u Lučeri.

Poglavlje VII.

Poteškoće zagrebačkog biskupovanja

1. Crkvena dobra opljačkana

U životu gotovo svih svetaca, i kanoniziranih i nekanoniziranih, nalazi se tako zvana krvava stranica. Stoga smo prisiljeni misliti, da božanski Učitelj, koji je prvi proživio tu stranicu, te stranice ne želi uskratiti o^u nome, koji se odluči da slijedi njegove stope.

Sljedbenici su Isusa Krista, kao i on "signum cui contradicetur" -znak, kojemu će se protiviti- (1). Isus je rekao: "Učenik nije nad učiteljem, niti sluga veći od svoga gospodara". "Ako su progonili mene, progonit će i vas" (2).

Augustin, vjeran sljedbenik Isusov, nije mogao biti bez protivnosti i progonstva. Misao, međutim, da učenik mora ići za učiteljem, pretvara drače u ruže, sramotu u čast, boli u radosti.

Za svega svoga biskupovanja u Zagrebu imao je Augustin teških borba, da obrani i sačuva crkvena dobra, koja su kraljevi i pobožni vjernici darovali

(1) Lk. 2, 34.

(2) Iv. 15, 20; Mt. 10, 24.

iz ljubavi prema Bogu, za uzdržavanje crkve i siromaha. Protiv biskupa usta doše vojvode, knezovi, baruni, plemići, građani, seljaci. Među drskim i grabežljivim buntovnicima našlo se i nekoliko nevrijednih svjetovnih svećenika i redovnika. I knezovi Babonići, prijatelji i kumovi svetog biskupa, na prijevaran način dokopaše se biskupskog kaštela Medvedgrada. Drugi plemići buntovnici otimali su biskupske kaštele, gospodarske zgrade, posjede, proizvode, pokretnu i nepokretnu imovinu. Tlačili su svećenike, redovnike, redovnice, udovice i sirote te im zabranjivali da se žale protiv nasilja. Radili su dogovorno i jedni drugima pomagali činiti razna nedjela (3).

Upadi uznemirivahu čitavu ugarsko-hrvatsku kraljevinu, oštećujući crkve nu imovinu. Ali, najveću je štetu pretrpio biskup Augustin. Njemu je dapače bilo spriječeno i graditi mlinove i druge zgrade potrebne u poljoprivredi (4).

2. Uzaludan priziv biskupa na kralja

Da spasi crkvena dobra, Augustin nije upotrebio oružane sile, nego je s razboritom čvrstoćom djelovao, da se izbjegn timerune i veća zla. On se više puta lično i skupa sa zagrebačkim Kap

(3) Buturac: Katolički list.

(4) Perojević, n. dj.

tolom utekao kralju, da se uspostave red i pravda, koju je gazilo nasilje, navlastito velikaša i plemstva.

Karlo Robert vrlo je lako potvrdio sve povlastice, stare darovnice i posjede zagrebačkoga biskupskog dvora, kao i drugih biskupskih dvorova, opominjući strogo buntovnike i pljačkaše. Ali su sve te kraljeve opomene ostale mrtvo slovo, jer se u stvarno on nije htio ili nije mogao suprostaviti moćnim otimačima. Možda ga je u tome vodila nakana, da ih ne otuđi od sebe, da se s njima ne zavadi. Tako je puštao, da se crkve i nadalje plijene i da se svećenstvo tlači, zaboravljajući, da svećenstvu, ako ne jedino, a ono u prvom redu duguje svoju krunu.

3. Biskupi se utječu papi

Tada pak ugarsko-hrvatski episkopat odlučio da se zajednički brani. Stoga se 1. studenoga 1314. biskupi sastaje u Budimpešti, gdje pismeno izložiše papi Klementu V. žalosno stanje, u kojem su se nalazile njihove biskupije. Augustin, videći, da njegove žalbe na kralja ništa ne pomažu, pokušao pomoću drugog sinoda g. 1314 zaštititi crkvena dobra. Ali uzalud, jer je zlo već bilo pružilo duboko korijenje. Potom uputi žalbu na papu, koji je lako mogao shvatiti njegovo bijedno stanje, jer su se u to vrijeme događale jednake nepravde s crkvenim dobrima u Italiji i Francuskoj. Klement V., 21. prosinca 1313., svojom bulom iz Monti

lea, imonova Augustinovim zaštitnicima zadarskoga nadbiskupa i biskupe Krka i Pecs, naredivši im, da pomažu i brane Augustina od napadača i pljačkaša biskupskih dobara i prava (5).

Ali i pored toga svakodnevno su se zbivale pljačke i pustošenja biskupskih dobara. Nisu pomogle ni naredbe Karla Roberta, koji je i sam počeo moralno padati. Godine 1317. umre mlada žena Marija Katarina, kći poljskog vojvode Kažimira. Zaboravivši Boga i zakletvu, koju je položio u času krunjenja, združi se s jednom ljubavnicom s otoka Csepela, s kojom živi u Temišvaru (6). Ona mu rodi nezakonitog sina Kolomana. Ovo je također bilo razlogom, da je kralj stao zaneimarivati državne poslove, dozvoljavajući, da velikaši uništavaju narod i Crkvu.

Početkom g. 1318. Augustin održa treći sinod, da bi se suprostavio sve većem i sve drskijem pljačkanju. Ali i ovaj put bez koristi.

Takvo stanje stvori ogorči kler. Uslijed toga u veljači se sastanu ugarsko-hrvatski biskupi u Kalocsi-Bácsu, gdje sklope međusobni savez protiv napadača i otimača crkvenih dobara.

Na sastanku je sudjelovao i Augustin.

(5) Theiner, Mon. Ungh. I. str. 444.

Smičiklas, VIII., str. 364.-377.

(6) Ettinger M., "Obzor", Zagreb, br. 210. od 15. rujna 1897.

Prelati pošalju kralju biskupe iz Nagy-Varada i Pecs, da mu saopće njihove odluke i da ga u isto vrijeme, pod prijetnjom izopćenja, opomenu da prestane sa sablažnjivim životom i da se sazove sabor sa zadatkom, da se ustavi u zemlji red i pruži pomoć potlačenom svećenstvu (7).

Izgledalo je na prvi pogled, da je energičan i odvažan protest biskupa opamétio kralja. On 15. ožujka 1318. izdade jedan proglas, strogo opominjući otimače, da povrate crkvama sve, što su uzeli (8); k tome, tim proglasom sazove za 1. srpnja 1318. sabor na Rachospolje kod Pešte. Na saboru kralj ponovno potvrdi sve povlastice i vlasništva biskupa. U studenom g. 1318. sklopi novu zakonitu ženidbu s Beatricom, sestrom češkoga kralja Ivana Luksemburškog.

Ali, kako se moglo predvidjeti, sve odluke sabora nisu se izvršile. Plemstvo, na primjer, ne htjede se pokoriti Crkvi, niti joj plaćati desetine.

4. Augustin, poslanik episkopata

U takvu položaju Augustin odluči da se ponovno obrati papi Ivanu XXII., koji je 7. kolovoza 1316. naslijedio Klemana V.

(7) Smičiklas, n. dj.; Feyer, Codex Diplom., VIII, II. str. 168.

(8) Feyer, n. dj.

Ugarski i hrvatski biskupi uvjereni, da su sva sredstva, koja su oni u potrebili i koja su bila u njihovoj moći, da se više ne krše crkvena prava, postala nemoćna, održe sastanak, na kojem odluče poslati Augustina papi, da papa uredi stvar.

I Augustin kao poslanik episkopata pođe u Avinjon, kao što je već rečeno, u jesen 1318. ili u proljeće 1319.

Ali, nažalost, moć hrvatskih velikaša bila je tada došla do takva stanja, da oni nisu imali nikakva straha ni od kraljeve sile ni od papina auctoriteta, a pogotovo ne od zajedničke žalbe biskupa na papu.

Crkvena su dobra pljačkana i u prisustvu samih nadarbenika (9). Otimaci su odnosili dapače i zavjetno zlato crkava. Ako bi se tko suprostavio, nisu se žacali posegnuti za mačem te raniti i ubiti u samoj crkvi branitelje Božjih oltara.

(9) Buturac, Katolički list, Zagreb, 1940, br. 43; Blaženi Augustin Kažotić, Zagreb, 1942., str. 22.-24.

Poglavlje VIII.

Augustinov premještaj na biskupsku stolicu u Lučeri

1. U kraljevoj nemilosti

Augustinov priziv na papu uvrijedio je kralja.

Kako je on prikazao stvar papi, ne vidi se iz dokumenata, koji su do nas došli. Međutim, bio se proširio glas, da je Augustin ocrnio kralja pred papom. Karlo Robert povjerova tim neprovjerenim glasovima. Stoga plane u njemu žestoka mržnja protiv Augustina. Za te glasove doznadu i Augustin i papa. Papa Ivan XXII. bez odlaganja, 1. listopada 1319., uputi kralju pismo, u kome mu saopćuje, da je doznao, kako su ga otrovni jezici podjarili protiv Augustina, ozloglasivši njegov boravak u Avinjonu i nastojeći s lažima pokazati, da ga je Augustin u crnom svijetlu prikazao pred papom. U stvari, veli papa, on je došao u Avinjon, da bi se pretrpeli poslovi ugarsko-hrvatskih biskupija. Papa stoga opominje kralja, da Augustina nipošto ne smatra krivcem, te mu preporučuje, da i njega i zagrebačku crkvu zaštiti od napadaja otimača (1).

Istoga dana, t.j. 1.X.1319., papa imenova biskupe Pécsi, Bosne i Knina zaštitnicima Augustinovih biskupskih

(1) Theiner, n. dj., str. 35.

dobara i dobra zagrebačke crkve. Pa pa tumači razloge ove mjere i dodaje, da je primio obavijesti od Augustina i zagrebačkog Kaptola, prema kojima su i crkvene i svjetovne osobe Zagreba, zagrebačke biskupije i susjednih krajeva pljačkale crkve, gradove, zemlje, sela, vinograde, mlinove, plodove i crkvene pristojbine. I kao da to nije dosta, nastavlja papa, ubijajući drže u zatvoru crkvene osobe, plijeće i paleći kuće (2).

Iz papinih riječi vidi se razlog, zbog kojega je Augustin bio u Avinjonu, i na što se odnosi njegov izvještaj. Naravno, za sve to bio je odgovoran kralj, koji je na taj način ispoljio svoju slabost i svoju nemarnost u obrani zagrebačke crkve.

2. Spriječen povratak u Zagreb

Iz Avinjona nastavlja upravljati biskupijom.

U dokumentima, što ih je iznio Smičiklas, čita se, da je Augustin u Avinjonu 22. svibnja 1320. poklonio posjed Čeknevo u čazmanskome kotaru svom vjernom slugi Stjepanu, koji ga je po treći put pratio na dugom putovanju u inozemstvo.

U vrijeme Augustinove odsutnosti iz biskupije zbog kraljeva tlačenja,

(2) Tkalčić, Mon. Civ., Zag., 95.-96.
Smičiklas, n. dj.

zbog pljačkanja plemstva i t.d. razbuktala se žestoka borba između svećenstva i plemstva. U biskupiji se događale sablazni i profanacije crkava, samostana, grobova i drugih svetih mjesta, s prolijevanjem krvi.

Augustin o tome obavijesti papu, koji ga 6. studenoga 1321. ovlasti, da pomoću mjesnih svećenika poradi, da se ponovno posvete oskvrnuta sveta mjesta. Po papinu nalogu Augustin ostane u Avinjonu i slijedeće godine. Za svojega boravka kod pape Augustin nije primio nikakvih svojih biskupskih prihoda, koje su mu obveznici uskraćivali. Papa 28. svibnja 1322. naredi biskupu Peći i drugim crkvenim dostojanstvenicima, da Augustinove dužnike prisile na plaćanje. Odatle se izvodi, da je Ivan XXII. posebno uzeo k srcu žalosni slučaj biskupa Augustina, kojega je visoko cijenio i volio zbog njegovih izvrsnih vrлина: "Quem suis claris eximientibus meritis prerogativa specialis favoris prosequimur..." (3).

4. Njegova aktivnost na papinskom dvoru

Zbog takva stanja stvari Augustin se zadržao kod pape oko 4 godine. Ne znamo točno, da li ga je papa kroz to vrijeme zaposlio u kakvoj drugoj službi. Ali, može se držati sigurnim, da Augustin

(3) Theiner, n. dj., I., 479. - Smičiklas, IX. str. 64.-65.

stin nije ostao besposlen. Buturac u spomenutom djelu tvrdi, da je on po papinoj naredbi i kao njegov poslanik obavljao i poslove, koji se nisu odnosi na njegovu biskupiju. Ako je Augustin bio jedan od teologa papinskog dvora, zastalno se morao papa s njim poslužiti u naučnim pitanjima. U vezi s tim treba reći, da je boraveći u Avinjonu u kolovozu 1320. napisao rasprave, u kojima je obradio probleme hereze i siromaštva Krista i apostola, kako smo prethodno spomenuli.

3. Premještaj na biskupsku stolicu u Lučeri

Kralj Karlo Robert učvrsti se u svojoj mržnji protiv Augustina, a papa u svojoj ljubavi i odluci da ga brani. Ipak se stigao sporazum. Postoji vjerojatnost, da je kralj molio strica Roberta, napuljskoga kralja, da bi našao Augustinu neku biskupiju u svojoj kraljevini. Vjerojatno tako dođe 21. kolovoza 1322. do imenovanja i premještaja Augustina za biskupa u Lučeri. Papa na to pristane. Poslije toga premještaja "per translationem per nos factam de Venerabili Fratrem nostro Augustino Civitatis Sanctae Mariae olim Zagabrensi Episcopo, tunc apud sedem apostolicam personaliter constituto, ad ecclesiam Civitatis Sanctae Mariae" - Našim premještajem časnog našeg brata Augustina, nekoć zagrebačkog biskupa, koji se tada osobno nalazio kod Sv. Stolice, na bi-

skupsku stolicu grada presvete Djevice (4), drugom svojom bulom također 21. kolovoza 1322. imenova dominikana Jakova de Corvo zagrebačkim biskupom i Augustinovim nasljednikom (5).

I Augustinov suvremenik povjesničar Micha Madius spominje premještaj dodavši, da je uslijedio na molbu kralja Karla Roberta i, s druge strane, na zahtjev napuljskoga kralja Roberta: "Fuit per Dominum Joannem papam a dicto Zagabrensi episcopato remotus ad petitionem regis Unghariae et collocatus in ecclesia Luceriae in Apulia in episcopum ad instantiam domini regis Roberti Apuliae" - Bio je od gospodina Ivana pape od spomenute zagrebačke biskupije odalečen po molbi ugarskog kralja i postavljen za biskupa lučerske crkve u Apuliji na zahtjev gospodina Roberta, kralja Pulje-. Povjesničarev izraz remotus, maknut, daje naslutiti, da je premještaj bio prisilan uslijed kraljeve neuglasive mržnje. Kako bilo, stalno je, da se sveti biskup zbog nepravedna progonstva sa strane Karla Roberta, preko svoje volje našao u neugodnu položaju. Zbog toga papa "post de liberationem quam de preficiendo eidem ecclesiae Civitatis Sanctae Mariae personam utilem, cuius scientia, industria et virtute posset salubriter gubernari cum fratribus nostris

(4) Usp. Perojević, n. dj.

(5) Theiner, Smičiklas, n. dj.

habuimus diligentem", smatraše, da je razborito i potrebno premjestiti Augustina na biskupsku stolicu u Lučeri; "consideratis attente grandibus virtutum per claram evidentiam notis nobis et fratribus antedictis, quibus personam tuam illarum dispensator altissimus illustravit" -pošto smo pažljivo promotrili mnoge dokaze krepости tako očitih, poznatih nama i prethodno spomenutoj braći, kojima je preveliki djelitelj istih rasvijetlio tvoju osobu- (6). Može se držati, da se papa glede premještaja nije savjetovao samo s kardinalima, nego i s neposrednim Augustinovim pređšasnikom na biskupskoj stolici u Lučeri, dominikancem o. Jakovom da Fusignano, koji se također tada nalazio na papinskom avoru u Avinjonu, kao što je rečeno u buli imenovanja: "Iacobo Mothoniensi Episcopo, tunc et adhuc apud Sedem Apostolicam personaliter constituto" -Jakovu, monijenskom biskupu, koji se tada nalazio, a nalazi se još i danas kod Svete Stolice- (7). Naprotiv, nije ni pošto bio pitan za savjet Karlo Robert, što se dade sa sigurnošću zaključiti prema jednom njegovu spisu od 8. listopada 1322., upravljenu grofovima Posedarja, u kojemu se Augustin još spominje među biskupima ugarsko-hrvatske kraljevine, "Augustino Zagabrensi" -Augustinu iz Zagreba- dok je

(6) Usp. bulu u Dodatku, br. IV.

(7) Usp. Mollat G., Jean XXII, Lettres Communes nn. 15928., 16231.

on već 21. kolovoza 1322. bio premješten u Lučeru (8). Očito je, da je kralj, koji se u to vrijeme nalazio u Dalmaciji, pročitao papino saopćenje o Augustinovu premještaju, kad se kasnu jesen 1322. povratio preko Zagreba u Budimpeštu.

Karlo Robert nalazio se u Dalmaciji, gdje je vodio rat protiv Mladena II. Šubića. Šubić poslije poraza kod Blizne blizu Trogira, kako tvrde stariji povjesničari, ili kod Dugopolja, kako drže neki današnji povjesničari (§), 8. listopada 1322., dođe u Knin pred kralja, koji ga uhvati i sa sobom povede. Na povratku kralj se od 14. do 16. listopada zaustavi u Zagrebu. Mogao je biti zadovoljan, jer je vodio u zarobljeništvo najmoćnijega od svih hrvatskih velikaša i jer nije našao na biskupskoj stolici najzaslužnijega od svih biskupa, Augustina, koji se toliko zauzimao, da Karlo Robert bude okrunjen krunom sv. Stjepana. Tako je kralj nagradio biskupa Augustina! Augustin, podložan uvijek volji

(§) Bitka između Mladena II. i koalicije hrv. velikaša 1322. kod Blizne dogodila se, kako dokumenti kažu, na mjestu 1/2 sata udaljenom od Klisa. Prema tome, to se bojište ne može identificirati s Bliznom kod Trogira, što je učinio Lucius, jer je to selo udaljeno od Klisa oko 8 sati hoda. Naprotiv, ima lokalitet Blizne (negda dva izvora spomenuta u jednom dokumentu iz XIV. st.) kod Prosika u Dugopolju, a njegova je udaljenost od Klisa oko 1/2 sata. Odatle je Mladen II. lako mogao uzmaknuti u Poljiće i Omiš, kako bilježe dokumenti o bici kod Blizne (Op. prev.)

Božjoj i poslušan zapovijedi Kristova namjesnika, nakon imenovanja, koje je bilo istoga dana papinskim bulama saopćeno Kaptolu, gradskom i dijecezanskom svećenstvu, podanicima grada pre svete Djevice i sicilskom kralju Robertu Anžuvincu, stigne u Lučeru, svoju novu biskupiju. Na taj način nije se mogao niti oprostiti od svoje mile duhovne djece u Zagrebu, koju je oko 20 godina riječju i primjerom na dobro poticao, niti je više mogao vidjeti svoje domovine ni svoje rodbine, niti posjetiti svojih pokojnika!

Ali, mudri i dobri Bog, koji uvijek zna zlo preokrenuti u dobro, po svojem nedokučivom i divnom planu poslao je na biskupsku stolicu u Lučeri, praznu od 2. kolovoza 1322. premještajem biskupa dominikanca o. Jakova da Fusignano na grčku stolicu u Mondoneu (9), podesna pastira, da preporodi u vjeri glavni grad Daunije. Gospodin nije dozvolio, da se učen i svet biskup vrati u Zagreb, u sredinu poremećenu razuzdanošću mlada i slaba kralja, gdje bi bio kao svjetiljka pod sudom, nego htjede, da to veliko svijetlo, koje je svijetlilo i na papinskom dvoru, svijetli u Lučeri. Bog je htio, da Augustin bude među narodom, koji će moći obnoviti, i koji će ga, zbog njegovih pastirskih kreposti i svetosti, cijeliti i častiti.

(9) Mollat G., Jean XXII. Lettres Com-munes n. 15928.- Eubel, I., 315., 351.

6. Augustin: w kratki profil

Perojević, nakon što je istražio i opisao Augustinovu aktivnost u domovini, daje u nekoliko riječi njegov profil: Augustin je bio učenik Bonifacija VIII. i ostvaritelj njegovih osnova, koliko na vjerskom, toliko na političkom polju. Bio je junak velike tragedije, iako nije tragično završio svoj život. Tragični završetak svoga života, zastalno, ne bi bio mogao izbjeci, da je ostao u zagrebačkoj biskupiji; bio bi, kao i splitski biskup Arnir, umro kao mučenik.

Augustin je žrtva onoga stanja, u kojem se nalazila Crkva upletena u žestoku borbu protiv moćne oligarhije.

Za vrijeme nasljednog rata u Ugarskoj i Hrvatskoj oligarsi su potpuno gospodarili.

Pomislmo samo na Šubiće, koji su bili moćniji i od samoga kralja. Pašovanje plemića bilo je došlo do toga, da je ugrožavalo posjede i prava same krune. Karlo Robert vrlo se kasno sjetio, gdje se nalazila stvarna pobjeda; i upravo, kad je Augustinova sudbina već bila određena i izvršena, digne se da uništi prevlast oligarha. Godine 1322. pošalje protiv Šubića slavonskoga bana Ivana Babonića, a zatim se sam lično uhvati u borbu s Mladenom Šubićem.

Da je kralj u vrijeme pružio Augustinu i drugim biskupima ruku pomoć

nicu, bio bi se mnogo prije oslobodio grabežljivih velikasa i ne bi bio postao nezahvalnikom prema Crkvi, kojoj je prvenstveno dugovao ugarsko-hrvatsku krunu.

Augustin kao zagrebački biskup trebao je izvršiti velike zadatke: učvrstiti prijestolje Anžuvina u ugarsko-hrvatskoj kraljevini i zaštititi Crkvu od grabežljivosti plemića. Ako je uspio u prvom, nije imao uspjeha, zbog kraljeva despotizma, u drugom. Međutim, bio bi zastalno pomoću kralja i Ivana Babonića i vlastitom vanrednom energijom, nakon poraza Mladena Šubića, jednoga od najmoćnijih iligara, sretno doveo do cilja i drugi zadatak.

DRUGI DIO

Poglavlje I.

Lučera prije 1322.

1. Saracenska naseobina u Lučeri

"Lučera je jedan od onih gradova, koji su po svom geografskom položaju određeni da izvrše posebnu ulogu u životu svoga kraja. Brežuljci, na kojima se nalazi, posljednji ogranak beneventanskih Apenina, lijepo se protežu naprijed između Salsone i Volgana i dominiraju čitavom prostranom dolinom od Fortora do Olfanta, od podnožja brda Troia, Biccari, Montecorvino do brda Gargano i mora. Ovim divnim vrhuncima gospodarili su stoljeća i stoljeća redom Rimljani, Goti, Bizantinci, Longobardi, Normani. Ta brda od bitke kod Kane do one kod Civitate bila su svjedoči nekih značajnijih događaja talijanske povijesti.

U XIII. pak stoljeću, u razdoblju od 75 godina, gospodarila je Puljama skupina ljudi, koji nikakve veze nisu imali s krajem; tu su se oni pokazivali samo kao strašni drumski razbojnici u iznenadnim i krvavim pljačkama, ili kao divlji plaćenici u neprestanim bitkama

između Longobarda i Gota" (1).

Poslije 1220., kad je na Siciliji vladao Fridrih II., Saraceni, pobijeđeni, ali ne i pokoreni, utvrđeni na sicijskim gorama, pokušavali su da se ponovno dignu. I tada razborit i dalekovidan car s obećanjima i silom preseli na lučerske brežuljke, na prostoru od nekoliko desetaka milja, g. 1224. i 1225., buntovne muslimane provincije Agrigento. Na taj je način oslabio otpor na otoku, a u srcu Pulje, napola nenapućene, stvorio jaku vojničku bazu, da bi, s jedne strane, držao na uzdi svoje podanike Puljane i da bi, s druge strane, muslimane u potrebio u borbi protiv pape - čija je država bila udaljena nekoliko desetaka milja - ako bi on pokušao prići carske svevske ravnice. Tako "se Lučera vratila ulozi i službi, koju su joj dali Rimljani otrog nekih 1500 godina" (2).

Suvišno je pak reći, da je Fridrih II. vodio u tome, uz politički i vojni razlog, i razlog ekonomski. Davši na obrađivanje prostrane i plodne državne latifundije Daunije Saraceni, koji se u svevskim i anžuvinskim diplomama nazivlju "sluge državne blagajne", "sluge kraljevske komore", kralj je bogatio svoju riznicu. To je bilo u duhu onoga vremena, kada su

(1) Egidi P., La colonia saracena di Lucera e la sua distruzione. Napulj, 1912, str. 9. - (2) Ondje.

kraljevi dobijali najveće prihode od patrimonijalnih dobara.

Doista, svaki je Saracen, s razloga, što je obrađivao državnu zemlju, bio dužan davati godišnju daću u prihodima ili u zakupnini.

U pomanjkanju pak nasljednika, u nasljedstvima bez oporuke, kraljevska bi komora naslijedila sva burgenska dobra, bilo kako stečena. Običaj doista star, ali uzakonjen od Fridriha II. (3).

2. Islamizirana Lučera

Da se može uvijek i sigurno osloniti na Saracene, car ih je znao brzo vezati uza se očitim prilagođivanjem njihovim običajima i njihovu vjerovanju, pa darežljivošću, naklonošću i povlasticama. To je ujedno smirivalo u njima nostalgiju za rodnim krajem. Zatim na mjestu, gdje se dizala rimska Arx (4), dade sagraditi tvrđavu s carskom palačom, s koje običavaše govoriti narodu. Palaču uresi raskošno dragocjnim kipovima iz svoga dvorca u Napulju i dade dovesti u Lučeru velika stada za potrebe kraljevske obitelji, želeći učiniti Lučeru - Lux et fax totius Apuliae - svijetlo cijele Pulje (5) mje-

(3) Battaglia G., Ordinam. Propr. Fond., kod Egidi, n.dj., str. 13.

(4) Po mišljenju Hektora Paisa glavni grad Pulje: Usp. Gifuni G., Lucera, II. iz. Urbino 1937. O tome govori i Lucano u svom djelu Farsalia, II., 473.

(5) Mercatorio G., Nuovo Atlante, III. d.

stom svojih osobitih uživanja (6). - Stoga se pobrinuo, da ništa ne bude nedostajalo od istočne raskoši: arapski konji, deve, izvježbani leopardi za ljubitelje lova na divljač, tigri, pantere i lavovi čuvani u gradu.

Ali, nažalost, podigne i džamije, dapače i harem za plesačice i prilježnice. Među njima car, štićen, brañjen i okrunjen od papa, svijesno i hotimice zaboravljao strogu Kristovu nauku radi svojih tjelesnih uživanja.

Stvari su se pogoršale još više g. 1246. s drugim useljenjem Saracena, koji su također bili pobijedjeni na Siciliji. Povećavši se brojem, muslimani stvoriše pravu "općinu" - universitas - s vlastitom općinskom upravom, kojom su upravljali poglavice i odličnici zajednice. Na taj način Saraceni oduzeše "gradu gotovo posve njegov stari kršćanski značaj" (7), stvoren već propovijedanjem prvaka apostola (8), koji posveti prvoga biskupa sv. Basa mučenika, lučerskog plemića, kao što nam govori stara, neprekidna i osnovana predaja.

Grad postane tako "muslimanski otok u kršćanskom moru, posljednje og

(6) Mons Colassanto B., Storia dell' antica Lucera, Lucera, 1894.

(7) Roivre P., Lucera sotto la dominazione angioina, Trani, str. 9.

(8) Ughelli F., Italia sacra, Venezia 1729; Sarnelli, Cronologia dei Vescovi Sipontini, Manfredonia, 1860.

njište štovanja Alaha u talijanskoj zemlji" (9). To nam potvrđuje izvještaj Gamal, ad dina, poslanika egipatskog sultana kod Manfreda (proglasa kraljem Sicilije i Pulje 10. kolovoza 1258.), prigodom njegova posjeta Lučeri g. 1261.: "Kad sam došao, već li on, k caru Manfredu, on mi je iskao čast i ja sam boravio s njime u jednom gradu ... zvanu Lučeri. U tome su gradu svi stanovnici muslimani sa Sicilije, i tamo se vrši javna molitva od petka i javno se obavljaju muslimanski obredi... i vidio sam, da je gotovo čitav Manfredov dvor muslimanski i da se u njegovu taboru obavlja javno hidan i dnevna molitva" (10).

3. Odlazak kršćana

Očito, položaj biskupa i lučerskih vjernika usred mnoštva Saracena, koje je kralj favorizirao i štitio, postade nepodnošljiv.

Crkve profanirane i uništene, katedrala porušena, glede koje Fridrih II., na smrti 13. prosinca 1250., mučen grizodušjem, naredi u svojoj oporuci, da se ponovno sagradi, ali uzalud. Lučera postade "grad bez križeva" (11), u kojemu je bilo katolicima nemoguće živjeti skupa s muslimanima, ne pomirljivim neprijateljima kršćanstva.

(9) Egidi, n. dj., str. 10.

(10) Amari M., Biblioteca Arabo-Sicula II, Rim 1880, str. 107.

(11) Bourget, Sensations d'Italie, Paris, Lemerre s.a., str. 180.

Stoga je dobar dio stanovnika preko volje morao iseliti i bježati. Biskup s malim brojem kršćana, na broju njih 12 (12) -možda su to bili kanonici- pokušao ostati u gradu, ali je bio prisiljen izaći i smjestiti se izvan gradskih zidina blizu neke poljske crkvice (13), siromah i gotovo prognan, pauper et penes exauturatus. Grad izgubi kršćanski izgled, i to toliko, da je biskupska stolica ostala prazna od 1246. ili 1247., od vremena posljednjega dolaska Saracena sa Sicilije, do 1255. (14). Malobrojni katolici, koji su ostali u gradu, morali su se skrivati. Napokon, napušteni među masom muslimana, svršili su tako, da su otpali od vjere, osobito nakon što je grad postao sigurno utočište progonjenih heretika (15).

Saracenska vojnička naseobina u Lučeri, ključu Pulje, veliku je brijegu zadavala Svetoj Stolicu. Papa Gr-

(12) Vita Greg. IX.

(13) Benedikt XI. Karlu II., 17. prosinca 1303. Ughelli, Italia sacra, svez. VIII.

(14) Pismo pape Aleksandra IV. biskupu Treviso. Les. Reg. d'Alex. IV., ed. Boure de la Ronchier n. 684. O tome govori Karlo II. Anžuvinac u svojoj diplomi od 14. siječnja 1302., kada tvrdi: "Ecclesia non quidem acephala sicut olim ..."

(15) Egidi P., Codice diplom. dei Saraceni di Lucera, 48., 85., 99.

gur IX. u kolovozu 1233. pokušao obratiti Saracene, poslavši im dominikance i živo potičući Fridriha II., da pomogne djelo njihova propovijedanja. Ali je sumnjivo, da im je car dozvolio ući, dok je naprotiv stalno, ako ih je pustio ući, da nije ništa uradio oko toga, da tamo ostanu (16), osobito nakon drugog izopćenja g. 1239. Razlozi politički, vojnički i ekonomski bili su prema njegovom shvaćanju mnogo važniji, da Lučera ostane u rukama Saracena.

4. Pad Saracena

Kada je Manfred pao u bici kod Beneventa, u veljači 1266., i kada je bio pobijeden Konradin, njegov sinovac i posljednji potomak svevske dinastije, u Scurcoli Masicani na palatinskim poljama kod Tagliacozza, u kolovozu 1268., i njima vjerna Lučera morala se podložiti pobjedniku Karlu I. Anžuvinu, okrunjenu za siciliskoga već 6. siječnja 1266. Poslije teška i duga opsijedanja, koje je trajalo preko šest mjeseci, Saraceni se, opkoljeni u svevskoj tvrđavi, predadu zbog gladi koncem kolovoza 1269. Ali Karlo I. nije ih uništio niti odalečio iz grada, nego vođem politikom prožetom blagošću, dozvoli da i dalje borave u Lučeri i to sa svojim zakonima, običajima i vjerom.

(16) Egidi, n. dj., str. 37. U generalnom arhivu Dominikanskog reda u Rimu, sv. Sabina, ne nalazi se nijedan dokumenat, koji bi potvrđivao, da su u ono vrijeme dominikanci bili u Lučeri.

Međutim Saraceni nisu shvatili tu kraljevu blagost kao državničku mudrost nego kao slabost. Bijahu postavili "tako drzoviti i veliki, da se nitko nije našao, tko bi se bio odvažio da im stane na kraj. I tako iz dana u dan, obilazeći sva obližnja mjesta, pljačkali su, palili i razarali sve; dapače, zatvarali ljude te ih ucje-
njivali uz okrutne muke" (17). To je bilo uzrokom, da je narod neprestano slao kralju proteste.

Konačno kralj Karlo II. Anžuvina odlučio da tome stane na kraj. Stoga, kad u srpnju 1300. drzovitost lučerskih Saracena dođe do tog stupnja, da su se digli protiv kralja s bunama i prijetnjama, uskraćujući plaćanje da žbina, koje su prije davali, Karlo II. bez oklijevanja naredi Ivanu Pipinu iz Barlette, kapetanu i načelniku carske kurije, da pokori i kazni Saracene. Kralj je u tu svrhu Ivanu Pipinu stavio na raspolaganje moćnu vojsku skupljenu u Toskani i Francuskoj.

Opsjedaње grada počelo je 15. kolovoza 1300., a završilo 25. istog mjeseca predajom Saracena, s kojima se pospupalo s najvećom strogošću. Oni, koji su se spasili od veoma okrutna pokolja, pobjegnu u okolna brda.

Očistivši Lučeru od Saracena, Pi-

(17) Gifuni G.B., Origine del Ferragosto Lucerino, Lucera, 1933., st. 10.

pin je nastojao oko toga, da je naseli kršćanima. Jedan kraljev dopis naredivao je svim poglavarima, da pozovu sve izbjeglice, koji borave u njihovu okrug, da dođu u Lučeru, gdje će dobiti kuće i zemlje te biti oslobođeni za deset godina plaćanja poreza. Novi stanovnici bili su različitog porijekla: iz Abruzzza, Luke, Beneventa, Emilije, Pize, Sicilije i Pulje; bilo je i Hrvata, Katalonaca i Francuza. Zbog takve raznolikosti porijekla često je među njima dolazilo do sukoba i svađa.

Takvo je bilo stanje nove biskupije Augustina Kažotića. Bio je potreban ogroman napor, da se duhovno ujedini ona raznovrsna gomila naroda i da se na novo tu stvori jedna kršćanska zajednica. Isto tako bio je potreban veliki napor, da se ta zajednica brani od uznemirivanja, zasjeda i nasilja preživjelih Saracena, koji su se dali na razbojništvo.

Ovu tešku i pogibeljnu zadaću morao je prihvatiti i do cilja dovesti novi biskup.

Poglavlje II.

Augustin na biskupskoj
stolici u Lučeri

(1322.-1323.)

1. Kralj cijeni i pomaže
novog biskupa

Robert Anžuvinač, koji je 5. svibnja 1309. naslijedio oca na napuljskom prijestolju, primi s osobitim veseljem imenovanje Augustina za biskupa u Lučeri, jer se nadao, da će novi biskup, kao uzoran i revan pastir, blagotvorno djelovati na nemirne duhove. Osim toga, sjećajući se velikih usluga, što ih je Kažotić učinio kući Anžuvinača u Ugarskoj i Hrvatskoj, iskoristi prigodu da ga nagradi i da mu dađe zadovoljštinu za nezahvalnost Karla Roberta. Stoga na redi gradu Lučeri, navlastito službenicima, da prime novoga biskupa ne samo kao revna crkvenog dostojanstvenika, nego i kao veoma iskusna liječnika duša, te da ga dočekaju sa svim počastima, kao što bi dočekali samoga kralja. Osim toga službenicima na redi, da dodijele stanovit doprinos iz državne blagajne za uzdržavanje biskupa. K tome pisa svome sinu Karlu, vojvodi Kalabrije i vicekralju Napulja, da ponudi Augustinu "u svemu svoju pomoć" (1).

(1) Angiullo T., n.d.j., pogl. 20.

2. Augustinov ulazak
u Lučeru

Angiullo, koji veli, da je konsultirao stare kronike, daje nam potanki opis Augustinova dolaska u Lučeru. Donosimo ono, što se ne protivi povijesnim izvorima.

Noseći sa sobom papinsku bulu imenovanja, Augustin se s jednim ocem dominikancem uputi preko Jadrana u Lučeru. Iskrca se na ušću Fortora (2).

Prispije u Lučeru putem zvanim del la Tribuna, kod sadašnjeg groblja, zaustavivši se u samostanu Gospe od Tribune (3), koji su redovnici bili napuljstili (4). Augustin je vidio na jednom zidu bivšeg samostana sliku blažene Djevice, koju je nježno volio, pa se baci na koljena i glasno se pomoli zazivajući zaštitu Djevice nad svojom biskupskom službom. Zatim uđe kroz vrata San Severo u Lučeru i dođe do trga, koji se tada zvao "Zastava", gdje se danas diže dvorac, što ga je sagra-

(2) Ondje.
(3) U "Numero unico del II. Centenario della morte del Ven. F. Antonio Fasani" Lucera 1942., spominje se dominikanski samostan, koji je podignut u Lučeri 1218. Izgleda da se ne može prihvatiti tvrdnja o osnutku samostana u Lučeri 1218., kad najstariji dominikanski samostan u Italiji, onaj u Bologni, potječe iz g. 1218. Niti u Rimu se nije osnovao prije 1219.
(4) Del Preite R., n.d.j., str. 66.-67.

dio Josip Colasanto u ulici sv. Domi-
nika, a na kojem je tada bio sud i
gradska vijećnica. U gradskoj vijećni-
ci novi biskup gradskoj vlasti pred-
či bulu pape Ivana XXII. i jedan doku-
menat kralja Roberta. Primljen s veli-
kim veseljem i slavljem od vijećnika,
Katedralnog kaptola, svećenstva i na-
roda, svečano bude ispraćen do stolne
crkve presv. Djevice Marije. S bisku-
poga trona, koji su proslavili bisku-
pi sv. Baso mučenik, sv. Pardo, sv. Mar-
ko i bl. Ivan, upravi s gorućom ljubā-
vi svoj očinski pozdrav novim duhov-
nim sinovima i pohvali njihova pobož-
na vladara Karla II. Anžuvinca, koji
je podigao veličanstvenu katedralu u
čast presvete Djevice; obeća, da će
upotrebiti sva sredstva, da Lučera bu-
de stvarno grad presv. Djevice Marije,
a ne samo imenom, kako je diplomom
Karla II. Anžuvinca od 14. siječnja
1302. naređeno, da se Lučera zove. I
doista, svojom žarkom i neumornom rev-
nošću učini, da se otada u pismima,
spisima, javnim i privatnim ispravama
grad više ne zove Lučera nego Marijin
grad.

Taj naziv zadržao se u vjerskim i
građanskim spisima, osobito u bilje-
žničkim aktima, koji su počinjali: U
Lučeri, Sv. Mariji, sve do godine 1860.
Nažalost, otada se taj povijesni i ča-
sni naziv ispušta (5).

(5) Piemonte, Breve cenno storico di
S. Maria Padrona, Lucera, 1912.

3. Kršćanska obnova grada

Glavno sredstvo, kojim se Augustin
služio za kršćansku obnovu Lučere, bi-
lo je propovijedanje. U tome se on od-
likovao ne samo dubinom teološkog zna-
nja, nego nadasve žarom apostolske
revnosti za spas duša. Njegova riječ,
nadahnuta ovim nebeskim darom i osna-
žena njegovim pokorničkim, kreposnim i
uzornim životom, veoma je moćno djelo
vala na slušatelje. Tako je on svoje
slušatelje predobivao za Krista.

Očistivši grad od saracenske pokva-
renosti, Augustin potpuno ispuni že-
lje pape i kralja, a Lučeri učini naj-
veći i najpoželjnije dobročinstvo. Sto-
ga je on s potpunim pravom nazvan dru-
gim ocem domovine, kako se pjeva u o-
ficiju na dan posvećenja katedralne
crkve u Lučeri: "Qui forma gregis fac-
tus ex animo, expurgata saracenorum
labe ..., alter Pater Patriae meri-
tus est vocari".

Uspio je preporoditi grad, učiniv-
ši od njegovih stanovnika uzornu kr-
šćansku zajednicu. I ovdje dajemo ri-
ječ povjesničarima:

"Ovaj sveti novi biskup odmah pri-
vede grad, zaražen krivovjerjem, svo-
jim propovijedanjem, molitvama i po-
korom pravom kršćanstvu" (6).

Lučera "prepuna Saracen i kršćana,
koji su bili samo imenom kršćani, ubr-

(6) Angiullo T., n. dj., pogl. 2o.

zo je bila od svetog biskupa pretvorena u vrlo ugodan perivoj dobrih i svē tih katolika" (7).

"Stavivši svoje apostolske napore pod okrilje Gospe Pokroviteljice, Augustin je imao sreću vidjeti takvu slogu među stanovnicima Lučere, da je ona kasnije služila kao uzor obližnjim mjestima" (8).

"Ex saracenicā fere tota in christianam plane conversa Luceria" - saracenska Lučera pretvorila se potpuno u kršćansku.

Ako pak imamo na pameti, da su se ovi neprocjenivi i vanredni uspjesi postigli u godinu dana apostolata, možemo onda procijeniti koliko se morao truditi veoma revan biskup. Stoga mu se i pravedno pjeva u himni u Laudama na njegov blagdan: "Tko može izbrojiti tolike napore, kojima si se dragovaljno podložio, da smekšaš otvrdnula srca i da ih podložiš Kristovu zakon^u. Postom se trošiš, ideš u susret bezbrojnim pogiblima, plačeš, uzdišeš i sklopljene ruke k nebu dižeš".

A Lučera čuva i čuvat će živu i trajnu zahvalnost svom najzaslužnijem biskupu, svom najvećem dobročinitelju.

4. Augustin napadnut i ranjen od Saracena

Sveti biskup nije zanemario ostatke Saracena. Naprotiv, mnogo je radio

(7) Marchese D., n.dj., str. 295. s.

(8) De Jorio F., n.dj., str. LVI.

oko njihova obraćanja. Nastanjeni po poljima oko grada, oni su bili trajna pogibelj za vjeru i kršćane.

Ne treba se čuditi, da su "ovi uporni štovatelji Alaha snovali u svojoj pameti kako bi mogli (Augustina) ubiti, istjerati ga iz Lučere, kako učiniti, da stanovnici Lučere potpuno na njega zaborave" (9). To nam otkriva njegovu pastirsku revnost i njegov veliki utjecaj na duše. Ali Augustin kao dobar pastir, koji daje život za svoje ovce, riječju i primjerom odvažno im pristupi, da ih smekša i Kristu obrati.

Mjesni kroničari pripovijedaju, da je u jednom od tih pokušaja bio napadnut i ranjen. "I doista, postoji stara predaja, dapače postoji i pouzdano vjerovanje u Lučeri, da je Augustin, propovijedajući jednom ovom narodu, sa kupljenu na spomenutom mjestu della Tribuna, bio udaren mačem po glavi. Taj udarac, iako ga nije lišio života, bio je tako jak, da se još danas vidi brazgotina na glavi" (10). Doista je još vidljiva ozljeda od udarca ostrim oružjem na čeonj kosti, na desnoj strani glave: vrijedne, dragocjene relikvije, koja se brižno čuva, a o kojoj ćemo opširnije naprijed govoriti. - U službenom provjeravanju te relikvije, koje 6. kolovoza 1947. izvršio biskup

(9) Echard, n. dj.

(10) De Jorio F., n.dj., pogl. VI., str. LV. i LVI.

Dominik Vendola, sudjelovao je prof. dr. Mario Romeo, privatni docent kirurgije na sveučilištu u Napulju primarij u "Ospedali Riuniti" i šef gradske bolnice u Lučeri. On je sastavio o tome potanki prikaz, koji donosimo u Dodatku.

Krv, koja je protekla iz rane, i znoj apostolskog napora učinili su plodnom ogromnu Augustinovu djetatnost, te je on izvadio "draču zabodenu u oko Crkve".

Poglavlje III.

Karitativna i djelatna revnost
biskupa Augustina

(1322. - 1323.)

Kada je obnovio u Lučeri kršćanski život, Augustin je nastojao da ga čuva i poveća djelima, ustanovama, odredbama. To očituje revnost budna i dobrotvorna biskupa.

Njemu se pripisuje: početak gradnje novoga biskupskog dvora, osnatak doma za žensku siročad, obnova stare crkve Gospe od Tribune i utemeljenje bolnice. Zahvaljujući njegovu zauzimanju, ostvarena je i ponovna izgradnja gradskih zidina.

O tim ćemo djelima ukratko govoriti.

1. Gradnja biskupskog dvora. Utemeljenje doma za žensku siročad

Stari biskupski dvor bio je spojen sa stolnom crkvom, kao što je želio biskup Stjepan. Novi biskup započe gradnju novoga biskupskog dvora nasuprot Gospinoj crkvi. Dvor je tako uredio, da je u njemu sjala velika redovnička i crkvena poniznost, kao u samostanima; sobe su bile niske, ali prikladne. Stepunica je bilo veoma ma

lo (1). Zabrinut pak za budućnost siromašne ženske siročadi Augustin je pretvorio stari biskupski dvor u sirotište. "Ipak se može ne bez temelja ustvrditi, da su izbjeglice iz samostana Gospe od Navještenja, koji je bio blizu grada Fiorentina, prešli u Lučeru, kad je Fiorentino bio srušen" (2), i da su se onda nastanili u bivšen biskupskom dvoru. Stoga je vjerovatno stari biskupski dvor i dobio naziv Gospe od Navještenja, iz poštovanja prema starom porušenom samostanu blizu Fiorentina.

(1) Lučerski biskup Ladislav Dentice g. 1458. proširio je biskupski dvor i dao mu ljepši oblik (Angiullo, pogl. 23)

Biskupi Petar Ranzano i Petar de Petris (1553.-1567.) dadoše sagraditi gornji sprat (Angiullo, pogl. 31.).

Sadašnji inopozantni biskupski barokni dvor proširili su i poljepšali biskupi Josip Foschi (1759.-1776.) i M. Alfons dei Marchesi Freda (1798-1817) Freda je sagradio i biskupsko sjemenište.

U posljednje vrijeme, nastojanjem sadašnjega biskupa Dominika Vendole, potpuno je obnovljen biskupski dvor, koji je dobio lijep i privlačiv izgled. Prema modernim zahtjevima potpuno je obnovljeno, prošireno i preudešeno i biskupsko sjemenište.

(2) Inventario Generale 1901 della Congregazione di Carita di Lucera.

Zgrada pak, oštećena od zuba vreme na i ratova, bila je obnovljena, ali odijeljena od zidova katedrale; s katedralom je ostala spojena jednim lukom, općenito zvanim "luk siročadi". U luku su bile rešetke, koje su gledale u kapelicu Navještenja podignutu godi ne 1617. od bratima stare crkve Gospe od Camerelle, danas Gospe od milosti (3).

Luk je mnogo kasnije, god. 1890., porušen skupa s kapelama u stilu XVII. stoljeća, koje su bile dodane i naslonjene na stolnu crkvu.

Tako se stari biskupski dvor, koji je biskup Augustin zatekao, dizao na temelju današnjeg zavoda Navještenja, koji je sve do g. 1930. služio za uzgajanje ženske siročadi, a protezao se sve do kružnog zida stolne crkve.

2. Restauracija crkve Gospe od Tribune. Podizanje bolnice

Novi biskup popravi, kako je bolje mogao, "veoma trošnu crkvu" Gospe od Tribune, "da se mogu govoriti sv. mise na čast bl. Dj. Marije". Crkva je kasnije, u ratovima između Anžuvina i Aragonaca, bila srušena.

Bolnicu je "bl. Augustin sagradio blizu crkve sv. Dominika. Ona je nado mjestila bolnicu sv. Antuna Opata. To

(3) Egidi P., Cod. dipl. dei Saraceni di Lucera, Napoli, 1917., str. 372.

je današnja gradska bolnica. Upravu nove bolnice povjerio je Kongregaciji Gospe od Camerelle, opskrbljujući je doprinosima građanstva i prihodima sa zemljišta stare bolnice sv. Ante Opata" (4).

Ovako stvar prikazuju i drugi lučerski kroničari.

3. Pastirski pohod

Novi se biskup žurio pohoditi biskupiju sa svrhom da približi duše povjerene njegovoj brizi.

Dozvolom pape Ivana XXII. uvede u katedralnu službu Božju dominikanski obred. Nadalje postigne, da su kanonici zajednički živjeli, iako nisu polagali zavjete (5).

Poslije Lučere posjeti porušeni grad Fiorentino, gdje je u dvorcu 13. prosinca 1250. umro car Fridrih II. Biskup nađe grad opustošen uslijed rata između Sveva i Anžuvina; postojao je još samo kao gnijezdo saracenskih bjegunaca. Već je tada biskup sa svim žarom nastojao oko njihova obraćenja.

Proslijedi u sv. Martin, nazvan kasnije od Fridriha II. Apricena (Coena dat et aper nomen tibi Apricoena) (6) zbog jednog vepa uhvaćena u carskom lovu i pripremljena za večeru. Uzme u posjed taj kaštel i zemlju dvorca del

(4) Gifuni, Profili et scorsi di storia, Napoli, 1942, str. 77. br. 1.

(5) Angiullo, n. dj., pogl. 23.

(6) Torelli P., ms. 1858., Apricena.

la Guardiola, koju je 2. veljače 1304. Karlo II. Anžuvinao poklonio kao feud katedrali presv. Dj. Marije, uvevši u posjed tadašnjega lučerskog biskupa Stjepana II., nekoć kapelana na anžuvinskom dvoru (7).

Zatim se popne na obronke Gargana i posjeti sv. Nikandra Garganskog i seoske crkvice. Posvuda je svojim neumornim i vanrednim propovijedanjem širio pobožnost prema presv. Djevici, kojoj je posvetio biskupiju i svoju službu. S mudrim je odredbama učinio, da u onom narodu, koji su također Saraceni bili pokvarili, opet procvjeta kršćanski život.

4. Biskup Augustin nađe već podignut samostan i crkvu sv. Dominika.

O njemu se u posljednje vrijeme dosta pisalo u raznim nabožnim glasnicima, revijama i t.d. Nažalost, veći dio tih radova samo je ponavljanje starih neprihvatljivih tvrdnja Ivana Tomka Mrnavića, koje se nalaze u njegovu životopisu bl. Augustina... Boraveći dvadesetak godina u Rimu, Mrnavić je imao prigode da nađe i vidi dokumente, koji govore o životu bl. Augustina. Nažalost, nismo u stanju ustanoviti, dali je on doista pronašao dokumente, pa ih vjerno upotrebio ili je radije jednostavno sve izmislio. Međutim, nig-

(7) Egidi P., Cod. dipl. dei Saraceni di Lucera, Napoli, 1917., str. 372.

dje u njegovu životopisu bl. Augustina ne vidimo, da se poziva na dokumente, nijednu okolnost ne stavlja pod kritičku analizu, nego sve iznosi na sasvim jednostavan način.

Stoga se ne možemo osloniti na Mrnavića, nego samo toliko, koliko se njegove tvrdnje služu s provjerenim dokumentima.

Tako Buturac u spomenutoj zagrebačkoj reviji Katolički list, a) 91. 1940. str. 509; b) 92. 1941, str. 56.

Mrnavić među tolikim netočnostima pripisuje bl. Augustinu osnivanje crkve i samostana sv. Dominika u Lučeri, što ponavljaju i drugi životopisci blaženikovi, koji su crpli podatke u Mrnavića. Ta je tvrdnja opovrgnuta jednim neospornim povijesnim dokumentom. Naime, prof. Egidi donosi na str. 186 svoga djela "Codice Diplomatico dei Saraceni di Lucera" dokumentat 392., kojim Karlo II. Anžuvinač 21. listopada 1302. naređuje kastelanu Lučere, da bi skupu pokloni za katedralu najveće zvono, koje se nalazi u dvorcu, a tri druga franjevcima (8), dominikancima i augustincima pro locis eorum qui inibi construuntur. Prema tome, dominikanci su već 1302. zidali crkvu i sa-

(8) Potvrdom je ovoga činjenica, da je Bonifacije VIII. svojom bulom od 28. veljače 1301. dozvolio provincijalu u Pulji, da osnuje samostan u Lučeri, što ga je poklonio Karlo II. Anžuvinač. (Iz dokt. dizertacije prof. Vinke Modugno, Bari, 1950.).

mostan (pro locis eorum), te je blaženik, koji je došao u Lučeru 1322., t.j. dvadeset godina poslije, zacijelio već našao podignut dominikanski samostan i crkvu, u kojoj se već obavljala služba Božja. Crkva je vjerojatno bila gotičko-anžuvinskog stila, kako se pretpostavlja prema gotičkoj monofori, koja se sačuvala na pregradbi dražesnog drvenog kora iz XVII. stoljeća sa strane epistole, što je jedini znak prve crkve, monofori, po nacrtu u svemu sličnoj drugoj, ali mnogo većoj, otkrivenoj iza dasčane pregrade kora u crkvi sv. Franje, i onoj u kapeli presv. Sakramenta u lučerskoj katedrali.

U samostanu, sagrađenu na mjestu, gdje je prije bila prostrana, velika i jaka saracenska žitnica, sveti je biskup pridržao za sebe jednu sobicu (ćeliju), da u njoj nađe okrepe u duhovnim naporima. U sobici na zidu dao je naslikati propetog Krista između bl. Dj. Marije i sv. Ivana Evanđelista, prema kojima je bio posebno pobožan. Pred tom slikom biskup Augustin često se molio.

Na spomenutoj slici, govori dalje Angiullo, koja još postoji i koja se mnogo častila 347 godina, dodana je na podnožju križa slika sv. biskupa kako kleći; novi je lik dan drukčijom slikarskom metodom negoli likovi stare slike. To tvrdi i Palumbo iz Lučere u povijesti svoga zavičaja, koja na

žalost danas više ne postoji (9).

Samostanska soba određena za sve-
tog biskupa, u kojoj je on i umro
"na lijevoj strani od ulaza", točno
naznačuje Angiullo, cilj pobožnih po-
sjeta sve do ottrag jednog stoljeća, i
pored svih preinaka i popravaka, još
se vidi u zgradi samostana, u kojem
je danas smješten bilježnički arhiv, i
upravo s lijeve strane ulaza, prema so-
bi upravitelja. To potvrđuju i službe-
nici arhiva, koji vele, da su tako ču-
li govoriti od svojih predšasnika, po-
sebno od Josipa D'Argenzio (umro 1938)
rodom iz Lučere, koji je bio 57 godi-
na činovnik arhiva, sve do godine 1931.

Na vratima ćelije kao uspomena bi-
la je uzidana mramorna ploča sa slije-
decim natpisom:

U OVOJ ĆELIJI

MEĐU SVOJOM SUBRAĆOM

UMRO JE 3.KOLOVOZA 1323.

BLAŽENI AUGUSTIN KAŽOTIĆ O.P.

VRLO ZASLUŽAN BISKUP LUČERE

5. Ponovno zidanje
gradskih zidina

Pošto je doveo svoje stado u "je -
dan veoma ugodan perivoj", htjede ga,
da ne bi grabežljivi vukovi noću u nj
prodrli, brižljivo čuvati ponovnom iz

(9) Angiullo T., n.dj., pogl. 21.

gradnjom gradskih zidina, koje su po
nalogu Karla II. Anžuvince bile sruše-
ne, jer su služile kao obrana i tvrđa-
va Saracenima u njihovim napadajima.
Stoga zatraži i postigne odobrenje od
Roberta Anžuvince, da se proširi op-
seg grada i da se podignu gradske zi-
dine s jarkovima i utvrdama, od ko-
jih se još danas vide tri ruševine na
zavojnem putu: toranj crkve sv. Ivana
Krstitelja s ostatkom staroga okrug -
log gradskog zida, drugi ostatak uz
vrata sv. Severa (10) i treći podalje,
gotovo pripojen zidu perivoja bolnice
De Nicastri. Grad su zatvarala četvo-
ra vrata: Troia, Foggia, sv. Sever i
sv. Ante Veliki ili Opat.

Ovo zaslužno djelo svetog biskupa
spominje se također i u časoslovu nje-
gova blagdana: Na taj način držiš da-
leko pomoću gradskih zidina otrov kri-
voga proroka, koji proširen među Lu-
čeranima, prouzroči žalosna klanja
(himna u Laudama). Spominje se i u ča-
soslovu posvećenja katedralne crkve :
Proširivši krug, zidovima učvrsti
grad.

Istina, sveti biskup nije mogao vi-
djati dovršenje svih ovih radova, jer
ga nažalost, jedva nakon godinu dana
biskupovanja, zateče smrt. Ali, njemu
treba pripisati u zaslugu, što ih je
zamislio, pokrenuo i ostvario ili uči-
nio da se ostvare.

(10) Nerazborito srušena g. 1951. ra-
di gradnje privatnih kuća.

Poglavlje IV.

S V E T A S M R T

(1323.)

1. Dragocjena smrt

Ogroman napor, što ga je izvanredno revan biskup izvršio u, otprilike, godinu dana, imao je za posljedicu, da se istrošila energija njegova života, teško već ispaćena od dugih borba i teških nevolja u domovini. To je njegovo zdravlje istrošilo u tolikoj mjeri, da je koncem srpnja 1323. teško obolio. Prekomjeran je rad iscrpio muža "vanredne energije". On, koji je u svojio i ostvario program apostola: "Ja dragovoljno žrtvujem samog sebe za vaše duše" (II. Kor. 12, 15), na svršetak života s istim je apostolom mogao ponoviti: "Dobar sam boj vojevao, svoju sam životnu zadaću izvršio, vjeru sam sačuvao; drugo mi ne ostaje nego da primim krunu pravde" (II. Tim. 4, 7).

Osjećajući, da se približava čas smrti, 1. kolovoza pozove k sebi pozove k sebi svoje svećenike, redovnike i ugledne građane, svoju dragu duhovnu djecu. U visokoj ognjici, koju je strpljivo podnosio, sjedne na postelju te u općem i neutješljivom plaču prisutnih, s tronutim i ganutljivim glasom dade im, kao posljednji dokaz svoje ljubavi, svoj blagoslov i svoje po-

sljednje očinske pobude. Poslije toga bi mu savjetovano, da dozvoli, radi promjene zraka i bolje dvorbe, da ga prenesu u samostan. Sv. biskup to prihvati, veseo, da će kao siromah umrijeti u samostanskoj ćeliji.

Dne 2. kolovoza prior mu donese sv. sakramente. Kada je ugledao sv. Hostiju, siđe s kreveta, klekne pa se s dubokim poštovanjem pričesti. Onda primi posljednju pomast i zahvali se Bogu, što mu je dao da umre okrijepljen sv. sakramentima. Sile su mu sve više slabile i posljednji su časovi naglo nastupali. Prior započne, sa suzama, molitve umirućih, koje je biskup tiho ponavljao dok je god mogao. Na riječi: Intercedat pro eo sanctus Joannes electus Dei Apostolus - Neka zagovara za njega sv. Ivan, izabran apostol Božji - Augustin okrene pogled prema slici svetog apostola i evanđelistu na zidu na podnožju križa i sve to izdahnu - "sanctissimam coelo reddidit animam" (1), 3. kolovoza (2), u četiri i dvadeset u jutro, kad mu je bilo nešto više od šezdeset godina, "sexagenarius circiter aut paulo plus obisse" (3). Tako dobar pastir predade svom Stvoritelju svoju dušu, pastir, koji je svoj život žrtvovao za svoje ovce, koji je više ljubio svoje ^{otadžinu} nego sebe.

- (1) Quetif et Echard, n. dj.
 (2) Angiullo T., n. dj., pogl. 26.
 (3) Bullarium O. P.

2. Pokopan kao svetac

Da se izvrši volja sv. biskupa, koji je odredio, da bude kao redovnik pokopan u dominikanskoj crkvi, u kape li sv. Petra mučenika, njegovo mrtvo tijelo bilo je odneseno u samostansku crkvu sv. Dominika. Tu se sav narod sakupi, da iskaže dužno i zahvalno što vanje svom ocu i velikom dobročinite lju. Mnóstvo vjernika neprestano je sa suzama iskazivalo štovanje njegovu mrtvom tijelu, ljubeći mu ruke, noge, o dijelo, izražavajući iskrenu i duboku bol nad gubitkom takva pastira.

Nakon ispjevanje pogrebne službe Bo žje, koju su obavili kanonici, svećen stvo i dominikanci, bude otkrivena pred oltarom sv. Petra mučenika raka, da se zakopa mrtvo tijelo, zatvoreno u drveni lijes "čavlima zakovan". Ali, o paža Angiullo, "navala je vjernika bi la tolika, da je nastala pogibelj, da tko bude zagušen, a da se i ne govori o neredu. Stoga je, da bi se mrtvo ti jelo položilo u grob, bila potrebna pomoć gradskog kapetana Paskvala di Quaranta, kojega je blaženik tom prigodom spasio od smrti, kako ćemo vi djeti "slijedećem poglavlju".

Augustin je bio visoka stasa: to potvrđuje njegov lik na starim slikama, koje ga prikazuju, i njegova alba, vrijedne dragocjenosti, o kojima ćemo kasnije govoriti. Imao je izrazi to lice, svetački pogled, ponašanje vedro i otmjeno.

Poglavlje V.

SVETOST I ČUDESA

1. Za života

Tek su bile prošle dvije godine od smrti biskupa Augustina, a već je glas o njegovoj svetosti i o njegovim čudesima bio takoj velik, da se od Sv. Sto lice tražila njegova kanonizacija.

Ovi nadnaravni darovi bili su poznati već za Augustinova života. To nam potvrđuju brojna i pouzdana svjedočanstva.

"Bog, koji se ne da nadmašiti u ve likodušnosti, udijelio mu je na doista čudan način dar čudesa, u svrhu ozdravljanja bolesnika. U svojoj poniznosti, da se ukloni pohvalama naroda, jednoga dana svojim rukama posadi lipu, blagoslovi je i onda savjetova na rodu, da se služi lišćem ovoga stabla kao lijekom u bolestima. Po brojnim postignutim ozdravljenjima brzo se vi djelo, da je Bog uslišao blaženikove molitve i želje... ni Turci ni Tatari nisu se usudili uništiti lipu ... kada su osvojili Cernik, selo u Slavoniji; dapače su sudjelovali u pobožnosti s kršćanima i veoma štovali "čudotvorno stablo" (1).

(1) Tournon A., n.dj., pogl. III.

O tome svećenik Buturac, sadašnji arhivar metropolitanske knjižnice u Zagrebu, piše: "U selu Vugrovcu kod Zagreba i u slavonskom selu Cerniku nalazile su se u XVII. i XVIII. stoljeću lipe, koje je narod zvao "sveto stablo" ili "lipa sv. Augustina". Učvrstila se tada predaja, da je te lipe zasadio sam Augustin, neka bi bile na rodu lijek u bolestima. K cerničkoj lipi hrlilo je veliko mnoštvo naroda, kršćana i Turaka. Tu se služila sv. misa, narod je gorio svijeće i molio, bralo se lišće sa "svetog stabla", da po zagovoru bl. Augustina bude lijek u raznim bolestima".

"U Cerniku" -nastavlja Buturac- ne daleko lipe, nalazilo se "sveto vrelo", kamo je narod dolazio svake "mlade nedjelje", da se moli i vodom umiva, u nadi, da će ta voda po zagovoru bl. Augustina izliječiti bolesti" (2). Životopisac Touron opisuje ovako postanak svetog izvora: "Dominikanci u Zagrebu uprave jednoga dana svetom biskupu molbu poput stanovnika Jeriha proroku Elizeju.

Voda potočića, koji je natapao njihov vrt, bila se zarazila, i tako dobri oci nisu imali vode za piće. Sveti biskup uteče se Onome, koji je obećao, da će uslišati želje svojih prijatelja; ali, da se ne bi eventualno čudo pripisalo njegovoj kreposti, naredi redovnicima, da i oni s njim mo-

(2) Bl. Augustin Kažotić, Zgb, 1942, 27.

le. Zatim, rukama stane kopati jamicu u zemlji. Dok je kopao, dno jamice na jednom postane mokro, a zatim se napuni veoma zdravom vodom: provre mlaž vrlo bistre vode, koja više nije prestala teći. Ovaj izvor još i danas nosi ime "Česma sv. Augustina" (3).

U I. lekciji časoslova na blagdan bl. Augustina, što ga je odobrio papa Ivan XXII., čita se: Augustinus fuit purus, innocens, Deum colens, verax, pius, mitis et ab omni pravo opere abstinentes - Augustin je bio čist, nevin, bogobožan, istinoljubiv, pobožan, blag i čuvao se od svakog zla djela.- Prva antifona III. noćnice glasi: Augustinus in hoc aevo vixit sine macula et semper veritatem habuit in ore suo - Augustin je na ovom svijetu živio bez grijeha i uvijek je istina bila u njegovim ustima.- Njegov drug i ispovjednik, govornik posmrtnog slova, uvjerava, da u općoj Augustinovoj ispovijedi nije našao smrtnoga grijeha (4).

Još za njegova života sjeća ga se Kaptol u Zagrebu, kad u jednom spisu od 7. travnja 1323. ističe njegova djela: Domini Augustini sanctae memoriae, olim nostrae Ecclesiae Episcopi (5).

Njegov nasljednik na biskupskoj stolici u Zagrebu, Ladislav (Jakov de

(3) Touron A., n. dj., t. I. gl. III.

(4) Angiullo T., n. dj., pogl. 27.

(5) Smičiklas, 126. - 127.

Corvo zbog stanja biskupije nije htio preuzeti biskupiju), potvrđuje sve Augustinove odredbe, a u svojim ga pismima naziva "venerabilis, sanctae memoriae, magnus Episcopus, vir sanctus -častan, svete uspomene, veliki biskup, svet muž" (6). Isto ga tako nazivaju zagrebački biskupi Nikola Eberard, Osvald, Luka i drugi (Buturac). Na Augustinovoj slici u bivšem dominikanskom samostanu u Trevizu još se i danas čita ovaj natpis: "Beatus Fr. Augustinus de Tragurio, de provinc. Hungariae, Ord. Fr. Praedic. Episcopus Lucerinus fuit speculum munditiae, schola virtutum, praedicator fervens et zelantissimus, permultis claruit miraculis".

Karlo, vojvoda Kalabrije, sin Roberta Anžuvince i vicekralj Napulja, u molbi poslanoj papi Ivanu XXII. 20. listopada 1325., da Augustina proglasi svetim, ističe Augustinov sveti život: "... Doznao sam, da je Vaša Svetost, dok je još ovaj sveti čovjek bio među nama, već bila obaviještena o njegovim vanrednim krepostima, čistoći njegove nauke i dobrim djelima, poradi čega je bio svake hvale vrijedan. Sa svoje strane mogu jamčiti, pred Bogom i pred svojom savješću, da sam, poslije njegova dolaska u ovu kraljevinu, svaki put, kad sam imao sreću da s njim razgovaram, bio dirnut svetošću, koja

(6) Krčelić, 160.

je sjala na njegovu licu i koja se opažala također na njegovim kretnjama, načinu ponašanja i općenju s ljudima" (7).

"Lučerski biskup molitvom, propovijedanjem i svetošću života očisti od saracenskih zabluda crkvu, koja mu je bila povjerena" (8).

"... Pod zaštitom nebeske Kraljice učinio je mnoge čudesne stvari i mnogo herojska djela, čudesa" (9).

2. Prigodom smrti

Čudesa je bilo i prigodom smrti svetoga biskupa.

Kao što je rečeno, gradski je kapetan Paskval di Quaranta intervenirao da prisili mnoštvo naroda, da napravi malo prostora, kako bi se pokojnikovo mrtvo tijelo moglo pokopati. Ali, kapetana veliko mnoštvo naroda odgurne i on padne u grob netom otvoren. Dok su ga prisutni smatrali mrtvim, on po Božjem čudu ostade neozlijeđen. Svi su tada pripisali neozlijeđenost zapovjednika zagovoru sv. biskupa, kojega je di Quaranta zazvao u pomoć. Tako se Augustinova zaštita očitovala već prigodom pokopa njegovog svetog tijela.

Neposredno nakon njegove svete smr

(7) Usp. Dodatak V.

(8) P. Taurisano I., Catalogus Hagiograficus O.P.

(9) Angiullo P., n. dj., 22.

ti njegova se svetost počela očitovati u čudesnim događajima; naime, njegovo je tijelo poprimilo bjelinu snijega i širilo veoma ugodan miris: "miraculis coepit eius sanctitas declarari, cum corpus eius niveo candore refulgens apparuit, et odorem suavissimum ex se ipso dedit" (10).

3. Poslije smrti

Glas o Augustinovoju svetosti proširio se još više poslije njegove smrti, i to toliko, da je "crkva sv. Dominka u Lučeri postala najposjećenije svetište (dominikanske) provincije" - (11).

Augustinovim svetim ostacima ovako se pjeva u časoslovu: "Blaženi grade Lučera, koji čuvaš dragocjeno blago, proslavljen si naukom nove svjetlosti: Felix civitas Lucerina continens thesaurum carum: clarificata es doctrina per novae lucis radium".

"Bog je brojnim čudesima počastio svoga slugu poslije njegove smrti ... Prije njegove smrti jednu opsjednutu ženu vodili su po raznim svetim mjestima, ali se nikako nije mogla osloboditi vragova, koji su neprestano vikali, da ih nitko osim Augustina neće nadvladati. Tada dakle, nekoliko dana poslije njegove svete smrti, dovedena na blaženikov grob, odmah je

bila oslobođena od paklenih duhova. Na njegovu grobu i mnogi drugi bili su oslobođeni od vragova. A tako je moćan blaženikov zagovor protiv vragova, da svaki opsjednuti, ma kako đavolskom vještinom to bilo skriveno ili pritaženo, odmah bude otkriven i po blaženikovu zagovoru oslobođen, čim nogom stupi u crkvu u Lučeri ..." (Marchese Domenico, n.d.j., str.295. a,b).

O tome lučerski povjesničar XVIII. stoljeća Roko Del Preite dodaje: ".po zagovoru našega blaženika slijepi su dobivali vid, nijemi govor, drugogodišnji bolesnici potpuno zdravlje, uzeti ozdravljenje udova, opsjednuti se oslobađali nečistih duhova, a onima, koji se nalazili u pogibli, na čudesan način bila je pružena pomoć" (Rukopis gradske knjižnice u Lučeri -Ms. Biblioteca Comunale di Lucera).

"Godine 1324. širio se glas o čudesima i milostima, koje su se dobivale na njegovu grobu ... na kojem je mnoštvo naroda molilo i cvijećem ga posipalo, a onda sa zadovoljstvom odlazilo" -kako svjedoči jedna pergamena kan. Cucola.

Bezbrojne milosti, koje su vjernici Lučere, Pulje, Abruzza, Kalabrije dobili nakon što su molili na grobu blaženika, spominju se u lekcijama časoslova. Stoga je Karlo, vojvoda Kalabrije i vicekralj kraljevine, s kanićima napuljske katedrale pošao u Lučeru, da također i on iskaže čast onome, koga je u životu poznavao kao

(10) Kodeks iz Karkasona
(11) Tournon A., n. dj., pogl. VI.

sveca ... "Svecu iskaza čast na njegovu svetom grobu moleći ga, da ga zagovara kod Boga, da može dobro upravljati kraljevinom. K tome htjede se uvjeriti o čudesnim događajima, koji su se dogodili na njegovu grobu u kratko razdoblje od dvije godine poslije njegove smrti" (Angiullo T., n. dj. pgl. 27).

Stoga se vicekralj u molbi upravljenoj papi za beatifikaciju i kanonizaciju poziva ne samo na Augustinov sveti život i na njegovu duboku nauku, nego također i na mnogobrojna čudesa: "Mirabili sinceritate vitae micabat, pollebat claritate scientiae, atque mirificis operibus coruscabat" (12).

A prije toga spominje: Plurimam in partibus istis laudem, quam sibi B. Pater Augustinus ... ex miraculorum affluentia, quae post eius obitum divina clementia veluti copiosa in misericordia, et in retributione munificam meritis eius ostendit, et cotidie dignatur ostendere, vindicavit - veoma veliko štovanje, koje se bl. o. Augustinu u ovim stranama iskazuje zbog mnogih čudesa, koja poslije njegove smrti Božja dobrota, obilna u milosrđu i u nagrađivanju njegovih zasluga, pokazuje i svagdano se udostojava pokazati (13).

O čudesima, koja su se po Augustinovu zagovoru dogodila poslije njegove smrti, govori i njegov suvremenik Micha Madius: "Njegovo tijelo učini mnogo čudesa na onima, koji se s pobožnošću njemu utiču".

(12) i (13) Usp. Dodatak, br. V.

Poglavlje VI.

Č A S T O L T A R A

1. Blaženik ili svetac?

Papa Ivan XXII. dobro je poznavao Augustinove odlike te ga je za života naročito volio. Stoga je rado primio molbu vojvode i ubrojio Augustina među blaženike (1).

Angiullo tvrdi, da je kralj Robert Anžuvina podupro molbu sina Karla i molbe uglednih poslanika kraljevine i da je on sam u Avinjonu poradio oko toga, da se izda papina bula, kojom se dozvoljava dominikancima u Lučeri posebni časoslov i misa. Angiullo izričito veli, da su redovnici primili na znanje bulu i da su izvršili njezine odredbe.

Ali se nameće pitanje: da li je papa proglasio Augustina blaženikom ili odmah svecem?

Bez sumnje, papa je uzdigao Augustina na čast oltara, ubrojivši ga među svece ili barem među blaženike, jer se samo u njihovu čast može moliti oficij i čitati sv. misa.

To potvrđuju već spomenuti natpisi

(1) Perojević M., n. dj., LV. (1941.), str. 37.

iz XIV. stoljeća. Natpis u kapitolu bivšeg samostana u Trevizu naziva Augustina blaženim (1352.); natpis nad glavnim vratima crkve sv. Dominika u Trogiru naziva ga svecem (1373.). To su izrazi, koji su se u ono doba uzimali izmjenično, jer još među njima nije postojala strogo određena razlika, kakva je nastala kasnije. Uostalom, i riječ blaženik traži pravu, realnu svetost, i ne bila ona svečano proglašena.

U generalnom dominikanskom arhivu u samostanu sv. Sabine u Rinu nalazi se pismo priora dominikanskog samostana u Lučeri od 9. rujna 1674., u kojem se javlja generalu Reda o brojnim čudesima, koje blaženik neprestano čini. U pismu se govori također o buli kanonizacije ili beatifikacije, koja se izgubila.

Za potvrdu naziva svetac Buturac, slijedeći Ferrarius, donosi, da su dominikanci lučerskog samostana godine 1687. poslali za bolandiste Karlu iz Manderscheida, koji je boravio u Rimu, važno pismo, u kojem iznose ono, što je predaja onog vremena znala reći o Augustinovu štovanju, koje je bilo staro i vrlo dobro poznato: "Kad je Karlo, vojvoda Kalabrije g. 1325. zamolio papu Ivana XXII., da bi Augustina proglasio svetim, papa je uslišao njegovu molbu te je na svečani način Augustina ubrojio među svece" (Katolički list, 1940., str. 525.).

Svakako, nestanak papine bule ne

dozvoljava, da se na pitanje: blaženik ili svetac? - kategorički odgovori: samo blaženik. - Lučerski dominikanci, donosi Buturac, pišu: "Gloriosus Augustinus, nedum gaudet titulo Beati, verum etiam Sancti: nam Luceriae sic acclamatur, appellatur, et invocatur tum i publicis tum in privatis orationibus et processionibus et etiam sic inscribitur..." U koru lučerske katedrale nalazi se njegova slika s ovim natpisom: Sanctus Augustinus Episcopus Lucerinus Ordinis Praedicatorum; u kapeli sv. Roka u istoj katedrali, među drugim kipovima, nalazi se i kip sv. Augustina s natpisom: Sanctus Augustinus Episcopus Lucerinus, etc.

Sve se to potpuno slaže s iskazima brojnih svjedoka, koji su navedeni u Postupku za beatifikaciju i kanonizaciju.

Slika blaženika, koja se nalazi u apsidi katedrale u prvom medaljonu na strani evanđelja kod središnje bifore, koju je dao napraviti, u prvoj polovini XVII. stoljeća, biskup dominikanac o. Toma D'Avalos (1642.), još se čuva onakva, kako je opisuje Buturac, ali s ovim vidljivim natpisom: B. Augustinus Episcopus Lucerinus. Ona se tu nalazi skupa s druge tri slike svetih lučerskih biskupa. Iz Apostolskog postupka za beatifikaciju i kanonizaciju dozna se, da je jednom pred medaljonom blaženika stajao jedan anđeo od gipsa s papirnatom vrećicom u ruci, na ko-

joj je bilo napisano: Ut nomine sic virtute, da se istaknu blaženikove kreposti. - Godine 1668. biskup Eusta hije dade naslikati za biskupski dvor poprsja svetih lučerskih biskupa. Za biskupovanja D'Afflitta, poslije kuge 1656., bio je napravljen i postavljen u jednu nišu oltara sv. Roka kip blaženika. Poslije popravka (1878.- 92.) anžuvinske crkve iz XIV. stoljeća ovo ga kipa više nema.

U Postupku za kanonizaciju i beatifikaciju čita se na str. 275., da su nošeni godine 1660., kada se držala u Lučeri pokornička procesija za kišu, između drugih kipova sv. zaštitnika, i kipovi sv. Ante iz Padove i bl. Augustina. Tom je prigodom o. Florio, gvardijan samostana konventualaca, tražio, da se dade prednost kipu sv. Ante pred kipom bl. Augustina, je je sv. Ante svetac; ali je prior dominikana ca replicirao, da je i Augustin svetac, pa je u tu svrhu predočio i pročitao breve pape Ivana XXII.

Poradi spora glede prednosti, zbog kojega je Sv. kongregacija obreda odredila Biskupsku kuriju u Lučeri, da stvar ispita, raspravljalo se u Kongregaciji o glasu svetosti, kreposti ma i čudesima sluge Božjega: "Discussa fuerit percrebescientia famae, virtutum et miraculorum servi Dei. I to je bio jedan razlog više, da se započne postupak za Augustinovu beatifikaciju i kanonizaciju.

Značajan i jasan slijedeći je is-

kaz službenog svjedoka Ivana de Pace, gradskog desetnika, sudskog činovnika državnog vijeća i državnog bilježnika "Ja nisam samo čuo govoriti, da postoje apostolski breve, nego sam bio prisutan, kad su ga oci dominikanci čitali, i upravo se spominjem, da je bilo g. 1647., kada su bile narodne bune u ovoj kraljevini i veoma velika suša i oskudica. Breve je bio na izvornoj pergameni, istinit i autentičan, i glede njega nije postojala nikakva sumnja, a običavao se čuvati u kipu spomenutog sveca ili u arhivu" (str. 274).

Ovaj se breve običavao čitati svake godine prigodom svečeve procesije (čitao ga je još godine 1661. prior dominikanaca o. Antonin de Bari), a zatim se zbog nemarnosti izgubio i nika da se više nije mogao pronaći.

"Slučajno sam čitao u raznim starim spisima -izvješćuje svećenik Ande lo Fumaia, nadpop sv. Mateja apostola u Lučeri- u kojima se (Augustin) spominje kao svetac i blaženik" (str. 132). Isti svjedok tvrdi, da su se preko godine čitale zavjetne mise na blaženikovu oltaru. Zavjetne pak mise mogu se čitati samo na čast svetaca, a ne blaženika, osim s posebnom povlasticom. A u procesijama, nakon litanija Svih svetih, zazivahu sv. Augustina ovako: Sancte Augustine, ora pro nobis (str. 584). Isprave Dominikanskog reda god. 1670. govore, da je dominikanski samostan u Lučeri bio posvećen sv. Augustinu: sub titulo S. Augustini-(2) Atti Cap. Prov. 1670: Archivio, XIII, 20., str. 54.

Iz isprava, koje se nalaze u kap-tolskom arhivu u Lučeri, vidi se u tom pogledu važan sadržaj pisma kardinala Vioenza Orsinija, nadbiskupa metropolita Beneventa, što ga je on 11. listo-pada 1692. poslao kardinalu Koloniću, nadbiskupu Kalocse-Bacsa, da ga preda zagrebačkom biskupu. U tom naime pi-smu kardinal Orsini priznaje autenti-čnost naglavnika bl. Augustina i tvr-di, da je dominikanski samostan u Lučeri bio posvećen sv. Augustinu -no-strae sacrae Praedicatorum familiae decus preclarissimum, preslavni ures naše svete dominikanske obitelji-. To isto proizlazi iz iskaza bilježnika Antuna Rinaldija di Bovino od 10. stu-denoga 1692. i drugih isprava Procesu za beatifikaciju i kanonizaciju.

Iz ovoga, što je rečeno, može se sa sigurnošću zaključiti, da su Augu-stina poslije njegove smrti redovito i općenito nazivali svecem i blaženi-kom. To je službeno potvrđeno u otpu-snom pismu, što ga je kardinal Cybo, prefekt Sv. kongregacije obreda, 28. rujna 1696. uputio lučerskom biskupu Morelliju: ... Servi Dei Augustini E-piscopi Zagabriensis et demum Luceri-ni, titulo Beati et Sancti **communiter** nuncupati (str. 23.).

3. Časoslov i misa

Pisci Dominikanskog reda potvrđuju papinski indult časoslova u čast sve-tog biskupa, malo poslije njegove smr-ti (Quetif - Echard): ... Officium pa-ucis ab obitu eius annis **concedente**

Joanne XXII. in Ecclesia Lucerina **in** eius honorem decantatam (3).

Za potvrdu časoslova vrijedno je spomenuti, što donosi Buturac: "Najva-žniji dokaz, da je bl. Augustinu iska-zivan kult, jest oficij sastavljen nje-mu u čast. Iz prve polovine XVII. sto-ljeća poznata su nam tri primjerka Au-gustinova oficija. Već smo spomenuli oficij, koji se upotrebljavao u Luče-ri. G. 1637. Ferrarius (4) za njega tvrdi da je odobren još od pape Ivana XXII., jer se tako općenito držalo u XVII. stoljeću. Drugi Augustinov ofi-cij čuva se u Napulju, a treći u Rimu. Spominje ih Cuperus (5), koji o rim-skom oficiju veli da je star i da je napisan "manu Longobardorum" (Katoli-čki list, Zagreb, 1940., str. 525.).

U Vesperama najstarijeg oficija, t. j. lučerskog, ističe se Augustinova moć tjeranja nečistih duhova i ozdrav-ljanja bolesnika: Omnipotens sempite-rne Deus, qui Beatum Augustinum, de Da-I-matia, Ordinis Praedicatorum, in ve-rum praesulem Lucerinum eligere volui-sti, quique ei daemones expellendi, et cunctorum morborum languores sanandi gratiam contulisti - i t.d.

Ferrarius je objelodanio prvi ofi-cij s naslovom: Officium, in festo B. Augustini Episcopi, Luceriae a Fra-tribus Praedicatorum recitari, et de-

- (3) Bullarium O.P., Pariz, 1719, st. 553.
 (4) Ferrarius S., De Rebus Hung. Provin. O.P., Beč, 1637, str. 130.
 (5) Cuperus, Acta Sanctorum, Tom. I., Anversa, 1773.

cantari, Joannis XXII. Summi Pontificis indulto, solitum. Ovaj oficij, govori dalje Buturac, veoma je važan za povijest Augustinova života kao i za njegovu beatifikaciju. U lekcijama se govori o čudesima, koja su se dogodila u Lučeri po zagovoru bl. Augustina.

Ferrarius spominje g. 1636., da je sve do tada bio sačuvan stari izvorni rukopis spomenutog oficija u "vetusto originali". Evo njegovih doslovnih riječi: "Exemplar huius officii extractum ex vetusto originali, quod antiquo pergamento servatur in archivo Conventus Sancti Dominici Urbis Luceriae, fideliter collationatum per Abbatem Carolum Strangiam, ordinarium Actuarium et publicum Apostolica auctoritate Notarium Episcopalis Curiae Lucerinae, obtinuit et transmisit mihi admodum Reverendus Pater Fr. Dominicus Gravina, S. Theologiae Magister Regiae Cathedralis Theologiae in Universitate Neapolitana Moderator, Archiepiscopalis Curiae Theologus et S. Officii Consultor anno 1636". - Primjerak ovog časoslova, prepisan iz starog originala, koji se na staroj pergameni čuva u arhivu samostana sv. Dominika u Lučeri, vjerno kolacioniran od opata Karla Strangija, redovitog zapisničara i apostolskom vlašću javnog bilježnika lučerske Biskupske kurije, dobio je te mi ga poslao mnogopoštovani o. Dominik Gravina, magister sv. teologije, prof. teološke nauke na sveučilištu u Napulju, teolog nadbiskupske kurije i

i konzultor Sv. oficija godine 1636.-

Stari časoslov čitav je prepisan u Postupku za beatifikaciju i kanonizaciju. On se čuva skupa s tablicama misnih obaveza u željeznom sanduku, koji se nalazio u sobi priora samostana i koji je bio zaključan sa tri ključa, koja su čuvali tri svećenika dominkanca.

Ovo, što govori Ferrarius o časoslovu bl. Augustina, odgovara izvještaju Vijeća za beatifikaciju i kanonizaciju, koje je po naređenju Sv. Stolica bilo obrazovano pri Biskupskoj kuriji u Lučeri godine 1697. i 1698.

Poglavlje VII.

Štovanje bl. Augustina

(1325.-1696.)

Što ćemo naprijed iznijeti o štovanju, relikvijama i dragocjenostima sve tog biskupa, to uzimamo iz spisa Postupka za beatifikaciju i kanonizaciju, koji se čuvaju u Lučeri, i iz mjesne predaje, koja je još živa u našem narodu.

Položen u grob s aureolom sveca, ne treba se čuditi, da su ga vjernici počeli štovati odmah poslije njegove smrti.

Već smo rekli, da je crkva sv. Dominika u Lučeri postala najposjećenije svetište dominikanske provincije, i to zbog Augustinova groba, koji je mnoštvo hodočasnika Pulje, Kalabrije, Abruza i čitave napuljske kraljevine posjećivalo i častilo.

Među posjetiocima, osim vicekralja kraljevine Karla, vojvode Kalabrije, bilo je i drugih osoba visokog položaja. Zbog kratkoće spomenut ćemo samo dvije.

Ugarski kralj Karlo Robert, na putu za Napulj, gdje se imalo obaviti vjenčanje njegova sina Andrije i Ivane, kćeri kalabrijskog vojvode Karla, prođe preko Lučere skupa s tim svojim sinom. U Lučeri se zaustavi, da posje

ti grob svetog biskupa Augustina. Tom prigodom iskaza "velike znakove pobožnosti i nježnost sve do suza; k tome, kao zavjetni kraljevski dar pokloni veliku milostinju redovnicima, crkvi i grobu". Prema povijesnim lučerskim knjigama taj je zavjetni dar bio "divno crkveno ruho izrađeno od zelenog baršuna, zlatom izvezeno i kraljevskim grbovima urešeno". Na povratku pak za Budimpeštu, svoju prijestolnicu, opet se zaustavi u Lučeri te "sveću iskaže još veće štovanje i zahvalnost i darova kaleže i crkveno ruho" (1).

Ferdinand Katolički, kastiljski kralj, nakon pobjede Konsalva, velikog vojvode, nad Francuzima kod Cerignole 28. travnja 1503., prolazeli preko odane Lučere na hodočašće sv. Mihovilu Arkandelu u Garganu, "dode s kraljevskom pratnjom da ponovno vidi znameniti Marijin grad (Lučeru), gdje se pokloni na svetom grobu Augustina, zaštitnika, kao što se dolikovalo takovom katoliku i pobožnom kralju", i potvrdi sve kraljevske povlastice, koje su bile dane gradu (2).

Čudesa pak, koja su se dogodila na njegovu grobu, kako piše vicekralj Karlo u molbi upućenoj papi Ivanu XXII., potvrdila su i proširila još više glas o Augustinovo^j svetosti. Dapače, u tolikoj mjeri, da je skoro četiri stoljeća kasnije kardinal Cybo, prefekt

(1) Angiullo T., n.dj., pogl. 30.

(2) Ondje, 31.

sv. kongregacije obreda, u svom pismu upravljenu 28. rujna 1696. lučerskom biskupu, mogao ustvrditi, da je pobožnost prema Augustinu proširena u raznim dijelovima svijeta: "...Concepta praecipue multis multisque accedentibus ad eius intercessionem a Deo patris miraculis erga eum devotione in diversis mundi partibus"...

1. Oltar

Kao što je rečeno, sveti je biskup po svojoj želji pokopan u crkvi sv. Dominika u grobu pred oltarom sv. Petra mučenika. Ali s vremenom, kada se što vanje počelo povećavati i širiti, bilo je potrebno sagraditi jednu kapelu i posvetiti je svecu te izložiti njegove svete ostatke, koje su njegovi štovatelji toliko častili.

Kameni tvrdi oltar s kovčegom također od kamena, u kojem se nalazilo tijelo blaženika, podigla je i opskrblila plemićka lučerska obitelj D'Auria. (Još postoji dvorac te obitelji u istoimenoj ulici D'Auria). Doista, u ispravi, koju je 5. listopada 1576. sa stavio bilježnik Ivan Jakov Tosiano, nalazi se, da su plemići Klaudije i Fabije d'Auria izjavili, da je njihova baka po ocu plemenita Lučerka Agneza Corrado, na smrti oporučno ostavila u korist crkve sv. Dominika 60 dukata, koje su imali dati njezini nasljednici, i da spomenutu svotu u svom životu nije isplatio njihov otac Nikola D'Auria; da je poslije njegove smr-

ti u žitu isplatio tu svotu pokojni Ivan Frano D'Auria. Osam dominikanskih svećenika -među kojima je bio i učen magister sv. teologije i provincijal o. Jakov Caropreso, od vojvoda sv. Nicandra, Lučeranin, pokopan u koru sv. Dominika na strani evanđelja- koji su bili prisutni kod sastavljanja isprave, izjaviše, da je 60 dukata, isplaćenih u žitu, bilo upotrebljeno za gradnju kapele na čast sv. Augustina, s desne strane velikog oltara u crkvi sv. Dominika, i da je trebalo još 40 dukata, da se dovrši spomenuta kapela.

Budući da je ova kapela bila sagrađena u ime njegove obitelji D'Auria, Klaudije se obavezao da će za sebe i za svoju braću Scipiona i Fabija nadoknaditi ocima dominikancima tih 40 dukata. Osim toga isti Klaudije D'Auria obavezao se, da će za održavanje oltara svake godine u određene dane isplatiti 20 dukata, koje će uzeti od prihoda dućana, koji se nalazi na trgu.

S druge strane, dominikanci su se obavezali, da će na oltaru svake godine čitati, u znak zahvalnosti za toliku dobrovoljnu darežljivost, tri sv. mise. Dukati su bili isplaćeni u srebrnim karlinima, u novcu tada vrlo vrijednu.

A Angiullo (3) tvrdi, da je 1585. g.

(3) Angiullo, n.dj.pogl.32. Dokumenti povijesnog arhiva O.P.svjedoče, da je vrhovni poglavar Reda o.Siksto Fabri u studenom 1585. posjetio samostane Pulje.

došao u Lučeru u vizitaciju general Dominikanskog reda o. Siksto Fabri i da je naredio prijenos groba bl. Augustina iz kapele sv. Petra mučenika u kapelu podignutu u njegovu čast na strani evanđelja glavnog oltara. Prema Angiullu troškove prijenosa podmirio je lučerski biskup Petar de Petris.

Iz Postupka za beatifikaciju i kanonizaciju doznaje se, da je urna, u kojoj je bilo blaženikovo tijelo, godine 1671. bila pozlaćena, kako je bilo napisano na prednjoj strani: Deauratio 1681., dok na podnožju piše: Prioris et Patrum diligentia 1601. Poviše urne dizalo se blaženikovo poprsje od kamena, koje je predstavljalo blaženika kao dominikanca, sa sklopljenim rukama i s mitrom na glavi. Slika na oltaru, iznad urne, prikazivala je blaženika, a bila je široka 1,82 m. i visoka 2,08 m. Ona se danas nalazi u biskupskoj pinakoteci u Lučeri, u kamenom okviru. Sa strana su bila postavljena dva kamena stupa, koja su držala gornji luk, okvir i pozlaćene stupove s plavim i crvenim uresima. Na gornjem glavnom kamenom okviru, na plavoj pozadini, zlatnim slovima bilo je napisano: "In nomine meo demonia ejicient"; na stupovima pak: "Laudate Dominum in sanctis eius". Na vrhu veličanstvenog oltara bili su uklesani grbovi: s desne strane obitelji D'Auria, a s lijeve plemićke obitelji Minodois, koja je s prvom bila u rodbinskoj vezi; u sredini pak bili su grbovi obi-

telji D'Auria i Corrado. Na pali je bl. Augustin naslikan kao dominikanac s mitrom, iz koje su sjale zlatne zrake, i s aureolom nad glavom, kako desnom rukom blagoslivlja, a u lijevoj drži otvorenu knjigu i biskupski štap. Na donjem dijelu pale bila je naslikana jedna opsjednuta žena, dvije prestrašene žene i jedan dominikanac u molitvi. Oko slike bilo je naslikano u obliku četvorina osam čudesa, postignutih po zagovoru sv. biskupa. Na samom dnu pale bilo je napisano: "Quasi ogni giorno discaccia demonii da corpi ossessi" - gotovo svaki dan tjera nečiste duhove iz opsjednutih. - Martinus de Gabrielis a Monte Reali P.A.D. M D C I.

Prema mišljenju stručnjaka slika je napravljena pred, otprilike, 100 godina. Na zidu, sa strane oltarne slike, bile su pričvršćene dvije zavjetne slike na platnu, na kojima su bili naslikani opsjednuti oslobođeni od nečistih duhova.

Oci samostana kažu, da su prigodom popravka crkve bili uklonjeni zavjetni darovi od voska, a da su se zavjetne slike na platnu izgubile. Oni su pokazali jednu od njih, bez natpisa, koja se nalazila u sakristiji, a na kojoj su bili naslikani dva bolesnika, jedna žena u molitvi i blaženik. U potvrdu toga kanonik je Flaminije Paganò posvjedočio, da je godine 1683., kad je bio generalni vikar biskupije, dobio naređenje od Sv. kongregacije o

breda, da skupa sa apostolskim nota - rom g. Franom De Sanctisom ispita i- stinitost zavjetnih slika, i da sutom prigodom oni pronašli još drugih dva- naest slika starijega datuma (Postu- pak za beatifikaciju i kanonizaciju , str. 620.-621.).

2. Glava i dragocjenosti

Na stupu na strani epistole, u jed- noj maloj niši, zatvorenoj sa dva klju- ča, čuva se drveno poprsje blaženika s glavom od srebra i dragocjenom mit- rom na glavi; blaženik desnom rukom blagoslivlja, a lijevom drži biskup - ski štap i knjigu. U prsima s otvorom i vratašcima, koja se otraga zatvara- hu, čuvala se blaženikova glava, te se kroz mali otvor na prsima, kroz kri- stalno staklo, vidjela lubanja s ra- nom, o kojoj smo govorili u II. pog- lavlju II. dijela. Za izradbu srebrne glave lučerska je općina odlukom od 3. lipnja 1563. dodijelila doprinos od 30 dukata. Ovaj su kip s vrijednom i dragocjenom relikvijom svete glave vjernici mnogo štovali i nosili ga u procesijama prigodom općih nesreća, uz prethodnu napisanu obavezu gradskog načelnika, da će se kip povratiti do- minikancima; u protivnom pak slučaju općina će isplatiti dominikancima svo- tu od 20.000.- dukata.

O. Marchese O.P., biskup u Pozzuo- lima, u svom Dnevniku, sv. IV. str. 235. do 239., tvrdi, da se godine 1604. , prigodom dugotrajne suše, koja je pri-

jetila uništenjem ljetine, nosio u pokorničkoj procesiji spomenuti kip ; netom je kip iznesen iz crkve sv. Do- minika, veli biskup Marchese, nebo se pokrilo oblacima, iz koji je onda sta- la padati obilna kiša, koja je takō dugo padala, da se kip cijeli dan ni- je mogao povratiti u crkvu sv. Domini- ka, nego je morao biti unesen u kate- dralu, odakle je nakon dva dana, pošto je kiša prestala padati, bio povraćen u crkvu sv. Dominika.

U istoj niši čuvale su se i slije- deće **dragocjenosti**:

1. Kalež s pozlaćenom pliticom, ko- jim se blaženik služio, čuvan u poseb- noj staklenoj kutiji. Posljednje slu- žbeno crkveno provjeravanje obavio je 15. svibnja 1952. dijecezanski biskup msgr. Dominik Vendola.

2. Platnena alba, visoka 2,08 , a široka na donjem rubu 4,16 m, sa sli- kama izrađenim u zlatu presv. Djevice i svetih apostola Petra i Pavla na prednjem gornjem dijelu i sa slikama drugih apostola naokolo donjega dije- la. Zlatni uresi bili su i na okrajci- ma rukava.

3. Pas od crvene svile s resama od zlata, kojim su se pobožno opasivale rodilje u teškim i pogibeljnim poroda- jima.

4. Svećenička stola zlatom izveze- na, sa slikama svetaca izrađenima u zlatu.

5. Manipul s križem u sredini.

6. Biskupski slamnati šešir obložen crnim platnom; iznad njega drugi slamnati šešir pokriven crvenom svilom s vrpcom od zelene svile; oba su šešira zaštićena zelenim brokatnim plašticem (Postupak za beatifikaciju i kanonizaciju, str. 622.-626.).

Šešir se iz pobožnosti nosio, s užeženim svijećama, bolesnicima u gradu na ljubljenje, a putem bi dva domikanca recitirala psalme.

Takav je običaj trajao sve do sredine XIX. stoljeća. Šešir je, nadalje, stavljao na glavu vjernika svećenik u koti i stoli na blagdan blaženika sa zazivom: "Po zagovoru bl. Augustina o slobodio te Bog od svakoga zla. Amen". Ovaj pobožni običaj još se obavlja na blagdan blaženika.

7. Dio vunene košulje: ostali dio košulje bio je izrezan i razdijeljen pobožnim vjernicima, da se udovolji njihovoj vrućoj želji.

8. Naglavnik, izrađen poput mozaike zlatom i srebrom na gornjoj strani, sa sedam slika, koje prikazuju svete apostole, i sa dva komadića platna umetnuta u sredini i sa strane. Naglavnik je po želji kardinala Orsinija, beventskog metropolita, bio poslan, kao što je prethodno rečeno, kardinalu Koloniću, nadbiskupu Kalocse-Bacsa, da ga dađe zagrebačkom biskupu i da se izloži javnom štovanju vjernika.

Ovo proizlazi, osim iz spomenute isprave od 10. rujna 1692. bilježnika

Antuna Rinaldija, koji tvrdi, da je spomenuti naglavnik bio izvađen iz go-re spomenutog ormarića, također iz službenog posvjedočenja, što ga je 11. listopada 1692. izdao kardinal Orsini, koji potvrđuje autentičnost naglavnika.

3. Kipovi i slike

Osim kipa, u kojem se čuva glava, časte se također brojni drugi kipovi i slike bl. Augustina.

U crkvi sv. Dominika (4), na prvoj gornjoj stepenici glavnog oltara, s desne strane, bio je izložen jedan č. ve ni kipić blaženika, s mitrom na glavi, u već opisanom položaju, star preko dva stoljeća. S desne strane crkvenih ulaznih vrata bio je jedan drugi drveni kip, visok oko 40 cm, s pluvijalom, mitrom i pastoralom. U umjetničkom koru od orahovine, između dominikanskih svetaca i blaženika, još se vidi na prvom sjedalu s lijeve strane reljef blaženika u biskupskom ornatu s urezanim oznakom: "Beatus Augustinus Lucerinus". Na vratima, s lijeve strane, nalazilo se platno, na kojem je bila slika blaženika u spomenutom položaju, s natpisom na dnu: "Beatus Augustinus Episcopus Lucerinus O.P." U sredini ulaznog luka na hodniku samostana bila je također naslikana slika blaženika.

(4) Apostolski postupak za beatifikaciju i kanonizaciju, str. 626.-635.

ka u dominikanskom odijelu, s mitrom, u trenutku tjeranja nečistih duhova i s natpisom: "Sub sceptro tuo inclyto tuum defende populum". U prvoj sobi na zibu bila je obješena slika blaženika u dominikanskom habitu, s mitrom, pastoralom i aureolom, kako desnom rukom blagoslivlja. Desno, gore, bio je naslikan grad Lučera sa slikom bl. Dj. Marije Pokroviteljice s natpisom: "Luceriam vocat urbem Sanctae Mariae". S lijeve strane bila je također naslikana Lučera, kako se trese od potresa, sa slikom blaženika dok podržava zvonik katedrale i s natpisom: "Luceriam tuetur a terremotu et peste". S desne strane, ispod slike, bilo je jedno stablo, a ispod njega jedan bolesnik i jedan drugi čovjek kako kleči i moli, s natpisom: "Paganos sarat fronde", što se odnosilo na čudotvornu lipu, koju je blaženik posadio u okolici Cernika. U katedrali (5), osim blaženikove slike u koru, koju smo opisali u VI. poglavlju II. dijela, uz druge svete lučerske biskupe na oltaru sv. Roka, sa strane epistole, u maloj niši, bio je izložen na štovanje blaženikov kip od garganskog kamena, visok 1,04 m, u već opisanoj pozi, s natpisom: "Sanctus Augustinus Episcopus Lucerinus". Ovaj je kip dao napraviti biskup D'Afflitto. Na vratima krstionice, s nutarnje strane, bila je naslikana skupina lica: u sredini

(5) Apostolski postupak za beatifikaciju i kanonizaciju, str. 636.-645.

Majka Božja, pokroviteljica Lučere, s djetetom Isusom; njima s desne kleči Robert Anžuvinač i pruža crkvu presve toj Djevici; s lijeve strane kleči blaženik u biskupskom ornatu, a mali ga Isus blagoslivlja. Prema mišljenju stručnjaka ta je slika stara nekoliko vjekova (6). U dvoranama biskupskog dvora (7) bilo je pet slika svetih lučerskih biskupa, koje je g. 1668. dao napraviti, kao što je rečeno, biskup Eustahije. Blaženi je Augustin naslikan s mitrom i crnom mocetom, prema dominikanskom običaju, a natpis glasi "Beatus Augustinus O.P."

Toliki blaženikovi kipovi i slike jasno dokazuju, koliko je stara, proširena i živa bila pobožnost grada Lučere prema svome svetom biskupu.

4. Zaštitnik Lučere

Kod stupa, koji drži luk blaženikova oltara, sa strane epistole, uvijek je gorjela uljanica. Uljanicu su opskrbljivali uljem pobožni stanovnici Lučere. Značajno je, da su se tim uljem mazali bolesnici, da bi ozdravili.

Osim čestih zavjetnih misa, koje su se govorile na oltaru bl. Augustina, a koje su, skupa sa svijećama i drugim zavjetnim darovima, davali na izgovor pobožni vjernici, što je bilo znakom,

(6) Ondje, 210. - (7) Ondje, 646.-647.

da su primili, po zagovoru bl. Augustina, tražene milosti, bilo je, kako se vidi iz službenog izvještaja biskupa Dominika Morellija (8), i obaveza zakladnih misa u čast bl. Augustina. Prijepisi tablica tih misa "Onera misarum" bili su obješeni u sakristiji, dok su se originali čuvali u željeznoj kasi skupa s oficijem, kao što je već rečeno.

Na kraju litanija zazivao se sveti biskup, kako smo već rekli, ovako: Sveti Augustine, moli za nas.

Dominikanci su svaki dan, poslije večernje koralne službe, pjevali responsorij na čast blaženika, responsorij, koji je počinjao: "Augustine, proles Dalmatiae, etc".- Taj su responsorij pjevali sve do prvih godina našega stoljeća u crkvi sv. Dominika bratimi Bratovštine presv. krunice, gdje se obavljala služba Božja za njihovu Bratovštinu.

Toliko se blaženik štovao, da su mnogi davali svojoj djeci njegovo ime. U općim i ličnim potrebama ljudi su se utjecali blaženiku; sa živom vjrom zazivala se njegova zaštita, koja je bila uvijek djelotvorna na korist grada i pobožnih vjernika. O tome lučerski kroničar Del Preite tvrdi: "Ni je samo po zaslugama bl. Augustina svemogući Bog pokazao u ona vremena prethodno spomenuta čudesa, nego ih i

(8) Ondje, 821.

danas pokazuje svojim vjernicima u svim potrebama, nevoljama i patnjama, što ih ovaj grad trpi" (n. dj.). Zato ga je lučerski Dekurionat **jednogle-**snom odlukom od 17. kolovoza 1668., na prijedlog predsjednika Josipa Bizzarija, proglasio zaštitnikom Lučere, pridruživši ga tako drugim svetim zaštitnicima (9).

Lučerska općina, nadalje, odlukom od 29. travnja 1941., koju je odobrila Prefektura u Foggi 30. kolovoza 1941., u znak zahvalnosti za velike pastirске usluge i djelotvornu zaštitu svetog biskupa, dala je njegovu ime ulici, koja ide od crkve sv. Dominika do crkve sv. Ante Opata, koja je nažalost bez potrebe i nerazumno godine 1951. skraćena.

5. Godišnji blagdan

Blaženi se Augustin uvelike štovao, javnim i veličanstvenim načinom, na godišnji blagdan 3. kolovoza, na dan svoga prijelaza iz ove suzne doline u nebo. U Lučeri 3. kolovoza bio je zapovjedni blagdan, i nitko taj dan nije radio.

Na blagdan bl. Augustina vjernici su se dijelile njegove sličice.

Šef poglavarstva svake bi godine poklonio svotu od šest dukata za blagdan lučerskog zaštitnika i službeno

(9) Usp. Dodatak, br. VI.

prisustvovao svečanoj potifikalnoj sv. misi dijecezanskog biskupa ili pontifikalnoj asistenciji 3. kolovoza u crkvi sv. Dominika. Dominikanci pak svečano su pjevali blaženikov oficij i čitali njegovu misu kroz čitavu osminu.

Velik je također bio odaziv pobožnih vjernika iz obližnjih mjesta i krajeva, a dolazak je hodočasnika trajao mjesec dana. Dugo godina palili su se vatrometi. Papa Klement VIII. a postolskim breveom od 14. svibnja 1603. podijelio je oprost od 5 godina i toliko četrdesetica svim vjernicima, koji bi, ispovjeđeni i pričešćeni, posjetili crkvu sv. Dominika od prve do druge večernje 3. kolovoza (10).

Poglavlje VIII.

Službeno odobrenje štovanja (1696.- 1702.)

1. Molba za kanonizaciju

Rekli smo i dokazali, da je štovanje sv. biskupa započelo odmah poslije njegove svete smrti kao posljedica glasa o njegovoj svetosti i čudesa, koja su se događala na njegovu grobu, koji je postao trajni cilj bolesnika i hodočasnika potrebnih Augustinove moćne zaštite.

Pošto je sve ovo utvrđeno prigodom posjeta Augustinovu grobu. Karlo, vojvoda Kalabrije i vicekralj Napulja, podastre 20. listopada 1325. molbu Ivanu XXII., kojom ga zamoli, da bi dobio čast oltara biskupu Augustinu (1). Vicekralj je ubrzo dobio odgovor od pape. Nažalost, danas više ne postoji isprava s papinim odgovorom na molbu vicekralja. Prema mišljenju jednih životopisaca ona je sadržavala papinu odluku o beatifikaciji, dok je prema mišljenju drugih životopisaca, a tako misle i oci dominikanci, sadržavala odluku o kanonizaciji. Ma kako bilo, sigurno je, da je narod počeo štovati

biskupa Augustina odmah poslije njegove smrti, i da Crkva štovanje nije zabranila, ako ga već nije službeno odobrila. Pouzdana se potvrda štovanja sv. biskupa nalazi u pismu, što ga je kardinal prefekt Sv. kongregacije obreda 28. rujna 1696. uputio lučerskom biskupu: "Fama sanctitatis ven. Servi Dei Augustini ... adeo aucta fuit et augetur a quatuor vere saeculis, idest tam in eius vita quam post eius in Domino felicem obdormitionem" - glas o svetosti časnog sluga Božjeg Augustina ... tako se povećao i povećava se gotovo već četiri stoljeća, naime kako za njegova života tako i poslije njegovog blaženog preminuća u Gospodinu. -

Međutim, tijekom se vremena osjetila shodnost i potreba, da se kanonski uredi štovanje, tim više, što su lučerski biskupi na svojim sinodima opetovano molili Sv. Stolicu, da kanonizira blaženika s dužnim čašćenjem njegova imena i njegovih moći. Na pr. u spisima sinoda, koji je biskup Fabricije Suardo održao 4. listopada 1620. u poglavlju "De solemnitatibus et festis mobilibus" stoji: "Et cum praeclara merita Beati Augustini Ordinis Sancti Dominici, huius Civitatis Episcopi, omnibus sint nota, rogamus omnes non solum, ut suppliciter a S. mo D. no N. ro Papa eius canonizationem petant, sed debitos honores eius nomini et reliquiis impendant" - a budući da su preslavne zasluge bl. Augustina Dominikanskog reda, biskupa ovoga grada,

svima poznate, sve molimo ne samo da ponizno mole sv. oca papu, da ga proglasi svecem, nego i da iskazuju dužnu čast njegovu imenu i moćima". - Isto je to odlučeno i na slijedećim sinodima, za biskupa Suarda, 10. travnja 1622., 25. svibnja 1625., 28. prosinca 1627. i 6. srpnja 1631. Ista vruća molba nalazi se i u sinodalnim dekretima biskupa Silvestra D'Afflitta od 4. studenoga 1646. i 9. studenoga 1659. pa u dekretima sinoda održana 20. svibnja 1670. za biskupa Ivana Kristite - lja Eustachija (2).

U istu svrhu upravili su Sv. Stolica želje i molbe Dominikanski red, katedralni kaptol, općine i provincijski sabor Beneventa održan 1693., kojem je predsjedao kardinal Orsini, nad biskup Beneventa, uz sudjelovanje biskupa Lučere i drugih 14 biskupa te četvorice predstavnik odsutnih biskupa.

Na koncu jedan je provincijalni spor potakao Sv. Stolicu, da započne postupak za beatifikaciju i kanonizaciju časnog sluga Božjeg Augustina : spor, kao što je rečeno, između franjevac i dominikanaca u Lučeri glede prednosti bpa bl. Augustina dotično kipa sv. Ante Padovanskog u javnim procesijama.

Sveta Stolica, zamoljena, da riješi spor, naredila je Biskupskoj kuriji u Lučeri, da provede izvide glede spor-

nog pitanja. Iz izvještaja, što ga je kardinal Petrucci, kojega je sv. otac 9. lipnja 1696. imenovao postulatorom procesa, uputio Sv. kongregaciji obreda, vidi se, da je glas o krepostima i čudesima sluge Božjega bio veoma raširen: "Cum discussa fuerit percrebescientia famae, virtutum et miraculorum Servi Dei" - pošto je bilo raspravljeno pitanje o glasu, krepostima i čudesima sluge Božjega ...

Stoga na molbu presvijetlog Pavla Petra Lambertinija, kojega je general Dominikanskog reda Antun Cloche u ime Reda predložio za promotora, Sv. kongregacija obreda odredila je 1. rujna 1696., da se može započeti proces o drevnom štovanju, koje se iskazivalo slugi Božjemu Augustinu, pretpostavivši dozvolu pape Inocenta XII. Papa 5. rujna iste godine potvrdi za izvjestitelja B. Inghiranija, sekretara Sv.k. obreda.

Stoga je kardinal Alberano Cybo, biskup Ostije, dekan Sv. kolegija i prefekt Sv. kongregacije obreda, pismom od 28. rujna 1696. opunomoćio lučerskog biskupa Dominika Morellija, da u roku od jedne godine obavi apostolski proces o drevnom štovanju iskazivanu časnom slugi Božjem Augustinu iz Dalmacije, biskupu u Zagrebu, a zatim u Lučeri.

2. Kanonski postupak

Posjedujući spomenuto pismo Sv. kongregacije obreda, biskup je Morelli 20. lipnja 1697. imenovao crkveni sud,

kojemu je on kao papin izaslanik pred sjedao, da bi se obavio postupak. Budući da postupak nije bio završen u određenom roku od godine dana, biskup je zatražio produženje. Produženje je uslijedilo pismom od 3. lipnja 1698. istoga kardinala, s prethodnom papinom dozvolom.

Tada su bili saslušani iskazi svećenika, uglednih obrtnika i činovnika. Činjenice su ispitane na licu mjesta s kanonicima, stručnjacima, patricijima i odličnicima grada (Scipion Paganino, Ivan Candida, Dominik Lombardi i Karlo Prignano). Lično su pregledani spisi, isprave, predmeti i t.d., koji se odnose na štovanje iskazivano u gradu. Dugotrajni, pomnjeni i strogi kanonski postupak završen je 14. listopada 1698., slijedećim zaključnim dekretom biskupa Morellija: "Pošto smo vidjeli svjedočanstva svjedoka, posjetili mjesta, pisma i druge pravne spise i navode, i sve drugo, što se nalazi u procesu, i pošto smo vidjeli, što treba vidjeti, i ispitali, što treba ispitati, ponavljajući ime Kristovo kažemo, proglašujemo, odlučujemo, izjavljujemo i konačno svoj sud izričemo, da postoji javno štovanje od pamtivijeka ili preko sto godina i da se ono prije godine tisuću šest stotina trideset četvrte iskazivalo i davalo sa znanjem i privolom biskupa u njihovo vrijeme i na sličan način da se sada daje i iskazuje istom bl. Augustinu kao blaženiku i svecu, i da je spomenuto štovanje bilo od pamtivijeka ili

stoljetno i da je javno, očito i poznato i t. d."

Originalni Postupak, proveden u biskupskoj kuriji u Lučeri, sastoji se od 935 stranica jakih listova, veličine 20 X 28 cm, uvezanih i brižno čuvanih u kaptolskom katedralnom arhivu, kao i druge dodane isprave u vezi s njim.

Vjeran, sravnjen i autentičan prijepis bio je predan u ruke kardinala Orsinija O.P., beneventskog nadbiskupa, koji je lično - ob eximiam sui pietatem - želio predati Postupak Sv. kongregaciji obreda. Kao potvrda priložena je Postupku priznanica od 6. ožujka 1699. nadarbenika Augustina Coizzija, apostolskog bilježnika postupka, u kojoj on izjavljuje, da je za kočiju i putne troškove, što je odnio prijepis Postupka u Benevent, primio 13 dukata od priora samostana Sv. Dominika u Lučeri. Ali, Buturac tvrdi, da je spomenuti prijepis Postupka, nažalost, nestao s ostalim dokumentima, kada su napoleonske čete opljačkale Vatikan - sku knjižnicu, i da su dosad bila uzaludna sva nastojanja, da se pronade.

Točni podaci o vlastitom časoslovu i misi bl. Augustina nalaze se u ispravama Sv. Stolice poslije apostolskog procesa.

3. Odobreno štovanje

Sv. kongregacija obreda, nakon što je pomnjivo ispitala opširni Postupak, u kojem je izvjestiteljem bio kardi-

nal Petrucci, s odgovarajućim odobrenjem pape Inocenta XII., 19. lipnja 1700. odredi: "Constare de cultu immemorabili Beato Augustino praedicto praestito et de casu excepto in decretis generalibus" - da postoji drevno štovanje i iznimni slučaj u općim pravilima.-

Poslije toga kardinal o. Vincenzo Marija Orsini O.P. uputi lučerskom biskupu slijedeću čestitku, koja je priložena originalnom Postupku:

Fresvijetli i prečasni gospodine!

Neizmjereno se radujem s Vašim Preuzvišenim Gospodstvom zbog Dekreta, koji je izdan 19. ovoga mjeseca u vezi štovanja našega bl. Augustina: "Constare de cultu immemorabili et de casu excepto in decretis generalibus". Molimo se sada zajednički svecu, da pruži svoju moćnu ruku i da nas štiti u životu, da vršimo svoju svetu službu, a na smrti, da se spasimo.

Sa zahvalnošću ostajem po običaju Vašem Preuzvišenom i Prečasnom Gospodstvu na usluzi predani

o. Vincenzo O.P.
kardinal nadbiskup

Benevento, 25. lipnja 1700.

Pošto je Sveta Stolica odobrila štovanje, general je Dominikanskog reda zatražio od Sv. kongregacije obreda, "da se u gradu Lučeri može nastaviti slavljenje blagdana spomenutog

bl. Augustina s posebnim časoslovom i misom istog blaženika, kao što se tvrdi, da se dosad činilo" (3), i da se isti indult proširi na Dominikanski red, beneventsku crkvenu pokrajinu, u kojoj se nalazio grad Lučera i lučerska biskupija, i na gradove Trogir i Split i njihove biskupije. Sveta kongregacija obreda, u kojoj je izvijestiteljem bio kardinal Gabrielli, uzevši u obzir molbe, koje su podastri papi kardinal Orsini, beneventski nadbiskup, splitski nadbiskup, biskup Lučere i biskupi beneventske pokrajine, 1. listopada 1701., odredila je, da se može dozvoliti vlastiti oficij i misa bl. Augustina gradovima i biskupijama Lučere, Zagreba, Trogira i Dominikanskom redu. Papa Klement XI., na temelju izvještaja sekretara iste Kongregacije, kardinala Gaspara Carpegne 19. studenoga odobri predloženu dozvolu.

Na molbu istog o. Antuna Cloche, generala Reda, Klement XI. 4. travnja 1702. posebnom je bulom potvrdio prethodni dekret Sv. kongregacije obreda (4).

Benedikt XIII., nekoć kardinal Orsini, odobrio je 16. prosinca 1724. molitvu i vlastite lekcije druge noćnice za oficij blaženika.

Službeno odobrenje štovanja i nova dozvola vlastitog oficija i mise dali su nov i jak poticaj pobožnosti prema

(4) Bollario Clemente XI. Roma, 1723.

Usp. Dodatak, br. VII.

blaženiku, osobito u Lučeri, koja ga je zbog moćnog zagovora, što ga je blaženik pokazao, proglasila svojim zaštitnikom.

4. Blaženikov novi oltar

Također je novi i dragocjeni oltar, podignut u čast bl. Augustina, doprinio, da se povećalo štovanje.

Trojanac o. Nikola Dominik de Falleris, prior samostana sv. Dominika u Lučeri i eksprovincijal, revan redovnik, čovjek velike odvažnosti i široka srca, temeljito je u XVIII. stoljeću obnovio ruševnu crkvu, potrošivši znatan iznos novca: "plurimo sumptu". Iz ljubavi prema novom baroknom stilu, koji je tada bio stil vremena, crkva sv. Dominika iz XIV. stoljeća, vjerojatno prvotno gotičkog stila, kako se dade pretpostaviti na temelju preostalog prozora, koji se nalazi iza kora, kao što je već naglašeno, bogatstvom plastičnih ukrasa i vrlo skladnim zidnim vijencem, dragocjenošću novih oltara od izvrsnog mnogobrojnog mramora, prislonjenih na zidove, ispod krupnih sadrenih lukova, postade raskošna barokna crkva, s mnogo svijetla, koje dolazi kroz velike prozore na istočnoj i zapadnoj strani.

Prvotni kameni oltar našega blaženika sa spomenutom gradnjom iznad nje ga bio je također sasvim uklonjen i nadomješten sadašnjim dragocjenim mramornim oltarom. Blaženikovo je tijelo bilo u lijesu iza prednje oltarne plo-

če. Lijes se mogao vidjeti kroz mali okrugli otvor te ploče širok 26 x 30 cm, na kojem je bio križ sa zrakama od mjedi, te su tako vjernici mogli i skazivati štovanje blaženikovu tijelu. Tako se neobično povećalo štovanje sv. biskupa.

Istrošena i propala slika prvotnog uklonjenog oltara također je nadomještena novom, koju je napravio Vincenzo Lambiasi, slikar sicilske škole iz XVIII. stoljeća. Nova je slika postavljena u elegantni mramorni okvir, s natpisom na vrhu po sredini: "Altare privilegium". Blaženik je naslikan kao dominikanac, s mitrom, kako blagoslivlja, okružen anđelima, od kojih jedan drži biskupski štap. Na dnu, u kutu sa strane evanđelja, naslikana je Lučera, koju blaženik raširenim rukama podržava, da se ne sruši. Tako je na slici istaknuta misao, kako sveti lučerski biskup svojim zagovorom brani i štiti grad.

Na stepenicama ovog oltara sve do g. 1812 vjernici su, njih hiljade i hiljade, iz Lučere, pokrajine i juga sa živom vjerom zazivali moćni zagovor bl. Augustina te se vraćali svojim kućama izliječeni u duši i tijelu. "O ovom tako čudotvornom grobu, veli spomenuti Del Preite na str. 157., možemo s Crkvom dostojno pjevati: "Ad sacrum cuius tumulum frequenter membra languentium modo sanitati, quilibet morbo fuerint gravata, restituuntur".

Pošto je crkva bila obnovljena, sli

ka je blaženika u biskupskom ornatu kako blagoslivlja grad Lučeru bila postavljena na kameni prag dovratnika glavnih ulaznih vrata, simetrično sa slikom sv. Dominika.

5. Štovanje bl. Augustina u njegovoj domovini

Suvišno je reći koliko su domini - kanci cijenili ličnost bl. Augustina i koliko je on bio štovan u njihovim crkvama. Neka nam bude dozvoljeno iznijeti, da smo imali prigode, nalazeći se u Ankonu kao vojnici za vrijeme Prvog svjetskog rata 1914.-1918., diviti se jednom kipu blaženika, što ga je izradio glasoviti kipar Joakim Verle, u župskoj crkvi sv. Dominika, kojom su upravljali dominikanci.

Koliko nam je poznato, blaženik se mnogo časti u svojoj domovini. Njegov rodni grad Trogir, koji ga je izabrao za svoga suzaštitnika, svečano je proslavio g. 1923. šestotu godišnjicu smrti svoga slavnog sina.

U misalu zagrebačke katedrale spominje se već od XIV. stoljeća blagdan svetog Augustina, zagrebačkog biskupa. Biskup Martin Brajković (1703.-1708.) uveo je u zagrebačku biskupiju oficij na čast bl. Augustina i uspostavio njegov blagdan odredivši, da se svetkuje 3. kolovoza.

S ciljem da se što više proširi štovanje velikog biskupa, tiskane su g. 1740. u Beču kod izdavača Müllera sli

ke blaženika (5). Godine 1747. dvije slike i jedan mramorni kip blaženika bili su izloženi štovanju vjernika u zagrebačkoj katedrali i održan u njegovu čast pohvalni govor. Blaženi se Augustin štovao ne samo u Zagrebu, nego i u čitavoj zagrebačkoj biskupiji. U župskoj crkvi Biškupec, blizu Varaždina, podignut je g. 1750. vrlo lijep oltar na čast blaženika. I riznica zagrebačke katedrale ima uspomenu na bl. Augustina: humeral sv. biskupa u prikladnom srebrnom okviru s natpisom blaženika i s natpisom na poleđi ni: "Sacrum humerale beati Augustini episcopi Zagabrensis". Ispod poprsja nalazi se grb darovatelja, biskupa Petra Domitrovića. Humeral je vrlo star, a ukrašen je vrlo lijepim vezivom starog gotičkog stila (Prosvjeta, 1894. br.14.).

Također i jedna mala pokaznica u riznici zagrebačke katedrale spominje blaženika: donji je dio pokaznice od pozlaćenog srebra, a gornji od čistog zlata urešen biserjem i dragim kamenjem. Na podnožju stalka četiri su medaljona: bl. Djevice, sv. Stjepana kralja, sv. Ladislava i bl. Augustina.

Pokaznica je dar kanonika Stjepana Puca (6).

Nastojanjem biskupa Maksimilijana Vrhovca godine 1818. sagrađena je u

(5) Ettinger M., "Obzor, br. 210. od 15. rujna 1897., Zagreb.

(6) Krčelić, n.dj., str.106.

Lupoglavu crkva posvećena blaženiku.

Štovanje bl. Augustina, prvog hrvatskog blaženika i jedinoga hrvatskog biskupa uzdignuta na čast oltara, mnogo se proširilo, poslije hodočašća njegovih sunarodnjaka na blaženikov sveti grob u Lučeri. Poslije ovog hodočašća zagrebački je nadbiskup odlučio podignuti u Zagrebu jednu župsku crkvu na čast bl. Augustina. Već danas postoji i trg s imenom tog svetog zagrebačkog biskupa. U zagrebačkoj katedrali bio je nekad oltar u čast bl. Augustina. Oltar će biti ponovno postavljen. U crkvi bl. Marka Križevčanina podignut će se također oltar posvećen bl. Augustinu i drugim hrvatskim blaženicima. U drugim crkvama izložit će se slike i kipovi blaženika (7).

Moćnom zagovorom bl. Augustina Hrvati preporučuju sebe i svoju domovinu. Štovanje sv. biskupa učinit će, da obilje Božjeg blagoslova siđe na hrvatski narod.

(7) Buturac, Bl. Augustin Kažotić, str. 32., Zagreb, 1942.

Poglavlje IX.

Prijenos tijela i moći
blaženika

(1812.)

1. Priprava

Naredbom Josipa Napoleona od 13. veljače 1807. zajednica otaca dominikanaca u Lučeri bila je ukinuta, a njihov samostan prisvojen od države. To je bilo vrijeme progonstva Katoličke crkve.

Drakonska i nepravedna naredba imala je nažalost štetnih posljedica s obzirom na štovanje blaženika, koje je cvjetalo i bilo rašireno, na štovanje, koje su širila posebno njegova subrača redovnici iz lučerskog samostana. Istina, nakon ukinuća redovničke zajednice, crkvom je upravljala Nadbratovština presv. krunice, koju su osnovali oci dominikanci, ali je pobožnost prema blaženiku počela popuštati te je malo po malo izgubila prvotni sjaj.

To je bio razlog, da je dijecezan-ski biskup Alfons dei Marchesi Freda zatražio i postigao, da se prenesu tijelo i moći bl. Augustina u katedralu.

Evo molbe, koju je biskup uputio tadašnjem ministru pravosuđa i bogoštovlja Franji Ricciardiju.

Biskup Lučere, Fiorentina i Terti-verija.

Njegovoj Preuzvišenosti Velikom Sucu Ministru Pravosuđa i Bogoštovlja.

Od onog časa, kad sam preuzeo upravo ove biskupije, uvijek sam bio vrlo žalostan, što se tijelo bl. Augustina, koji je bio biskup ovoga grada, čuva kod oo. dominikanaca, a ne u katedrali kao njezin pastir, i to samo stoga, što je bio redovnik Dominikanskog reda i što je u samostanu umro. Dok je u Lučeri postojao dominikanski samostan, nisam smatrao zgodnim, da od toga pravim pitanje; ali sada, kad je samostan ukinut, ne vidim više onoga prijašnjeg žarkog štovanja, što ga je ovaj narod dužan iskazivati svetom pastiru, koji je, nakon što su Saraceni bili potjerani, učvrstio katoličku vjeru u gradu i biskupiji, zbog čega je bio ubrojen među glavne zaštitnike grada. Međutim, ja sam svake godine nastojao, da se na moj trošak svečano proslavi u katedrali njegov blagdan, da se ne utrne pobožnost prema blaženiku. Stoga smatram zgodnim, ako se to sviđa Vašoj Preuzvišenosti, da se tijelo blaženika i kip, u kojem se čuva blaženikova glava i druge njegove moći, prenesu u katedralu, pa da se tijelo položi ispod glavnog oltara, a drugi sveti ostaci kod drugih relikvija. Tako bi se svake godine na blaženikov blagdan mogli izložiti, te bi im se iskazivalo dostojnije i pobožnije štovanje. Smatram, da nije zgodno, da ih i nadalje čuvaju svjetovnjaci Bra-

tovštine presv. krunice. Ako se sviđa Vašoj Preuzvišenosti, molio bih, da da te shodna naređenja. Sa svoje strane ostajem pripravan na svaku Vašu zapovijed i s dubokim poštovanjem izražavam svoju odanost Vašoj Preuzvišenosti.

Ministar je 14. listopada 1812. obavijestio biskupa, da je istog dana naredio upravniku Kapetanata, da se odobri traženi prijenos. Zaista, upravnik Karlo Charron iz Foggie, jer Lučera od godine 1806. nije više bila glavno mjesto Kapetanata i kotara Molise, 17. listopada 1812. saopći lučerskom biskupu, da je ministar dao odgovarajuću dozvolu i da je o tome obavijestio lučerskog načelnika s naredbom, da omogući prijenos relikvija. Čim je biskup dobio dozvolu, odmah je svojim dekretom odredio potan kosti prijenosa i naredio, da njegov kancelar o svemu sastavi redoviti i zakonski zapisnik. Dužnost je pak bilježnika Biskupske kurije bila, da se sve izvrši u suglasnosti sa spomenutim biskupskim dekretom "ut cum felici evadat successu et omni plausibili pompa" - da što bolje uspije i s velikim slavljem.-

Načelnik Ksaverije del Pozzo obavijestio je biskupa, da je dobio nalog od upravnika Kapetanata da izvrši naređenje ministarstva te zamolio biskupa, "da odmah pripravi u ovoj kraljevskoj crkvi mjesto, gdje će se postaviti blaženikovi sveti ostaci,

da im ovaj narod može iskazivati dužno štovanje, i da odredi crkvene osobe, koje će skupa s njim (načelnikom) prisustvovati prijenosu i potpisati službeni zapisnik".

Biskup obavijesti načelnika, da će se 21. listopada 1812., u 7 sati poslije podne, obaviti privatni prijenos svetih moći i da će istom također prisustvovati: dekan Ciamburi, kanonik pjevač Mastrolilli, kanonici del Pozzo, D'Argenzio, Vigilanti i kanonik tajnik Luigi Cavalli.

Doista, točno u određeni dan i sat dođoše biskup i spomenuti svećenici u dvije kočije u crkvu sv. Dominika, gdje u prisustvu njihovu, načelnika i njegovih činovnika bio rastavljen oltar bl. Augustina te izvađen drveni kovčeg, u kojem je bilo sveto tijelo, zapečaćen pečatima msgr. Tome Franconea, manfredonskog nadbiskupa (1777.-1803), kad je za vrijeme svoga biskupovanja došao u Lučeru, da za vojvodu od Parme, koji ga je toliko molio, nabavi jednu blaženikovu relikviju, a koju je nadbiskup izvadio iz kovčega. Biskup zapjeva himnu: "Iste Confesor" i završi je molitvom blaženika. Zatim donesoše u sakristiju drveni kip, u kojem je bila blaženikova glava, i šešir s pečatima biskupa Frede i druge moći. Kovčeg postaviše u kočiju kod biskupa, a druge relikvije u drugu kočiju, te ih prenesoše u biskupski dvor, gdje je, uz moljenje psalama, sve bilo postavljeno u biskupsku kapelu, dok nije bilo javno preneseno u katedra-

lu. O svemu je bio sastavljen detaljni zapisnik.

Dopisom od 27. listopada 1812. biskup je obavijestio načelnika, da će se 22. studenoga u svečanoj procesiji prenijeti u katedralu tijelo i relikvije bl. Augustina, pokrovitelja grada, i zamolio ga da naredi, da grad bude vanredno rasvijetljen tri večeri prije prijenosa "na čast blaženika, da bi se udostojao od Svevišnjega isprositi gradu sve potrebne milosti i da se blaženikovim posredovanjem postigne sretan uspjeh već određenih svečanosti". Načelnik obavijesti biskupa, da je dao naređenje, da se grad prije procesije vanredno rasvijetli.

2. Provjeravanje sv. moći

U međuvremenu, biskup je 5. studenoga 1812. naredio, da se pod nadzorom kurijalnog suda i u prisustvu - uz prethodnu zakletvu - redovnika ukinutog dominikanskog samostana, koji su stanovali u Lučeri, jer su bili rodom iz Lučere, i članova Kaptola obavi provjeravanje (rekognosciranje) relikvija. Kada je to bilo obavljeno, biskup Freda udari svoje pečate na poledini kipa, u kojem je bila pohranjena blaženikova glava, da se time posvjedoči autentičnost te znamenite relikvije.

3. Prijenos i smještaj u katedrali

Prema prethodnoj obavijesti, ujutro 22. studenoga 1812., na XXVII. nedjelju po Duhovima, uz sudjelovanje svetovnog i redovnog svećenstva, bratovština i naroda građa Lučere, koji je u veoma velikom broju vanjskim znakovima očitovao svoju ljubav prema svo-
me zaštitniku, blaženikovo je tijelo u svečanoj, divno obavljenoj procesiji bilo nošeno gradskim ulicama; poslije procesije kaptolski je dekan uz asistenciju biskupa, pjevao svečanu sv. misu u katedrali.

Poslije mise tijelo je čitav dan ostalo izloženo javnom štovanju, sa četrdeset dana oprosta posjetiocima, a također i za osam slijedećih dana "da se sve više i više povećava štovanje i pobožnost prema svetom biskupu, zaštitniku ovoga grada". Potom je položeno u katedrali ispod glavnog oltara, u bogatom mramornom sarkofagu, zatvorenu sa svih strana, a samo je na prednjoj strani oltara bio otvor u obliku križa.

Osim cingula i ostataka košulje, koje je nam sudbina nije poznata, druge se sv. moći nalaze sačuvane u riznici katedrale.

Tom prigodom učinjena je i predstava na Sv. kongregaciju obreda za posebni oficij prijenosa blaženikova tijela.

Kada je smještaj bio završen, preu-

zvišeni je biskup 24. studenoga 1912. sa zahvalom obavijestio ministra pravosuda i bogoštovlja i upravnika Kapetanata, da je zatraženi i dozvoljeni prijenos izvršen "službom Božjom obavljenom sa svim sjajem i dostojanstvom, da je u duši vjernika probudio predašnji žar i da je u srcima svih, koji su sudjelovali, pokrenuo sveto i ugodno ganuće".

Sve, što smo ukratko rekli o prijenosu sv. moći, uzeli smo iz biskupskih i kurijalnih spisa potpuno autentičnih, priloženih Postupku za beatifikaciju i kanonizaciju.

Za vrijeme potpune obnove unutrašnjosti katedrale (1878.-1892.), toga nacionalnog spomenika, izvršena na zahtjev ministra Rudera Bonghija, blaženikovo je tijelo godine 1889., pošto se imao urediti glavni oltar, prenešeno u kapelu biskupskog dvora. Tada je bio apostolskim administratorom lučerske biskupije kardinal Kamilo Sicilianidi Rende, nadbiskup metropolit Beneventa, a generalni vikar msgr. Andeolo Boccamazzi, naslovni biskup Cidonije, posvećen za biskupa u srpnju g. 1890. u lučerskoj katedrali od kardinala Sicilianija i od biskupa Bovina i Bitonta.

Nakon ponovnog otvorenja katedrale 14. kolovoza 1892. kosti su bl. Augustina bile izložene štovanju u dvjema urnama na oltaru sv. Roka. Tom je prigodom msgr. o. Josip Cechini O.P., nadbiskup Taranta i apostolski vizitator,

dok je biskupska stolica bila prazna, u lipnju 1908. iz njih izvadio jednu relikviju sa svrhom, da posebno časti blaženika, i vodio na osminu Tijelova teoforičnu procesiju.

Napokon, godine 1937., prigodom veličanstvene proslave prve stogodišnjice čudesa bl. Dj. Marije, pokroviteljice grada Lučere, u vrijeme uspjelog prvog dijecezanskog euharistijsko-marijanskog kongresa od 12.-17. kolovoza, relikvije blaženikova tijela, zatvorene i zapečaćene u dva sanduka od cinka, konačno su postavljene ispod oltara presv. Sakramenta, u kapeli vojvode Gagliardi, u bogatu, fino izrađenu kovčegu od srebra, daru lučerskog biskupa msgr. Josipa di Girolama.

Otada je blaženik u biskupskom ornatu zlatom izvezenu, s dragocjenom mitrom i srebrnim pastoralom, u kovčegu od srebra, na dragocjenom pokrivaču i svilenom jastuku, izložen javnom štovanju. Otisak njegova lica napravljen je prema slici na drvu, koja se nalazi u crkvi Santa Maria della Sanità u Napulju, i prema kojoj je biskup Freda dao napraviti dvije kopije, jednu na platnu, sada u pinakoteci biskupskog dvora u Lučeri, i drugu također na platnu, dobre napolitanske škole Fabricija Santafede, izloženu u sakristiji katedrale u Lučeri.

Posvetu je oltara obavio i blaženiku ga posvetio biskup Josip di Girolamo 25. studenoga 1939.

Prijenosom tijela i moći u katedralu štovanje je blaženika, osobito posljednjim smještajem njegova tijela, oživjelo te se pobožnost ponovno probudila. Vjernici, posjetioci katedrale, klečeći pred njegovim tijelom, zazivaju i mole njegov zagovor.

Svake se godine 3. kolovoza svečano svetkuje njegov blagdan. Prije blagdana drži se trodnevnica s molitvama. Na sam blagdan biskup na blaženikovu oltaru govori pontifikalnu sv. misu, s propovijedu i zajedničkom sv. pričest. Zatim se čitaju tihe sv. mise. Nakon ispjevanog blaženikova oficija u koru pjeva se svečana sv. misa. Uvečer drži se pohvalni govor o blaženiku i pjeva se "Tebe Boga hvalimo". Blagdan svršava svečanim blagoslovom s Presvetim. Na Veliku Gospu, glavnu pokroviteljicu grada i biskupije Lučere, kip od drva sa svetom glavom izloži se na oltaru, a zatim se skupa sa sv. moćima drugih pokrovitelja, nosi u procesiji. Kao što je već spomenuto, 3. kolovoza izlažu se na štovanje jedna jagodica od prsta u bogatu fino izrađenu moćniku od srebra, kalež s prizorima muke u reljefu i blaženikov biskupski šešir, moći i dragocjenosti, koje s dubokim poštovanjem i zahvalnom pobožnošću vjernici ljube. Posjetiocima katedrale pokazuju se blaženikove moći i dragocjenosti, a Biskupska kurija vrlo rado udovoljava molbama, koje dolaze iz svih krajeva Italije, a katkada i iz inozemstva, a koje traže moći bl. Augustina Kažotića, lučerskog biskupa.

Z A K L J U Č A K

Iz tihog, svetog groba diže se još i danas glas bl. biskupa, koji zove na obranu vjere, onog apostolata njegove žarke ljubavi, koji mu je život istrošio i priskrbio mu gotovo mučeničku smrt.

A na one, koji su njemu pobožni i koji ga mole, silaze s neba, po njegovu moćnom zagovoru, milosti i pomoći u pouzdanom očekivanju njegova najvećeg slavlja: proglašenja svecem.

Veliki duh bl. Augustina lebdi kao zaštitnik nad gradovima i biskupijama Zagreba i Lučere, Trogira i Splita i kao tješitelj svojih preuzvišenih nasljednika.

Svoju dobrotu prema nama i slavu bl. Augustina očituje Bog u moćnom zagovoru svoga vjernog sluga, a nas poziva, da promatramo kreposti, u kojima se blaženik odlikovao, da bismo ga mogli nasljedovati.

D O D A T A K

I.

Bula, kojom se Augustin
imenuje zagrebačkim biskupom.

BENEDICTUS episcopus etc. Di-
lecto filio fratri AUGUSTINO Electo
Zagrabiensi salutem et apostolicam
benedictionem..

Inter sollicitudines alias,
quae nobis ex officii debito pastora-
lis incumbunt, illa nos angit preci-
pue, ut ecclesiis viduatis de salub-
ris et celeris provisionis remedio
succurratur, ne, illarum vacatione
protracta, sustineant in spirituali -
bus et temporalibus detrimentum. Du-
dum siquidem ecclesia Zagrabiensi
per translationem Venerabilis fra-
tris nostri Michaelis Episcopi Za-
grabiensis, in Archiepiscopum Stri-
goniensem Electi, factam per nos ad
ecclesiam Strigoniensem, vacante, nos
provisionem dicte ecclesie Zagrabi-
ensis ea vice dispositioni sedis apo-
stolice reservantes, decrevimus ex
tunc irritum et inane, si secus su-
per hoc a quoquam scienter vel igno-
ranter contingeret attemptari: hac de
mum de provisione ipsius ecclesie Za-
grabiensis sollicite cogitantes, post
deliberationem, quam super hoc habu-
imus prout negotii qualitas exige-
bat, cum nostris fratribus diligen-
ter ad te, ordinem fratrum predicatorum
professum, quem litterarum scientia
peditum, morum gravitate decorum, in

spiritualibus providum et temporalibus circumspectum ex familiari experientia novimus, direximus oculos nostre mentis; quibus omnibus debita meditatione pensatis, de persona tua ipsi Zagrabienſi ecclesie providemus preficiendo te de fratrum eorundem consensu, et apostolice plenitudine potestatis dicte ecclesie Zagrabienſi in Episcopum et pastorem, in illo qui dat gratias et largitur premia, confidentes, quod eadem ecclesia Zagrabienſis sub tuo felici regimine, gratia tibi suffragante divina, salubriter et prospere dirigetur. Iugum itaque domini prompta devotione suscipias, dicteque ecclesie Zagrabienſis, sponse tue, regimen sic exercere studeas sollicite, fideliter et prudenter, gregem dominicum in ea tue vigilantie creditum doctrina verbi et operis informando, quod de talento tibi credito dignam possis in extremo examine reddere rationem; nos que gratulari possimus in domino, cum a spe, quam de tua devotione concepimus, fuerimus non fraudati.

Datum Laterani V Idus Decembris Anno Primo.

Smičiklas T., Codex Diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae, sv. VIII., Zagreb, 1910., br. 57., str. 60. - 61.

II.

Rasprava biskupa Augustina o herezi, čaranju, zazivanju vragova, oskvrnuću i t.d. /1/

Incipiunt dicta doctorum theologie sacre pagine super questionibus de baptizazione ymaginum et aliarum superstitionum /!/. Et primo dicta fratris Augustini episcopi zagabrienſis.

Ut ad propositas questiones intentionem meam iuvante deo fundare valeam, videndum est primo de heresi et de heretico. Secundo de superstitione et sortilegio. Tertio de invocatione demonum. Quarto de sacrilegio.

/1/ Maier A., Eine Verfügung des Johanns XXIII über die Zuständigkeit der Inquisition für Zaubereiprozesse, in Archivum fratrum Praedicatorum 22/1952/ 226.-246. / tekst str. 242. - 246. / A. Maier, poslije nego je osvijetlio stav pape Ivana XXIII. glede čarolija i uroka / 1320. / te iznio mišljenje o tome desetorice teologa / 5 biskupa, dvaju generala Redova i triju magistra teologije /, objelodanio je Dicta fratris Augustini episcopi zagabrienſis. Augustin, u kolovožu 1320., ovdje ukratko odgovara na probleme: hereza i heretik, praznovjerje i čaranje, zazivanje vragova i oskvrnuće.

H e r e s i s prout in diuinis accipitur est falsa extimatio alicuius eorum, que ad ueritatem fidei uel morum bonitatem pertinent. **I**ss autem, qui huiusmodi falsam extimationem habet, uel falsum extimat de eo, quod scire tenetur, et hereticus iudicatur, uel de eo, quod scire non **tenetur**, et tunc uel scit quod ecclesia catholica contrarium sentit et nichilominus extimationi sue pertinaciter **heret** et sic etiam hereticus iudicatur, uel nescit et tunc non puto, quod propter extimationem huiusmodi debeat hereticus reputari.

S o r t i l e g i u m autem, licet proprie accipiat pro futurorum contingentium inuestigatione illicita, nunc accipio communius siue uelit futura cognoscere sine ad effectus aliquos illicite peruenire. Manifestum est autem quod is qui cupit cognoscere per medium aliquid et qui per eandem effectum inquirat, quod si per uerum medium ad cognitionem procederet non sortilegium sed ars potius uocaretur. Cum igitur certum sit eos nec uerum medium nec ueram causam habere, manifestum est eos superstitionis uicio quod in ueritate non est, falsa extimatione putare, quorum licet effectus operante maligno spiritu et permittente deo quandoque proueniant. Ipsi tamen non illis spiritibus, sed hiis que falso extimant causas effectus attribuunt.

I n u o c a r e d e m o n e s est ad effectum uoluntatis **sue** **ra-**lignos spiritus inuitare. Et quia hoc malefici carminibus quibusdam et prophanis ritibus peragunt, dicendum uidetur, quod si per ea, que dicunt uel agunt, ad uoluntatem suam celestis quadam uel occulta nature uicem credunt spiritum posse compelli, in superius dictum sortilegii genus incidunt. Licet enim cupiditatum suarum ueram causam scilicet demonem teneant, ad ipsum tamen demonem inflectendum dicta sua uel facta causas esse uana opinione confingunt. Sin autem per hoc, que dicunt uel faciunt apostatam spiritum ad effectum sue peruersitatis placare cupiunt, nulli dubium est eos demonibus immolare, quos in facto suo ydolatrias superare eo conuincitur, quod illi quidem hiis, quos falso deos putabant, deuoti studebant existere, isti uero quos sciunt nequissimos et seductores spiritus pro caducis et temporalibus rebus obtinendis per talia obsequia placare contendunt, eo tamen mitiores ydolatrias, quo obsequia huiusmodi sine deitatis aut extimatione aut professione uidentur demonibus exhibere.

Sacrilegium uero est diuinis aut deo sacratis rebus iniuriam dampnabiliter irrogare. Licet igitur sacramenta matrimonii et extreme unctionis ex ipsa sui institutione temporalem fructum aliqualem uideantur

tur respicere, principaliter tamen tam ista duo quam etiam alia quinque ecclesie sacramenta ad bonum anime ordinantur, quasi ligature quedam et adiutoria humane fragilitatis contra peccati languorem et quasi instrumenta quedam gratie collatiua. Satis autem religiose creditur hominem quanto magis per gratiam inheserit atque a labe peccati magis fuerit alienus, tanto etiam in hiis, que ad presentem uitam pertinent, utilius prosperari, quamuis hic effectus sacramenta necessario non sequatur, cum omnipotens deus quos amplius diligit maiori quandoque aduersitate exerceat. Et ideo si quis sacramenta ecclesiæ legitime ac ordinate seu dederit seu receperit cum intentione consequende sanitatis uel prosperitatis, quamuis si hec bonis proponat spiritualibus prauus sit, eum tamen non puto aliqua superius nominata malicia contineri, sed inter illos connumerandum, qui non spe futurorum honorum sed presentium tantum deo seruire uidentur. Si uero quis extimat aliqua sacramenta aliquibus certis morbis afferre remedium - puta baptismum, in quo totum corpus hominis aqua intingitur ualere contra lepram, que totam substantiam inficit, uel confirmatio que in fronte fit, auferre dolorem capitis, aut similia - hic talis supersticiosus iudicandus est. Sed quia sanitatem uel particulariter uel generaliter afferre nec effectui sacramenti contradicit nec in

dignum aliquid sacramento attribuit, sacrilegus iudicari non debuit... Si quis uero ad consequendum temporalia comoda indignum aliquid in ipsius sacramenti exhibitione extimat faciendum, puta si dicat quod debeat a puero uirgine et non a sacerdote baptizari uel cum antiquo crismate perungi uel similia, uel etiam aliquid de ritu sacramenti peruertat, talis cum uicio sortilegii etiam sacrilegii crimen incurrit, quia diuine rei iniuriam irrogat, dum modum uel ritum sacre operationis conatur euertere.

De ymaginibus uero, quas perversi homines ad perpetranda maleficia faciunt, dubium non est, ymages huiusmodi ad naturales effectus, prout ymages sunt, nullam habere potentiam. Ymago enim huiusmodi expressa in exteriori materia opus artis est ac per hoc accidens nec agendi principium. De effectibus uero qui huiusmodi consequi uidentur ymages, alii qui astrologi ex uirtute celesti eos provenire opinati sunt, quod ueritati contrarium est, catholice credo fidei inimicum. Ille igitur, qui ad perpetranda maleficia ymaginem aut aliam creaturam irrationalem ritum baptismi seruando aqua immergit, si hoc facit, quia credit baptismi misterium ex ipsa sui institutione rei huiusmodi uirtutem conferre, ut nocet, sic est hereticus: reputandus, quia in eo quod ad fidem pertinet, peruersam habet extimationem, dum credit

ait afferre perniciem quod ianua no-
scitur esse salutis. Nec extimo, quod
qualibet posset ruditate deffendi,
quia satis puto omnium fidelium cor-
dibus insitum diuine religionis mi-
steria mortem perniciemque operari
non posse. Si uero non eo animo faci-
at, ut extimet per hoc rei ipsi uim
aliquam potestatemque conferri, sed
per prophanum actum huiusmodi spiri-
tui placere desiderat, per quem se
putet ad effectum posse sue malicie
peruenire, tunc opinione non falli-
tur nec est hereticus iudicandus, sed
inter eos, qui demones inuocant depu-
tandus cum sacrilegii crimine, quia
immani scelere diuina misteria demo-
ni nititur immolare.

De hiis uero, qui huiusmodi
dampnatis operibus prebent auxilium,
consilium uel fauorem, uel ymaginibus
huiusmodi ad maleficia scienter utun-
tur, cum premissa distinctione idem
iudicium est habendum, a principio at
temptati operis usque ad ad altimam
ad finem applicationem, quia ut apo-
stolus dicit ad Romanos " Non solum
digni sunt morte qui faciunt ea, sed
etiam qui consentiunt facientibus ".
Si qui uero huiusmodi rebus suam tan-
tum presentiam exhibent, nisi eos con-
sensus prauis operis consortio dampna-
tionis inuoluat, non extimo eodem mo-
do iudicandum, cum eos poterit sola
curiositas ac insolite rei delecta-
tio ad uidendum adducere. Sed esto
quod ymaginem tali ritu iniciatam ad
perpetranda maleficia ille, qui eam

iniciavit, tradit alicui, exponens qui-
dem finem ad quem facta est, sed mo-
dum quo iniciata est non exprimens,
queritur: iste, qui ymaginem recipit,
quorum sit numero deputandus? Et quan-
tum ad intentionem hunc certum est es-
se maleficum si prophana ymagine uti-
tur; quod si uim aliquam putat inesse
ymagini secundum ea, que supra dicta
sunt, sortilegus. Si uero nullam ha-
bitus uirtutem in ymagine credit, sed
per eam demoni, quem ducem ad suam cu-
piditatem obtinendam desiderat, place-
re querit, inuocator demonum est cen-
sendus. Innoti uero sacrilegii non ex
intentione quidem sed eo solo, quo dan-
tibus operam rei illicite ipsam ope-
ram consequentia mala etiam incognita
imputantur, reus habetur.

De hiis uero, qui uenerabilia cor-
poris et sanguinis christi sacramen-
ta, quod etiam dictu nephas est, ad
consiliandum impudicum amorem uel
alia perpetranda maleficia dementer
applicant, satis potest per ea, que su-
pra dicta sunt, responderi, quia si pu-
tant uenerabilia misteria hunc habere
effectum et hoc conantur deffendere,
heretici sunt. Si uero non hoc exti-
mant, sed placere per talia demonibus
cupiunt, inter eos qui demones inuo-
cant deputandi sunt, tanto maiori sce-
lere quanto sanctitatis totius ipsum
caput, quantum in eis est, satagunt
preuicatori spiritui immolare.

Ad id uero, quod de rebaptizato-
ribus queritur, sciendum quod rebapti-

zator ille est, qui eum quem rite baptizatum scit iterato baptizat. Nam si hoc in dubio faceret, rebaptizator non esset, quia iteratum non dicitur, quod ambigitur esse factum. Is igitur, qui cum rite baptizatum extimat iterum baptizare conatur, si hoc facit propter principalem effectum, scilicet propter peccatorum remissionem et gratiam, sicut faciebant donatiste, qui credebant primum baptismum per heresim uel scisma seu alia crimina penitus effectu priuari, talis hodie hereticus reputatur, licet olim Cyprianus martir et etiam quoddam Cartaginense consilium, cui idem Cyprianus praeiit, redeuntes ab hereticis rebaptizandos esse decreuerint, quod nunc manifesta ueritate declaratum est fieri omnino non debere. Si autem facit non propter effectum principalem baptismi, sed propter aliquod aliud bonum transitorium consequendum, de hoc in superioribus extimo satisfactum.

Izvađeno iz Kodeksa Borghese

348 fol. 1r - 3r, koji se čuva u

Vatikanskoj knjižnici.

§§§

III.

Rasprava biskupa Augustina

o siromaštvu

Isusa Krista i apostola /1/.

In Congregatione Avenionensi super quaestione: Utrum asserere Christum et apostolos aliquid habuisse commune, sit haereticum?

Dicta Fratris Augustini
Episcopi Zagrabiensis

In subiectis quaestionibus intentionis meae est, non ea repetere quae ab aliis dicta sunt, sed quae dici rationabiliter potuerunt, breviter innuare, nihil intendens majorum auctoritati, vel manifestae rationi contrarium dicere, vel etiam meliorum opinionibus derogare. Utrum asserere Christum, et Apostolos nihil habuisse in communi sit haereticum? hic primo videndum est utrum necesse sit dicere Christum, et apostolos aliquid habuisse in communi. Secundo qualiter in-

/1/ Mansi : Sacrorum Conciliorum nova et amplissima collectio, ed. novissima, sv. 25 /1300.-1344./. Venezia 1782 stup. 809. -815./ u prvom izdanju dod. sv. III. str. 408.s./. Upozorava se, da sabirač donosi raspravu izvan njezina mjesta, jer drži, da je ovaj conventus avenionensis bio održan oko g. 1327., a ne 1322.

telligi debeat hoc verbum : habuisse, et quae habuerunt. Tertio; quia ad hoc facere videtur, utrum paupertas, de se sit perfectio? Quantum ad primum, videlicet, utrum Christus, et apostoli aliquid habuerint in communi? quia scriptura Canonica dicit eos habuisse Joan. 12. Judas fur erat, et loculos habens, ea quae mittebantur, portabat. Item 13. Quidam enim putabant, quia loculos habebat Judas, quod dixisset ei Jesus: Eme ea, quae opus sunt nobis, ad diem festum. Secundo. Certum est autem, quod eos loculos, et quae in loculis mittebantur, Judas non habuit ut fur, sed ut procurator Domini, ad eius imperium conservando. Item ait: 2. Omnes etiam qui credebant, erant pariter, et habebant omnia communia. Item Paul. ad Phil. 4. Habeo omnia et abundo. Item. I. ad Timoth. Habentes alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. Etiam SS. PP. in hac materia vocabulo habendi simpliciter utuntur, ut patet per Aug. in libro de opere Monachorum. Item in gloss. super. I. ad Corinth. 9. et per diversa Decreta, quod necesse sit dicere: Christum et Apostolos aliquid habuisse in communi, et contrarium asserere, temerarium sit, et incautum; etiamsi posset aliquibus ad inventionibus ad veritatem reduci. His autem contrarium videtur; quia Discipuli Domini famis necessitate de vulsis spicis confriata grana manducabant. Matth. 12 Lu. 6. Quod videtur significare non eos habuisse, unde emerent. Item solvendum

didrachma in ore piscis quaesisse Petrum de mandato Domini Mat. 17. quod videtur non fecisse, si unde solveret habuisset. Ad quae rationabiliter responderi videtur; quia, et tunc non habuerunt, alia tamen scilicet cum emebant. Joan. 9., vel emere tentabant, Marc. 6, habuisse probantur. Non est mirum, si peculium dico, quod certum et jugem habebat exitum, et nec jugem nec certum ingressum, aliquando deficiebat, recipiebat humiliter pro suis, suorumque, ac aliorum indigentium necessitatibus liberaliter expendisse.

Quod etiam objicitur: Crucifixores eius, praeter vestes nihil aliud, quod dividerent, invenisse; sic solvi videtur; quia is qui pecuniam habebat, si quae sorte supererat, non cum Domino spoliandus remanserat, sed magis spoliantibus hostibus fuerat sociatus. Quae autem habuerint, et quomodo nomen habendi intelligi debeat sciendum: quod Dominus noster Jesus Christus, quia tempore manifestatio-
nis suae, circumeundo per Civitates, et Castella continuae praedicationi se dedicaverat. Luc. 9. et aliis civitatibus oportet me evangelizare Regnum Dei, quia ideo missus sum. Et Luc. 8. Ipse iter faciebat per civitates et castella, praedicans, et evangelizans Regnum Dei, ideo nullam certam domum, nec aliam rem immobilem habuit: Mat. 8. et Luc. 9. Fili hominis non habet, ubi caput suum reclinet. De tempore vero ante suam mani-

festationem praeter id, quod et scriptum haberi potest, aliquid asserere temerarium puto. Dicitur autem in Nazareth fuisse nutritus. Luc. 9. et ibidem habitasse Mat. 2., et illuc a templo rediisse Luc. 2.; unde et patria sua appellata est. Mat. 6.; Sicut, et Bethsaida Andreae, et Petri. Joan. 1. a qua Nazareth etiam Nazarenus vocatus est. Inde etiam parentes eius in Bethlehem ascendisse dicuntur. Luc. 2. Ubi, si dicatur ante manifestationem in Parentum domo habitasse, nullum inconueniens video juxta illud Luc. 2. Descendit cum illis, et venit Nazareth et erat subditus illis. Nisi forte alius etiam, Joseph, et Mariam domo caruisse, animose velit contendere, contra id, quod scriptum est. Luc. 1. Mansit autem Maria cum illa, quasi mensibus tribus, et reversa est in domum suam. Unde et de Christo dicit Greg. in Homil. super illud Luc. 1. Exiit edictum. Non in Parentum domo, sed in via nascitur, ut profecto ostenderet, quia per humanitatem, quam assumpserat, quasi in alieno nascebatur. Non obstat, quod Chrys. dicit in Homil. de stella magorum: magos invenisse pandochium tenebrosum, et sordidum, et matrem Christi vix tunicam unam habentem, quia loquitur declamative, ac si ibi puerum invenissent, magi, ubi pastores invenerant, quae utique domus parentum eius non erat, cum hoc clare per scripturam habeatur quod tempore praedicationis suae, et usque ad mortem, loco, domoque caru-

erit. Ex quo consequenter haberi potest eum etiam utensilia, quae non nisi in domo conservari possunt, minime habuisse, et maxime cum talia, quibus ipse humilibus utebatur in hospitiiis, faciliter inveniamur.

Restat ergo quantum pro domino nostro Jesu Christo in vita mortali degente, ac ipsius societate, de tegumento corporis solum, atque pecunia, vel his, quae usu consumuntur, questionem haberi. Nec obstat, quod dicitur domus Simonis Matth. 1 et Luc. 9. quia et ea domus si Petri fuit, in his omnibus intelligitur, de quibus dicit Petrus Mat. 19. Ecce, nos, reliquimus omnia, sicut Aug. dicit, de omnibus Apostolis super illo Joan. 19. Accipit eam Discipulus in sua. Sed forte mutando dictum, retinuit nomen antiquum, aut alio modo, quibus in humanis rebus fieri solet, a Petro denominabatur. Ut aut post Ascensionem Domini, Apostoli, qui aliquoties in uno loco diutius morabantur, sicut Jacobus Jerosolymis, ubi Episcopus ordinatus fuerat, et Saulus, et Barnabas Antiochiae, anno toto Act. 1. et L. 9. Item Paulus Corinthi per annum cum dimidio Act. 18. domum vel locum specialem habuerint, non occurrerit de scriptura sacra, nisi quod habetur Act. ultimo. Mansit autem Paulus biennio toto in suo conducto, et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum. De quo Paulo etiam legitur, quod penulam reliquerit apud Carpum, con-

servandam utique, itemque libros, et membranas secum deferri jubet, 2. ad Timoth. 9. Quae idcirco posui, ut constet Apostolos non modo victui necessaria, sed etiam suis officiis expedientia habuisse. Quantum ergo ad id tempus, quo Christus cum Discipulis in hac mortali vita dimoratus est, satis clarum videtur, non est aliud, quam indumenta necessaria pecuniam, et res, quae usu consumuntur, habuisse. Nunc igitur quaeritur; haec eadem, quae eos habuisse, supra probatum est, qualiter habuerunt. Et quantum ad propositum attinet, res aliqua tribus modis haberi potest; scilicet proprietate, usufructu, et simplici rei usu. Quidam autem addunt quartum modum, quem vocant facti usum, per quem nihil mihi in re competit, antequam ea putar actu, nec postquam usus fuero, si quid forte de substantia rei manserit, sed tantum in ipso actu utendi, quo modo solo dicunt Dominum nostrum Jesum Christum et Apostolos eius, res necessarias habuisse. Sed cum ea, quae Dominus noster, et Apostoli habebant, iuxta quod dicit Aug. super illo Joan. 13. Loculos habebat Judas: item ministrarent; Theophilactus super illo Joan. 12: Fur erat, et loculos habens, dicit: quidam vero administrationem pecuniae suscepisse Judam patenter, tamquam minimum omnium. Item distribuebant Joan. 13. ut egenis aliquid daret. Ubi dicit Chrys. Qui non peram, non virgam, non es jubet

deferre, loculos ferrebat ad inopum ministerium. Act. 4. Dividebatur singulis prout opus erat. Item emere poterant. Marc. 6. Euntes emamus denariis panes, et dabimus turbis manducare. Joan. 4. Discipuli Jesu abierunt in civitatem ut cibos emerent. Et 13. Emee ea, quae opus sunt nobis ad diem festum. Licet autem hoc non directe mandatum a Domino, sed ex opinione Discipulorum inducatur; eos tamen non aliud opinari arbitror potuisse, quam quod videre soliti fuerant. Item poterant vendere. Luc. 22. Qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium; non quod his verbis Dominus noster Discipulos suos gladio martiali armare voluerit, quibus statim gladii usum prohibuit. Mat. 29. et Joan. 18. Converte gladium tuum in locum suum, omnes enim, qui acciperint gladium, gladio peribunt; sed tantum imminens persecutionem significare. Hoc tamen dicebat eis, et hoc ipsi audiebant, quod legitime se facere posse, cum ipso conversati didicerunt, et ista ad rei dominium pertinere videantur, satis apparet eos, ea, quae habebant, pleno jure in communi possedissee; privatam enim proprietatem excludit, id quod dicit Dominus Luc. 15. Qui non renuntiaverit omnibus, quae possidet, non potest meus esse Discipulus. Item Mat. 19. et Marc. 10. dixit Christus adolescenti: Si vis perfectus esse, vade et vende omnia quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in coelo, et veni, et

sequere me. Et infra respondens Petrus dixit ei: Ecce reliquimus omnia, et secuti sumus te. Per quae verba et iu-
bentis Domini, et pro omnibus profin-
tentis Petri, satis clarum existimo,
privatae possessionis dominium a scho-
la Domini abdicatum. Hoc enim valet ad
probandum, eos habuisse totum domi-
nium: quod in rebus illis, quae Domi-
nus noster, aut Apostoli habuerunt,
furtum committi poterat. Joan. 12. Ju-
das fur erat, et etiam fraus. Act. 9.
Vir autem nomine Ananias cum uxore
sua Saphira vendidit agrum et fraudavit
de pretio agri conscia uxore sua.
Sed dicunt illi, quod earum rerum, qua-
rum Christus, et Apostoli facti usum
habebant, alius extra eorum societa-
tem Dominus erat; cuius vel conces-
sione, vel permissione, ea quae sup-
posita sunt, cuncta gerere poterant.
Quod cum de scripturis probare non
possint, satis periculosum existimo
in re tanta, solis suspicionibus quan-
tumcumque subtili ingenio coloratis
definire. Et cum ex hoc inferre vide-
antur hanc propositionem esse simpli-
citer veram: Dominus Jesus Christus
et Apostoli nihil habuerunt; contra
tot sacrae Scripturae testimonia, pro-
fanatam credo vocum novitatem, quam
Apostolus vitare jubet. Ad Tim. 6. Non
enim apparet; quid perfectionis affe-
rat, alienae rei conservationem, atque
ministerium, sollicitudinemque susci-
pere potius, quam rem suam utiliter
dispensare. In facultatibus enim amor,
et sollicitudo superflua, non usus ne-

cessarius reprobatur. Dicunt praete-
rea hunc facti usum esse duplicem,
scilicet quotidianum usum, actum uten-
di pro illa vice; promiscuum vero, cum
ad eundem usum res tempore aliquo con-
servatur. Et primum dicunt esse de
statu perfectionis, secundum vero ad
imperfectionem pertinere. Ipsum autem
Dominum, et Apostolos usum quidem quo-
tidianum ex statu suo habuisse; usum
vero promiscuum, propter necessitatem
aliquam, dispensative admisisse, ad
quod facere videtur illud Matt. 6. No-
lite solliciti esse dicentes, quid man-
ducabimus, aut quid bibemus, aut quo
cooperiemur? haec enim omnia gentes
requirunt. Sed cum ea quae supra dic-
ta sunt de rerum, usu, seu dominio,
collecta de Evangeliiis, diversis inve-
niantur acta temporibus; itemque neces-
sarium provisionem per collectas
responsiones, et deportationes, Paulus
Apostolus tanta sollicitudine egerit,
ut patet 1. ad Corint. 16. et 2. ad
Cor. 9. et ad Phil. 4. Hocque quasi
in munus et officium acceperit, ut pa-
tet ad Gal. 2. non dispensative quasi
imperfectionis actum, ut dicunt, sed
velut perfectioni suae in nullo dero-
gantem peregit. August. etiam, cum tan-
ta de ista necessariorum providentia
locutus sit in libro de opere Monacho-
rum, nusquam eam de antiqua imperfec-
tione notavit. Ubi et ad supradictas
auctoritates expresse respondere vide-
tur per illa verba; non hoc noluisse
Dominum, ut nihil servaretur in poste-
rum; sed hoc potius ne pro timore de-

fectus necessariorum, commissum sibi praedicationis officium negligenter aut ad terrena commoda consequenda praedicationem ordinarent. Est autem considerandum, quod licet Dominus noster Jesus Christus infirmitatem nostrae carnis assumpserit, suae tamen Divinitatis plenitudinem non amisit. Unde et ex potestate poterat non esurire, et Angelos habere ministros, propter quod pro sua persona loculis non indiguit. Sed quia Apostoli, et alii Discipuli homines tantum erant, ideoque infirmiores, loculos habere ad eorum sustentationem admisit. Et hoc est, quod dicit Aug. libro de opere Monachorum; Dominus noster more naturae suae infirmioribus compatiens, cum ei possent Angeli ministrare, et loculos habebat, quo mitteretur pecunia quas conferebatur utique bonis fidelibus, eorum victui necessaria, quos loculos Judae commendavit. Haec Aug. Infirmitatem autem hic, non status imperfectionem, sed communis conditionis fragilitatem accipere possumus. Sicut dicit Apostolus ad Rom. 8. Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Et ad Galat. 4. Scitis, quod per infirmitatem carnis evangelizavi vobis. Sed posset aliquis quaerere: si ea, quibus utebantur Apostoli, ipsorum erant, cur prohibebantur etiam iudicio defendere? Mt. 9. Et qui vult tecum iudicio contendere, et tunicam

suam tollere, dimitte et pallium. Eodem modo prohibebantur repetere Luc. 6. Qui aufert quae tua sunt, ne repetas. Ad quod dicendum est: quod praecepta huiusmodi non videntur data in exercitium operis, sed in animi praeparationem; quod ex ea ad litteram servari debere aliquis adstruat, et ipsis manifestum est, rem illius esse a quo aufertur, quia dicit: tunicam tuam; et ea, quae tua sunt; et tamen in iudicio pro eis sive defendendis, sive repetendis prohibetur agere: non quia eis ista de jure competant, sicut de rebus suis, sed ad auferendam inquietam sollicitudinem, cum qua causae tractantur, et perfectorum virorum patientiam prorogandam. Neque enim ideo dicitur, ut percutienti maxillam aliam praebeamus, quia maxilla nostra non sit, sed ut servorum Dei tanto sit patientia dignior, quanto in rebus familiaribus illem novit inordinat aequanimiter tolerare. Ad quod non perfectos tantum, sed omnes hortatur Apostolus ad Cor. 6. Omnino delictum est in nobis, quod iudicia habetis in vobis, quare non magis fraudem patimini. Apostoli igitur, ne quod spiritualibus exercitiis praestarent impedimentum, vel se de rerum cupiditate notabiles redderent; standi; in iudicio, seu contendendi pro rebus temporalibus, aut etiam cum nimia instantia exigendi, merito a se sollicitudinem abdicarunt. De tertio scilicet de paupertate, utrum ipsa per se sit perfectio, vel perfectio

mentum. Quia per Venerabilem Doctorem tam copiose, ac rationabiliter disputatum est, quod satis ~~crederem~~ ad quaestionis veritatem sufficere; propter eos tamen, qui ad probandum Christum, aut Apostolos nihil habuisse, hoc vel pro primo fundamento videntur assumere paupertatem perfectionem esse, et summam paupertatem, summam perfectionem; ac per hoc dominum nostrum summe pauperem debuisse existere, cum ei nulla desit perfectio; conabor ostendere paupertatem per se perfectionem non esse. Cum enim paupertas voluntaria non dicat aliud, quam possessarum abdicationem, tanto erit paupertas major, quanto plus a sepossessas res abdicaverit, ut puta secundum superius positam distinctionem: qui rei proprietatem et dominium abdicat pauper est; qui proprietatem et dominium, et usumfructum pauperior; qui cum hoc etiam simplicem rei usum, ad hoc pauperior. In summo vero pauper erit, qui et ipsum facti usum a se abdicaverit. Sed abdicare facti usum omnino non est virtus, sed vitium est, cum sit contra naturam, et ad proprii subjecti tentat corruptionem. Igitur summa paupertas non est optimum, ergo nec paupertas dici poterit per se bonum. Sed dicant aliqui, ista vera est. Quarto paupertas major, tanto melior, servata in paupertate ratione virtutis. Patentur igitur posse esse paupertatem, et non esse virtutem. Igitur paupertas de se non est perfectio. Ea enim, quae per se sunt, a subiectis se parari non possunt. Praeterea ipsi ai

cunt, quod summam paupertatem professi, ratione imminentis personalis necessitatis possunt facere actum illi summae paupertati contrarium, scilicet non necessaria conservare, quod ut dicunt, est actus imperfecti status, contra quos sic. August. Professus virgininitatem etiam in mortis periculo in eius observantia dispensationem non recipit, utilius enim corpus moritur virginitatis amore, quam nititur praesentis desiderio, quocumque actu virginitatis contrario polluitur. Igitur illam summam paupertatem professus etiam in mortis expectatione, si paupertas per se virtus esset, dispensationem non posset accipere. Item quidquid illud sit, quod de rerum possessione vel usu homines subtiliter dividant in rerum usu, Domino nostro Jesu Christo Joannes Baptista fuit pauperior ut idem Dominus testatur. Mat. XI. et Luc. 7. Venit Joannes Baptista neque manducans neque bibens, quod dicitur propter sui victus vilitatem. Venit filius hominis manducans, et bibens, quod dicitur propter victus communitem. Dum igitur Domino nostro Jesu Christo quoad rerum usum, in sensu Catholico fuerit Joannes Baptista pauperior, nec tamen etiam quoad rerum usum ferit eo perfectior, ergo paupertas non est per se perfectio.

IV.

Bula, kojom se Augustin imenuje lučerskim biskupom, i papina saopćenja Kaptolu, svećenstvu, vāzalima i Robertu Anžuvincu, kralju Sicilije.

Venerabili fratri Augustino Episcopo Civitatis Sancte Marie. Romani Pontificis, quem Pastor ille celestis et dominus animarum potestatis ei plenitudine tradita praeiunxit Ecclesiae universis plena curis vigilisque non vacua sollicitudo requirit, ut circa statum cuiuslibet ecclesiae sic vigilantius intendat, et prospiciat diligentius, ut per ipsius studiosam prudentiam et providentiam circumspectam nunc per simplicis provisionis officium, nunc vero per ministerium translationis accomode prout personarum locorum et temporum qualitas exigit superna cooperante clementia singulis ecclesiis cum eas contigit suis propriis parere pastoribus, pastor accedat idoneus, rectorque providus deputetur, ita quod ecclesiae ipse pastorum utilium gubernationi commisse sub eorum cura sollicita Deo propitio vote prosperitatis successibus gratulentur. Vacante siquidem nuper ecclesiae Civitatis Sancte Marie per translationem per nos factam de venerabili fratre nostro Jacobo Mothoniensi tunc eiusdem civitatis sancte Marie episcopo, tunc et adhuc apud Sedem apostolicam

personāliter constituto ad Ecclesiam Mothoniensem tunc pastore carentem: Nos attendentes, quod nullus preter nos de ordinatione ipsius ecclesiae Civitatis Sancte Marie disponere potest, pro eo quod nos diu ante vacationem huiusmodi praefate ecclesiae Civitatis, Sancte Marie, provisiones omnium ecclesiarum tam cathedralium quam etiam aliarum tunc apud Sedem predictam vacantium et vacaturarum in posterum apud eam provisioni nostrae duximus reservandas: Decernentes ex tunc irritum et inane si secus super hiis per quoscumque scienter vel ignoranter contingeret attemptari: post deliberationem quam de preficiendo eidem Ecclesiae Civitatis Sancte Marie personam utilem, cuius scientia, industria, et virtute posset salubriter gubernari cum fratribus nostris habuimus diligentem; tandem, consideratis attentius grandibus viris meritum per claram evidentiam notis nobis et fratribus antedictis, quibus personam tuam illarum dispensator altissimus illustravit, in te noster animus requievit. Intendentes igitur predicate ecclesiae Civitatis Sancte Marie, gregique dominico ibidem utiliter providere, te, tunc Episcopum Zagabriensem, a vinculo quo ecclesiae Zagabriensi cui preeras tenebaris, de fratrum predictorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, ad eandem Ecclesiam Civitatis Sancte Marie transferimus: teque ipsi preficimus in episcopum et pastorem, curam et administrationem eiusdem ecclesiae Civitatis Sancte Marie tibi tam in spiritualibus quam in temporalibus plenarie committendo, liberamque tibi trans eundem ad ipsam ecclesiam Civitatis Sancte Marie licentiam tribuendo: firma spe, fidu-

ciaque conceptis, quod dicta ecclesia civitatis Sancte Marie per tuum ministerium studiosum, gratia tibi favente divina honoris et comodi multiplicitia suscipiet incrementa. Curam itaque regiminis eiusdem ecclesie Civitatis Sancte Marie devote suscipiens et supportans humiliter in ampliandis honoribus et profectibus procurandis ipsius ecclesie Civitatis Sancte Marie te gerere satagas sollicitus, et fidelem gregem Dominicum in ea tue commissum fidei doctrina verbi et operis informando. Ita quod exinde preter divine retributionis premium tibi a nobis et eadem Sede continuum benedictionis et gratie provenire valeat incrementum.

Datum Avinione XII Kalendas Septembris Anno Sexto.

In eodem modo. Dilectis filiis Capitulo ecclesie Civitatis Sancte Marie salutem. Romani Pontificis etc. usque incrementa.

Quocirca universitati vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus eidem Augustino Episcopo tamquam patri et pastori animarum vestrarum plene ac humiliter intendentes sibi obedientiam et reverentiam debitam exhibere curetis, alioquin sententiam quam idem episcopus propter hoc rite tulerit in rebelles ratam habebimus, et faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra.

In eodem modo. Dilectis filiis Clero Civitatis et Diocesis Civitatis Sancte Marie salutem. Romani Pontificis etc. usque incrementa.

U supra proxime, executioni, usque exhibere curetis; eius salubria monita et mandata suscipiendo devote, ac efficaciter adimplendo. Alioquin sententiam quam ipse rite tulerit in rebelles etc. per totum. Datum ut supra.

In eodem modo. Dilectis filiis universis Vassallis ecclesie Civitatis Sancte Marie salutem. Romani Pontificis etc. usque incrementa.

Quocirca Universitatem vestram, per apostolica scripta mandamus, quatenus eundem Augustinum Episcopum devote recipientes, et honorificentia debita prosequentes, illius fidelitatem solitam et consuetam servitia exhibere; ac de iuribus redditibus sibi a vobis debitis integrè respondere curetis, alioquin sententiam sive penam, quam ipse spiritualiter et temporaliter rite tulerit seu statuerit in rebelles, ratam habebimus et faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari. Datum ut supra.

In eodem modo. Carissimo in Christo filio Roberto Regi Sicilie illustri, salutem. Ad fovendum in caritatis visceribus ecclesiarum prelatos, ac precipue qui dignitate pontificali preinsunt, eo te fiducialius nostris

precibus invitamus, quo in bonorum executione operum celsitudinis regalis affectum extimamus magis promptam et facilem invenire; maxime cum apud Deum, cuius iidem prelati obsequiis deputantur tibi retributionis eterne premium, et apud homines exinde preconium proveniant ample laudis. Vacante siquidem ecclesia etc. usque incrementa.

Quia igitur, fili carissime, virtutis opus fore dinoscitur ecclesias et personas ecclesiasticas, presertim dignitate pontificali preditas, benigno honore prosequi ac eas verbis et operibus pro Regis eterni gloria venerari; Serenitatem regiam rogamus, et hortamur attente, quatenus eundem Augustinum Episcopum et commissam sibi Civitatis Sancte Marie ecclesiam sic pro nostra et apostolice Sedis reverentia in eorum oportunitatibus favorabiliter prosequaris, ita quod dictus episcopus tue celsitudinis fultus auxilio in commissa sibi cura pastoralis officii possit Deo propitio assidue prosperari, ac exinde a retributore bonorum omnium perhennis vite premium rependatur: tibi que a nobis et eiusdem Sedis condigna proveniat actio gratiarum. Datum ut supra.

Reg. Vat. 73., fol. 404.r-v.

§ § §

V.

Molba, koju je vojvoda Kalabrije i vicekralj Napulja Karlo, sin Roberta Anžuvince, upravio papi Ivanu XXII. za beatifikaciju i kanonizaciju lučerskog biskupa Augustina.

Sanctissimo in Christo Patri, et Clementissimo Domino, Ioanni divina providentia Sacrosantæ Romanæ ac Universalis Ecclesiæ Summo Pontifici, Carolus Dux Calabriæ, recommendationem humilem, et devota Pedum oscula beatorum.

Ne multiloquio, Alme Pater, et Domine, occupatissimas aures Sanctitatis Vestrae fatigem, desistendum vidi presenti pagina pandere plurimam in partibus istis laudem, quam sibi Beatus Pater Augustinus quondam Episcopus Civitatis Sanctæ Mariæ, dudum vocatæ Luceriæ, ex miraculorum affluentia, quæ post eius obitum Divina clementia, veluti copiosa in misericordia, et in retributione munifica, jam meritis eius ostendit, et quotidie dignatur ostendere, vindicarit. Credo equidem illorum aliqua jam esse ad notitiam vestram ex relatu divulgantis famæ perducta; et expecto, ac etiam cupio, quod singulariter singula, quæ profecto magna esse noscuntur, ad ipsam notitiam vestram etiam et in publicum per opportuna indigationis seriem deducantur; sicut enim fide digna relatio me instruxit, non ignotum Sanctitudini Vo-

strae fuit, cum adhuc ipse in hoc saeculo constitutus, quam mirabili sinceritate vitae micabat, pollebat claritate scientiae, ac mirificis operibus coruscabat. Ego quoque, mi Domine Reverende, teste Deo, et in conscientia bona loquor, quod, eo mecum, cum primum petiit partes istas, per vices aliquas colloquente, concepi, et vidi tam in eius verbo, et facie, quam in gestu, quod valde amabilis ejus conversatio esset, quodque omnia, quae in eo erant, non nisi notabilia, et eruditio ad virtutes, ac ad salutem aedificatio viderentur; quodque cum post eius migrationem ad Dominum, ex devotione magna, qua ad illum afficior, ejus limina visitassem, magna mihi fides facta est de nonnullis miraculis per ejus excellentia merita divinitus perpetratis. Cum itaque ad instruendum de his certius Beatitudinis Vestrae scientiam, ac devote petendum, de ipsius Beati Patris vita, et miraculis pariter inquiri, secundum morem Ecclesiae in talibus consuetum, Latores praesentium Sanctitatis Vestrae pedes cum reverentia debita, et fiducia magna petunt, devotus postulo, supplex quaeso, ut alma et perspicax providentia vestra, benigna / si placet/ petitionem ipsam consideratione discutiens, et ad eam exaudiendam mentis aciem dignanter inflectens, inquisitionem ipsam jubere fieri, ut moris, et iuris est, gratiose dignetur, quae ubi patrata patrata fuerint, vestroque conspectui praesentata, si effectus ejus suadeat, et

vestra benignitas id decernat, praefatum Patrem in illius reverentiam, et honorem, qui eum veluti laudabilis retributor, sanctificare dignatus est, in Sanctorum / si placet/ matricula, cum sanctorum Canonizationis praeconio, ne ipsius merita grandia, operaque mirifica debito praemio careant adscribatis; per quod Sancta Mater Ecclesia de tanto novae aggregationis consortio, vestri felici tempore Praesidatus jubilet, et exultet Civitas, in qua ipse feliciter obiit, et felicius in Domino requiescit.

Scriptum Neapoli, anno Domini
1325, die 20 octobris nonae
Indict. Ex Regio Regest. Carolus Illustris fol. 31. sub
lit. E.

/ Ughelli "Italia Sacra"
svez. III. cup. 319. - 320.
Venerabilis 1721.

§ § §

VI.

Odluka lučerskih vlasti,
kojom se bl. Augustin proglašuje pokroviteljem Lučere.

Die 17 M. Augusti 1668 Lucer.
S. tae Mariae.

... È stato anco proposto dal detto Sig. Giuseppe Bizzarri Capo Eletto come in questa Città pro tempore vi sono stati quattro Santi Vescovi cioè li Gloriosi S. to Pardo, S. to Basso, S. to Marco e S. to Agostino della Dalmazia e per li loro intercessioni ogni volta che essa Città ha patito alcuni disagi hanno intercesi dalla S. ma Divina M. sta il Divino aiuto come già si è visto e vede in tempo di terremoti e passato contagio e in ogni altra adversità che pero saria di parere che si pigliassero per protettori e essendo stata intesa detta proposta è stato da tutti li Signori Congregati unanimemente accettato detta proposta viva voce che siano Eletti e Creati come lo presente eliggano e creano per protettori di questa predetta Città detti Gloriosi Santi alli quali humilmente pregano essi degnino per defensione di questa predetta Città assistere nel Cospetto del-

la Gloriosa Regina dei Cieli nostra potentissima Sg. ra e Padrona sotto del qual nome se tiene in piedi questa nostra Città e supplicare anco li Eminentissimi SS. Cardinali della Sacra Congregazione dei Riti che vogliano benignamente concedere licenza di potere fare l'ufficio di detti Gloriosi Santi in questa Città e sua Diocesi . . .

Odluka lučerske općine god.
1667. 1669. str. 87. - Općinska

VII.

Potvrda dekreta
Sv. kongregacije obreda, kojim se odo-
brava vlastiti officij i vlastita misa
bl. Augustina.

Clemens Papa XI, ad futuram rei memo-
riam.

Nuper ad supplicationem dilecti fi-
lii Antonii Cloche magistri generalis
Ordinis fratrum Praedicatorum emana-
vit a Congregatione venerabilium fra-
trum nostrorum S. R. E. cardinalium
sacris ritibus praepositorum Secretum
tenoris qui sequitur, videlicet :

" Lucerina canonizationis B. Augu-
stini Dalmatae Ordinis Praedicatorum
episcopi Zagabriensis et demum Luce-
rini. Cum sacrorum Rituum Congrega-
tio, ad relationem eminentissimi et
reverendissimi domini cardinalis Pe-
trucci sub die XIX junii M D C C ,
cum subsecuta approbatione Sanctis-
simi, censuerit constare de cultu im-
memorabili B. Augustino et praedicto
praestito; pater Antoninus Cloche ,
Ordinis Praedicatorum magister magi-
ster generalis, humiliter sacrorum
rituum Congregationi supplicavit, qua-
tenus concedere dignaretur, ut in civi-
tate Lucerina continuari possit in ce-

lebratione festi dicti beati Augu-
stini cum Officio et Missa propri-
is eiusdem Beati, prout asserebatur
fuisse hactenus recitatum, necnon ut
idem indultum ad totum Ordinem Prae-
dicatorum, ad provinciam Beneventa-
nam, in qua sita est civitas Luceri-
na, ad civitatem et diocesim Tra-
guriensem, patriam eiusdem Beati, nec-
non ad civitatem et diocesim Spala-
trinam benigne extendere dignaretur.

Et sacra eadem Rituum Congrega-
tio, ad relationem eminentissimi et
reverendissimi domini cardinalis Ga-
brielli, tam in voce quam in scrip-
tis reverendissimo archiepiscopo My-
rensi fidei Promotore audito, acce-
dentibus piis supplicationibus emi-
nentissimi et reverendissimi domini
cardinalis Ursini archiepiscopi Be-
nigiani, archiepiscopi Spalatrini,
episcopi Lucerini, ac aliorum epi-
scoporum totius provinciae Beneven-
tanae, et episcopi Traguriensis
sanctissimo domino nostro porrectis
et ad eandem sacrorum Rituum Congre-
gationem remissis, officium cum
missa de beato Augustino praedicto
pro civitatibus Lucerina, Zagabrien-
si et Traguriensi, necnon earundem
diocesibus, et pro Ordine Praedi-
catorum de communi tamen Confessio-
rum Pontificum, posse concedi cen-
suit, si sanctissimo domino nostro
visum fuerit. Die 1. a. octobris MDCCI.
Et facta deinde de praedictis per

me secretarium sanctissimo domino nostro relatione, Sanctitas Sua benigne annuit. Die XIX eiusdem mensis octobris et anni MDCCI.

G. card. Carpineus. Loco + sigillis".

Cum autem, sicut dictus Antoninus magister generalis nobis subinde exponi fecit, ipse decretum huiusmodi, quo firmitus subsistat, apostolicae confirmationis nostrae patrocinio communiri summopere desideret; nos, ipsum Antoninum magistrum generalem specialis favore gratiae prosequi volentes, et a quibusvis excommunicationis, suspensionis et interdicti, aliisque ecclesiasticis sententiis, censuris et poenis, a iure vel a homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum praesentium duntaxat consequendum, harum serie absolventes et absolutum fore censentes, supplicationibus eius nomine nobis super hoc humiliter porrectis inclinati, decretum praeinsertum, auctoritate apostolica, tenore praesentium, approbamus et confirmamus, illique inviolabilis apostolicae firmitatis robur adjicimus: salva tamen semper in praemissis auctoritate memoratae Congregationis cardinalium.

Decernentes, ipsa et praesentes litteras semper firmas, validas et efficaces existere et fore, quosque

plenarios et integros effectus sortiri et obtinere, ac illis, ad quos spectat et pro tempore spectabit, in omnibus et per omnia plenissime suffragari, sicque in praemissis per quoscumque iudices ordinarios et delegatos, etiam causarum palatii apostolici auditores, iudicri et definiri debere, ac irritum et inane si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus, et ordinationibus apostolicis; ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut earundem praesentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prorsus fides in iudicio et extra adhibeatur, quae praesentibus ipsis adhiberetur si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae, apud S. Petrum, sub annulo Piscatoris, die IV aprilis MDCCII, pontificatus nostri anno II.

Bullarum, diplomatum et privilegiorum sanct. Romanorum pontificum Taurinensis editio, XXI, Torino 1871., str. 54a - 55b / br. XXXIII./.

§ §§ §

VIII.

Zapisnik

sa stručnom liječničkom izjavom
o službenom provjeravanju / re-
kognosciranju / glave bl. Au-
gustina.

In nomine Domini. Amen.

L'anno 1947, il giorno 6 agosto, nella sacrestia della Chiesa Cattedrale, alla presenza di S.E.Mons. Vescovo, sono state estratte dalla statua a mezzo busto del B. Agostino alcune sue Reliquie, custodite nel Reliquiario, praticato nella stessa statua con l'apertura nella parte posteriore e con cristallo di veduta nella parte anteriore nel petto.

Lo scopo di questa estrazione era quello di pulire le stesse reliquie dalla polvere, di sistamarle convenientemente, di rinchiuderle dopo la ricognizione, apponendovi i sigilli di autentica.

Dopo l'estrazione delle Reliquie si è creduto opportuno e conveniente che la descrizione delle Reliquie e lo stato di conservazione fossero affidati al competente per conservarne il ricordo preciso. Perciò si è chiamato il Dott. Prof. Mario Romeo, Libero Docente di Chirurgia presso l'Università di Napoli, Primario degli

Ospedali riuniti nonché Direttore dell'Ospedale Civile di Lucera, perchè egli descrivesse in modo preciso lo stato attuale delle Reliquie che gli vengono presentate e che riguardano esclusivamente le ossa del cranio.

Per tale descrizione S. E.Mons. Vescovo reputa opportuno trasferirsi nell'Episcopio; onde aver maggior libertà e tranquillità. Quivi giunti, il Prof. Romeo procede senz'altro all'esame delle Reliquie le quali risultano essere le seguenti:

1." La parte più grande è costituita dalla volta cranica, la quale è completa nella sua metà di sinistra per avere integre le ossa frontale, parietale, occipitale e temporale; nella metà destra, invece, mancano completamente l'occipitale e il temporale. Il frontale presenta inoltre una perdita di sostanza in corrispondenza della sua parte più esterna; tale perdita di sostanza ha una forma leggermente rettangolare col suo asse maggiore di sposto in senso verticale della larghezza di circa 2 centimetri. Tale perdita di sostanza dell'osso frontale è da mettere in rapporto con una lesione determinata da arma, presumibilmente da taglio.

2. Alla stessa volta cranica sopra detta sono attaccate le ossa nasali, il mascellare superiore sinistro, l'osso zigomatico, la squama del temporale con la apofisi mastoide. Al mascellare superiore sinistro non sono attaccati denti.

3. Un pezzo a parte è costituito dal mascellare superiore destro, il quale porta solo dei residui del dente ultimo morale.

4. Un altro pezzo è costituito dalla squama del temporale con l'apofisi mastoide, il condotto uditivo e la metà vistale dell'osso zigomatico.

5. Un voluminoso pezzo è rappresentato in gran parte dall'osso occipitale col relativo grande forame occipitale.

6. Un altro pezzo ancora è costituito dall'osso mandibolare che è assolutamente intatto e che si conserva in modo perfetto; mancano tutti i denti inferiori ad eccezione dei due ultimi molari di sinistra, che sono discretamente conservati.

7. Si trovano, poi, altri pezzi, di cui alcuni piccolissimi, altri di dimensioni medie e che sono costituiti da parti della volta cranica e della base del cranio, mancanti sul pezzo descritto al numero 1"/1/.

/F.to/ Prof. Dott. MARIO ROMEO

+ DOMENICO VENDOLA
Vescovo di Lucera

Sac. VINCENZO DI SABATO
Notaro assunto

/timbro vescovile/

- . -

/1/ Arhiv Biskupske kurije u Lučeri.

ISPRAVCI

=====

Molimo poštovane čitatelje, da isprave pogreške, koje su se potkrale pri prepisivanju ovoga životopisa na matrice.

<u>STR.</u>	<u>REDAK</u>	<u>MJESTO</u>	<u>TREBA</u>
III.	1. odozgo	živi	živo
III.	1. "	ikvipolentnoj	ekvipolentnoj
IV.	9. "	na tom	na tome
IX.	2. odozgo	s velikim	S velikim
XI.	2. naslova	Lučerskog	lučerskog
XII.	3. odozdo	otešćavati	otešćavati
XIII.	12. odozgo	narod	narod,
XVII.	4. "	bit	biti
XXV.	3. odozdo	26.	27.
XXVI.	1. odozgo	20.	30.
11.	12. "	plemičke	plemičke
11.	15. odozdo	kleći	kleči
13.	4. odozgo	Dom. Red	Dom. red
Rod. stablo C		zvijezdicom	zvijezdicom
21.	15. odozgo	koji	koji su
22.	5. odozdo	koji	koja
27.	10. "	kraljeva	kraljevsku
35.	17. odozgo	Ostrogon	Ostrogonu
35.	8. odozdo	propovijedanje	propovijedanje
41.	9. odozdo	njim	njima
63.	7. "	4.	3.
64.	14. odozgo	3.	4.
67.	2. odozdo	bilj. Poljice	Poljica
74.	9. odozgo	štičen	štičen
74.	17. "	Povečavši	Povečavši
75.	7. "	došao	došao",
75.	8. "	k caru	"k caru

STR.	REDAK	MJESTO	TREBA
77.	11.odozgo	njegovom	njegovu
77.	10.odozdo	sicilskoga	sicilskoga kralja
79.	8. "	veliki	velik
82.	5.odozgo	ći	či
84.	15. "	neprocjenivi	neprocjenjivi
88.	7. "	bilj. impozantni	impozantni
93.	4.odozdo	kleći	kleči
102.	6.odozgo	veliki	velik
111.	17.odozdo	spisima	spisima"
111.	55. "	u kojima	"u kojima
113.	8.odozgo	čuvali	čuvala
118.	14.odozdo	plemička	plemička
132.	17.odozgo	njegovog	njegova
133.	12.odozdo	provincijalni	providencijalni
139.	12. "	mnogobrojnog	mnogobojnog
140.	7. "	grobu,	grobu",
140.	6. "	mo-	"mo-
145.	8. "	moći	moći
150.	1.odozgo	1912.	1812.
150.	18.odozgo	izvršena	izvršena

§ § §

§

